

ՀՀ ԿԲ

ՏԱՐԵԿԱՆ

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

2024

ՈՒՂԵՐՁ

06

01	ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ	08
	– Մեր մասին	09
	– Խորհուրդ	14
	– Ներքին աուդիտ	23
02	ՀՀ ԿԲ ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱՀԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ: ՏՐԱՆՍՖՈՐՄԱՑԻԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՏԻՐՈՒՅԹՈՒՄ	25
	– Գների կայունության ապահովում/Դրամավարկային քաղաքականություն	26
	– Ֆինանսական կայունության ապահովում/Մակրոպրոդեսցիալ քաղաքականություն	32
	– Ֆինանսական համակարգ	34
	– Ֆինանսական համակարգի վերահսկողություն	40
	– Սպառողներին զորակցում	44
03	ՀՀ ԿԲ ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱՀԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ: ԿԲ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ	50
	– Մարդիկ	52
	– Կառավարում	58

04	ՀՀ ԿԲ ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱՅԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ: ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒՄ	64
----	--	----

05	ԱՅԼ ԽՆԴԻՐՆԵՐ	76
	– Արժույթի թողարկում, դրամաշրջանառության կազմակերպում	77
	– Վիճակագրություն	82
	– Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի կազմակերպում և կարգավորում	84

06	ՀՀ ԿԲ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՄԱԽՄԲՎԱԾ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱԾՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	85
----	--	----

2024

ԹՎԱԿԱՆԸ՝ ԱՄՓՈՓ

ԴՐԱՄԱՎԱՐԿԱՅԻՆ

12-ամսյա
գնաճ

1.5%

Վերաֆինանսավորման
տոկոսադրույք

7%

Բնականոն
գնաճ

0.9%

ԴՐԱՄԱՇՐՋԱՆԱՌՈՒԹՅՈՒՆ

Շրջանառության մեջ գտնվող
կանխիկ դրամական զանգված

986,374,018.64 ՀԱԶ. ԴՐԱՄ
որից՝

951,563,439.38
թղթադրամ, հազ. դրամ

34,810,579.26
մետաղադրամ, հազ. դրամ

ՊԱՅՈՒՍՆԵՐ

Միջազգային
պահուստների մակարդակ

3685 ՄԼՆ ԱՄՆ ԴՈԼԱՐ
+78 ՄԼՆ

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱՅՈՒՆՈՒԹՅՈՒՆ

Բանկային համակարգի ընդհանուր
կապիտալի համարժեքություն

20,2%

Կապիտալի
հակացիկլիկ բուժեր

1.5%

ընթացիկ դրույքաչափը

Իրացվելիության
ծածկույթի գործակից

230.6%

դեկտեմբերի միջինը՝ բոլոր արժույթներով

Վարկ/գրավ
հարաբերակցություն (LTV)

90%

դրամի դեպքում

70%

արտարժույթի դեպքում

Ֆինանսական համակարգի
ակտիվներ/ՅՆԱ

131,8%

ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՋԵՏ ԿԱՊԵՐ

Տարվա ընթացքում ստացված զանգերի և դիմումների քանակ՝ ըստ բնույթի

Հարցում	7117	59.2%
Խնդրանք	3505	29.2%
Բողոք	1317	11.0%
Իրազեկում	52	0.4%
Առաջարկություն	33	0.3%

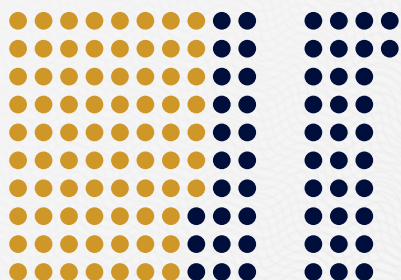

Բողոք	652	54.2%
Խնդրանք	312	25.9%
Հարցում	198	16.4%
Իրազեկում	33	2.7%
Առաջարկություն	9	0.7%

ԱՆՁՆԱԿԱԶՄ

Անձնակազմի միջին թիվ

779

Տարվա վերջի դրությամբ «Դիլիջանի ՈԻՅԿ»-ում աշխատակիցների թիվը

132

Դիլիջան և հարակից տարածքներ

55

«Դիլիջանի ՈԻՅԿ»-ում աշխատանքային պրակտիկա անցած արտասահմանյան բուհերի ուսանողներ

11

Սիրելի՛ ընթերցող

Այս հաշվետվությամբ Կենտրոնական բանկն ամփոփում է անցած՝ 2024 թվականի իր աշխատանքները: Հաշվետվությունն անդրադառնում է ինչպես Կենտրոնական բանկի հանրային քաղաքականության արդյունքներին, այնպես էլ որպես կազմակերպության մեր առաջընթացին: Հաշվետվության կառուցվածքն ածանցվում է Կենտրոնական բանկի ռազմավարությունից, իսկ առանձին բաժիններում ամփոփվում են մեր ռազմավարական արդյունքների ուղղությամբ տարվա ձեռքբերումները: Իհարկե, մեր ոչ բոլոր աշխատանքներն են տեղ գտել հաշվետվության մեջ. շատերը, որոնք ավելի երկարաժամկետ նպատակներ են հետապնդում, կամփոփվեն հետագայում, երբ դրանց արդյունքները կներկայացնենք հանրությանը:

Կարող ենք ասել, որ տարվա արդյունքներով Կենտրոնական բանկն ամբողջությամբ ապահովել է իրեն վստահված խնդիրների իրականացումը:

2024 թվականի ընթացքում ցածր գնաճային միջավայրի ներքո Կենտրոնական բանկը շարունակել է քաղաքականության տոկոսադրույքի աստիճանական նվազեցումը՝ առաջնորդվելով գնաճը նպատակային ցուցանիշին վերադարձնելու իր տրամաբանությամբ: Տնտեսական աճը կայունացել է իր ներուժային մակարդակին մոտ՝ արտաքին պահանջարկի թուլացման պայմաններում: Գնաճը տարվա վերջում որոշակի վերականգնվել է՝ մոտենալով նախանշված թիրախին:

Մարտին Գալստյան

ՀՀ Կենտրոնական բանկի Նախագահ

Հարկ է նշել նաև, որ 2024 թվականին դրամավարկային քաղաքականությունը արդեն իսկ իրականացվում էր նոր ներդրված FPAS MARK II համակարգով, որի շրջանակներում վերանայվել է քաղաքականության մշակման, որոշումների կայացման և հաղորդակցման ամբողջ ընթացքը:

Հատկանշական փոփոխություն և կարևոր ձեռքբերումների արձանագրում էր գնաճի թիրախի վերանայումը, որն այլևս 3 տոկոս է՝ նախկին 4-ի փոխարեն: Վստահ եմ, որ սա անհրաժեշտ քայլ էր գալիք տասնամյակներում մեր քաղաքացիների ապագա բարեկեցությունը ապահովելու, Կենտրոնական բանկի նկատմամբ վստահությունը բարձրացնելու և տնտեսական զարգացմանը նպաստելու տեսանկյունից:

Մեր ֆինանսական համակարգը շարունակել է զարգանալ առաջանցիկ տեմպերով՝ պահպանելով կայունության և ռիսկերի խելամիտ կառավարման բոլոր անհրաժեշտ պայմանները: Բանկային համակարգը բարձր կապիտալացված է ու իրացվելի: Կենտրոնական բանկը շարունակել է կապիտալի հակացիկլիկ շեմի բարձրացումը՝ հնարավոր համակարգային ռիսկերը կառավարելու նպատակով: Կարգավորման և վերահսկողության ոլորտում շեշտը դրված է եղել ֆինանսական համակարգի կազմակերպությունների կորպորատիվ կառավարման որակի բարելավման և ամրապնդման, այդ թվում՝ հիմնականում

ռիսկերի կառավարման սեփական համակարգերի ձևավորման և զարգացման վրա, ինչն ապագա կայունության կարևորագույն երաշխիքներից մեկն է:

Կենտրոնական բանկի ներքին բարեփոխումների շարքում կարևոր է առանձնացնել կատարողականի կառավարման համակարգի գործարկումը, որն ուղղված է աշխատանքների համար թիրախների սահմանման և կատարողականի դիմաց արդար գնահատման ապահովմանը: Չափազանց կարևոր էր նաև նախագծային մշակույթի ամրապնդումը, որը համատեղ ջանքը թույլ է տալիս ուղղել ավելի բարդ և երկարաժամկետ խնդիրներ լուծելուն:

Նախորդ տարի մեկնարկել են նաև Կենտրոնական բանկի կառավարման համակարգի փոփոխությունները, որի ընթացքում վերանայվել է որոշումների կայացման ներքին համակարգը՝ կոմիտեները և նրանց աշխատանքների սկզբունքները, ինչպես նաև հանձնարարականների գործընթացը: Արդյունքում ակնկալում ենք ունենալ ավելի արդյունավետ որոշումներ և ավելի արագ գործընթացներ՝ բարձրացնելով բանկի արտադրողականությունը:

Վստահ եմ, որ Կենտրոնական բանկը նաև հետագայում հնարավորություն է ունենալու զարգանալ, մնալ առաջադեմ կառույց և ապահովել իր հիմնական նպատակների իրականացումը ի բարօրություն Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏԱԿՈՒԹՅՈՒՆ 2024

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

- Մեր մասին
- Խորհուրդ
- Ներքին առևտուր

ՄԵՐ ՄԱՍԻՆ

Մենք Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկն ենք և պատասխանատու ենք երկրում գների և ֆինանսական համակարգի կայունության համար: Մեր սահմանած չափանիշներով է կարգավորվում և վերահսկվում ֆինանսական համակարգը: Մենք պաշտպանում ենք սպառողներին և պատասխանատու ենք Հայաստանի վճարահաշվարկային համակարգի, ֆինանսական և արտաքին վիճակագրության և արժույթի թողարկման համար: Մեր առջև դրված հիմնական խնդիրների իրագործումն ուղղված է համազգային բարեկեցության բարելավմանը:

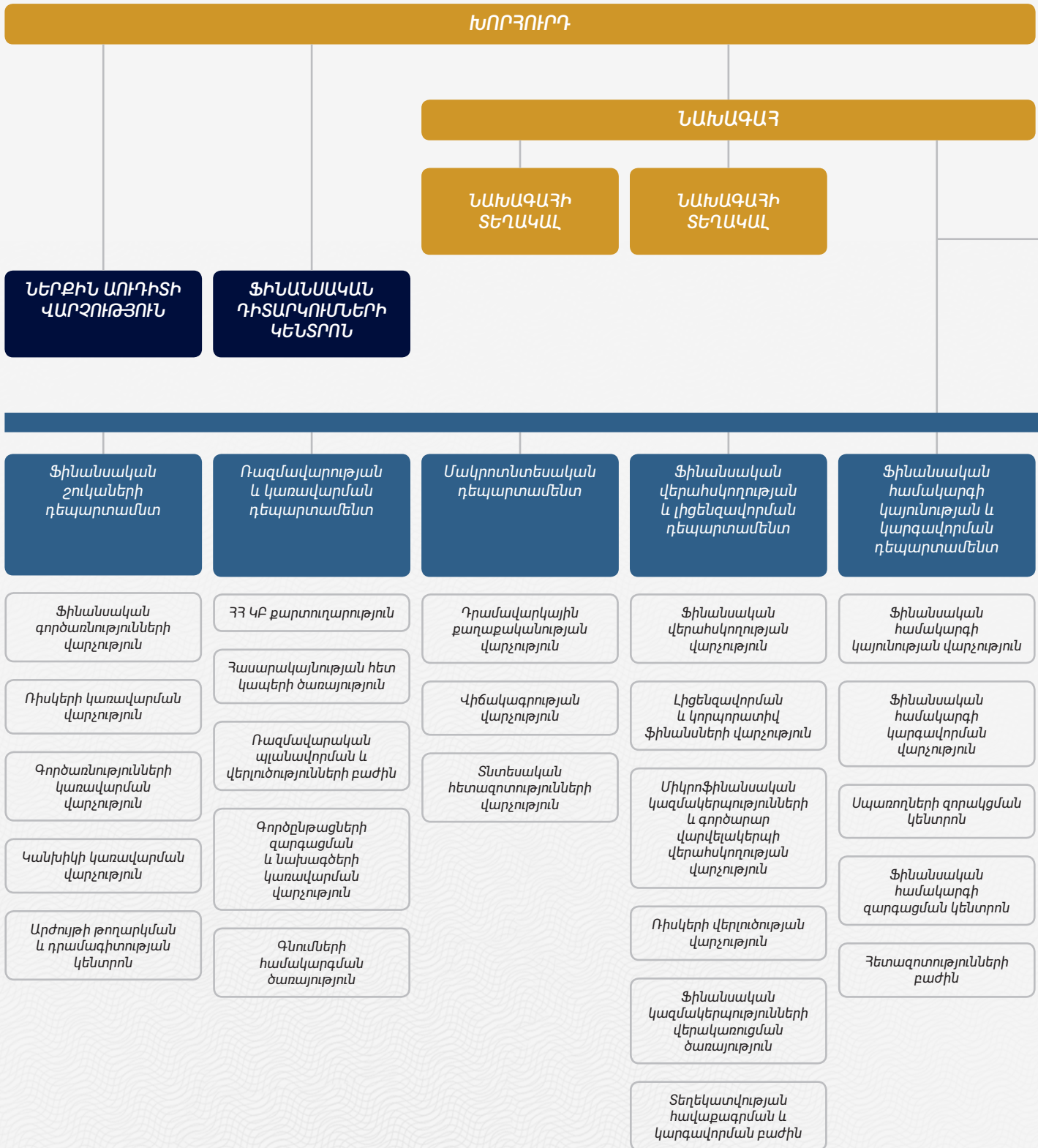
Արագ փոփոխվող, մարտահրավերներով և անորոշություններով լի աշխարհում իրագործելու ենք մեր առաքելությունը:

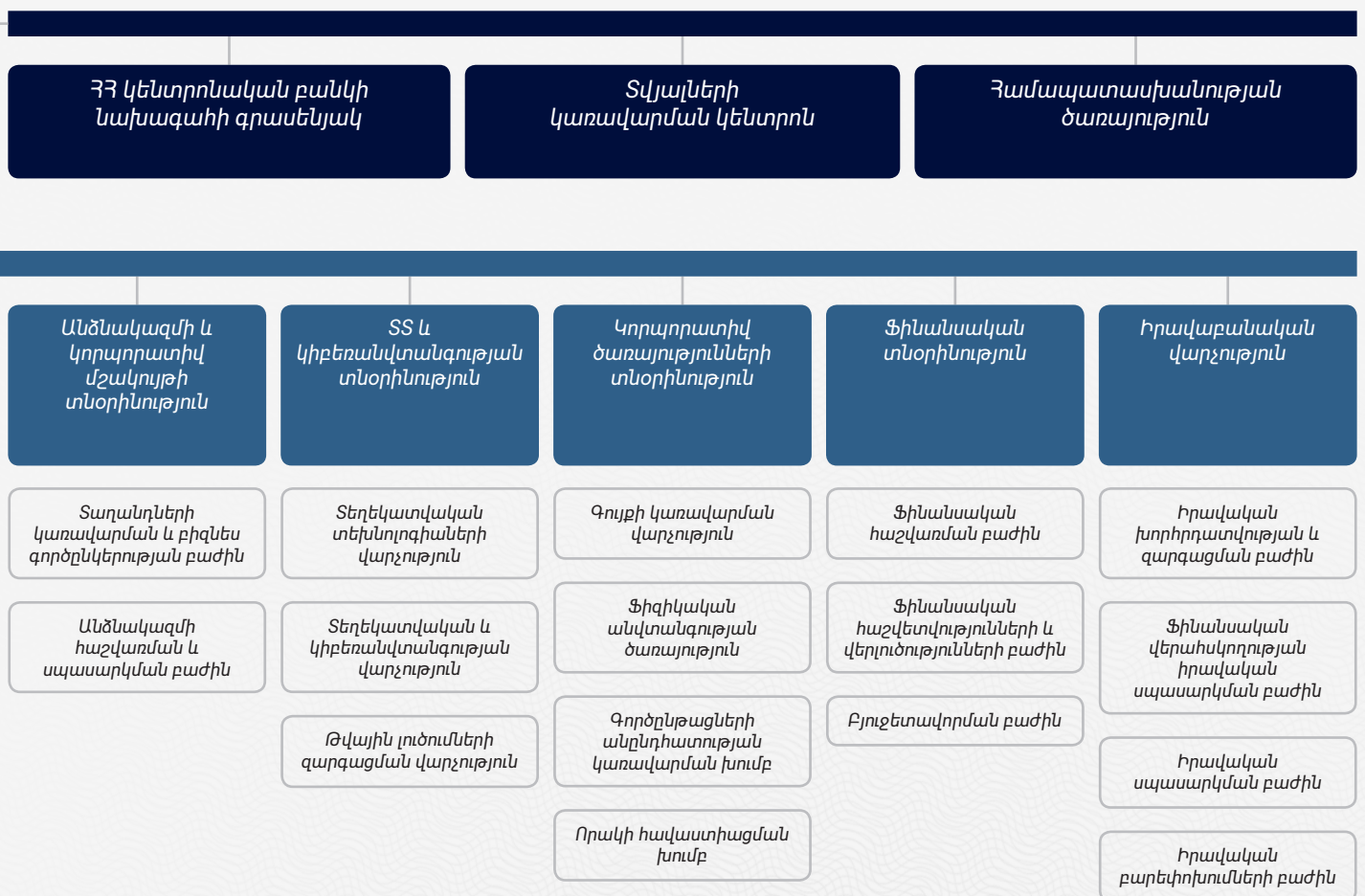
Մեր ամենօրյա գործունեության հիմքում բացառապես համազգային բարեկեցության ապահովումն է: Մեր նախանշած գործողությունների հետևողական կատարմամբ, հետազոտական գերազանցության, նորարարական լուծումների միջոցով ձգտում ենք ապահովել հանրային բարիք և երկխոսության միջոցով մեր գործընկերների շրջանում ձևավորել հաշվետվողականություն ու վստահություն:

Միայն մեր անկյունաքարային արժեքների պահպանման և կիրառման շնորհիվ կարող ենք հասնել մեր տեսլականին և առաքելությանը:

Ձգտում ենք գերազանցության, գործում բարեվարքությամբ և ցուցաբերում հարգանք:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔ

ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

Արագ փոփոխվող աշխարհում լինել հուսալի գործընկեր, նպաստել համագգային բարեկեցությանը՝ գների և ֆինանսական կայունության ապահովման միջոցով:

ՏԵՍԼԱԿԱՆ

Լինել առաջատար կենտրոնական բանկ, որի գործունեությունը հիմնված է հետազոտական գերազանցության և նորարարական լուծումների վրա:

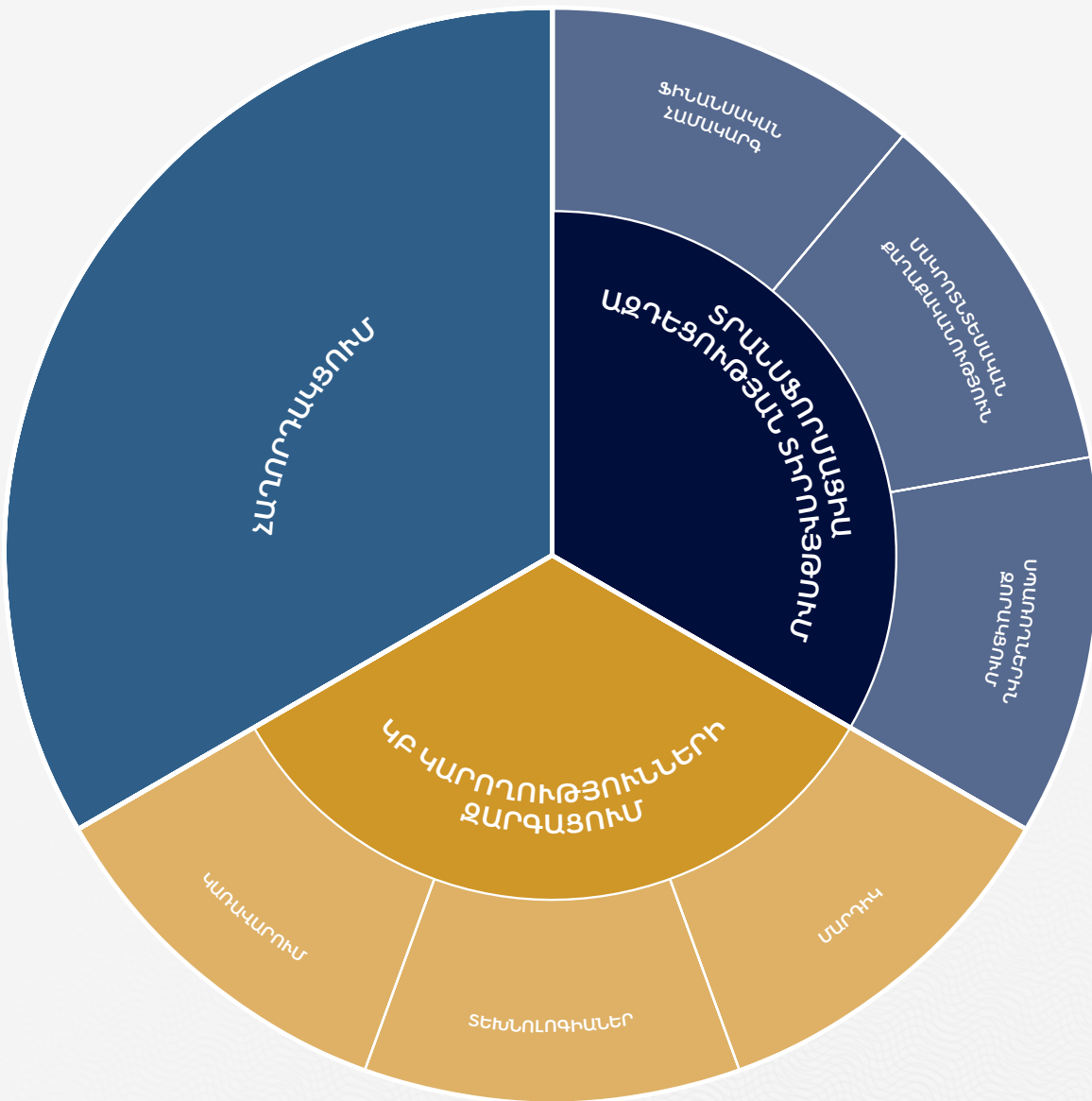
ԱՐԺԵՔՆԵՐ

Գերազանցություն. Մենք ձգտում ենք գերազանցության՝ առաջատար հետազոտության վերլուծության, արտաքին և ներքին համագործակցության և մեր գործունեության բոլոր ոլորտներում նորարարության միջոցով:

Բարեվարքություն. Մեր նպատակները մենք ներկայացնում ենք բաց և արդյունավետ հաղորդակցման եղանակով և հաշվետու ենք մեր գործողությունների համար:

Հարգանք. Մենք հարգում ենք միմյանց և հաջողության հասնում՝ գնահատելով մարդկանց և գաղափարների բազմազանության արժեքը:

Ռազմավարական առաջնահերթություններ

ՀՀ ԿԲ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

«ՀՀ կենտրոնական բանկի մասին» ՀՀ օրենքի¹ համաձայն՝ Կենտրոնական բանկի կառավարման բարձրագույն մարմինը Կենտրոնական բանկի խորհուրդն է և կազմված է Կենտրոնական բանկի նախագահից, երկու տեղակալներից, հինգ անդամներից:

ԿԲ խորհրդի անդամները, ներառյալ՝ նախագահն ու տեղակալները, ընտրվում են ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից՝ վեց տարի ժամկետով: ՀՀ ԿԲ խորհրդի անդամների փոփոխությունը տեղի է ունենում փոխակերպման (ռոտացիոն) սկզբունքով: Խորհրդի յուրաքանչյուր անդամի պաշտոնավարման վերջնաժամկետին հաջորդում է նոր անդամի ընտրությունը, որն էլ, իր հերթին, ապահովում է ՀՀ ԿԲ անկախությունը: ՀՀ ԿԲ նախագահը համարվում է Կենտրոնական բանկի բարձրագույն պաշտոնատար անձ և համակարգում, ապահովում է Կենտրոնական բանկի և խորհրդի բնականոն աշխատանքը: ՀՀ ԿԲ նախագահը և նրա երկու տեղակալները իրականացնում են գործադիր գործառնություններ և համակարգում են բանկի բնականոն աշխատանքը:

Օրենքով նախատեսված չափանիշների համաձայն՝ ՀՀ

ԿԲ խորհուրդը ձևավորվում է այնպես, որ խորհրդի անդամներն ունենան բանկային, առևտրի, ՏՏ, ֆինանսական հաշվետվությունների և այլ ոլորտների վերաբերյալ գիտելիքներ, իսկ խորհրդի անդամների առնվազն կեսն ունենա մակրոտնտեսագիտության բնագավառում մասնագիտական աշխատանքային փորձ:

ԿԲ խորհրդի անդամները ներկայացնում են բանկի շահերն ու տեսակետները Կառավարության կողմից ստեղծված և գործող նախարարական կոմիտեներում, ինչպես նաև այլ միջգերատեսչական հանձնաժողովներում: Խորհրդի անդամները ներկայացված են նաև տարբեր ֆինանսական կազմակերպությունների կառավարման մարմիններում: Նրանք ԿԲ ռազմավարության, Խորհրդի կողմից կայացված որոշումների, վարվող քաղաքականության հաղորդակցման առաջնային օղակն են: Նաև ապահովում են ակտիվ ներգրավվածություն պետական մարմինների, միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների, ինչպես նաև տարածաշրջանային այլ կազմավորումների հետ համագործակցություններում:

**Մարտին
Գալստյան**

ՀՀ կենտրոնական
բանկի նախագահ

**Հովհաննես
Խաչատրյան**

Նախագահի
տեղակալ

**Արմեն
Նուբեկյան**

Նախագահի
տեղակալ

**Հասմիկ
Ղահրամանյան**

Խորհրդի անդամ

**Դավիթ
Նահապետյան**

Խորհրդի անդամ

**Արտակ
Մանուկյան**

Խորհրդի անդամ

**Նարեկ
Ղազարյան**

Խորհրդի անդամ

**Լևոն
Սահակյան**

Խորհրդի անդամ

**ԿԱՅԱՑԱԾ
ԽՈՐՀՐԴԻ
ՆԻՍՏԵՐ**

53

որոնցից՝ հսկողության վերաբերյալ

2

**ԸՆԴՈՒՆՎԱԾ
ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ**

Նորմատիվ
որոշումներ

31

Անհատական
որոշումներ

188

Լոկալ
որոշում

15

Նախագահի
որոշումներ

509

ՀՀ ԿԲ խորհրդի անդամները Ռազմավարության ներքո ԿԲ ձեռքբերումների վերաբերյալ.

Հովհաննես **ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ**

« Իմ կարծիքով 2024 թվականին ունեցել ենք բավական ձեռքբերումներ, բայց առավել կարևորներից կնշեմ հետևյալները:

- Հաշվի առնելով զարգացման միտումները, ինչպես նաև 2024 թվականի ընթացքում գրանցած անկանխիկ վճարումների աննախադեպ աճը՝ առաջնահերթությունների մեջ առանձնակի տեղ ենք տվել դյուրին վճարումների և փոխանցումների համակարգը բարելավելուն, որին հետամուտ լինելով՝ 2024 թվականին սահմանել ենք QR կոդերի կիրառմամբ վճարումներ կամ փոխանցումներ կատարելու փոխգործելիության պահանջ, որը 2025 թվականին արդեն կծառայի հասարակական բարեկեցության բարելավմանը:
- Առանձնակի կարևորում եմ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի անդամակցումը Համաշխարհային բանկի Պահուստների կառավարման և խորհրդատվական գործընկերության ծրագրին (RAMP), քանի որ պահուստների հուսալի կառավարումը էական նշանակություն ունի Կենտրոնական բանկի համար: Պահուստների կառավարման գործում միջազգային լավագույն փորձի կիրառմամբ Կենտրոնական բանկն ապահովում է պահուստների իրացվելի ու անվտանգ կառավարման իր առաքելությունը՝ նպաստելով ԿԲ մասնագետների կողմից այդ ոլորտի առաջատար փորձի վրա հիմնված արդիական գիտելիքի ձեռքբերմանը»:

Արմեն ՆՈՒՐԱԲԵԿՅԱՆ

Կենտրոնական բանկն էական ձեռքբերումներ է ունեցել թե՛ գների ու ֆինանսական կայունությունն ապահովելու, թե՛ թափանցիկության և հաղորդակցման տեսանկյունից: Շատ կարևորում եմ գնաճի թիրախի նվազեցումը 4%-ից 3%-ի, քանի որ դա հասարակության բարեկեցության աճին նպաստող էական երկարաժամկետ քայլ է:

- Մենք այսօր աշխարհում ամենաթափանցիկ կենտրոնական բանկերից մեկն ենք դարձել, քանի որ դրամավարկային քաղաքականության վերաբերյալ մեր հաղորդակցումն, ըստ էության, հորհրդի որոշման բոլոր հիմնավորումներն անվանական ներկայացնում է: Միաժամանակ, Կենտրոնական բանկն էապես ավելացրել է ֆինանսական համակարգի վերաբերյալ հրապարակվող ցուցանիշների շրջանակը: Մենք հավատում ենք, որ թափանցիկ հաղորդակցումը որակյալ քաղաքականության անբաժան մասն է:
- Կարևորում եմ նաև Կենտրոնական բանկն անընդհատ Նոր մարդկանցով համալրելու մեր ջանքերը: Ամփոփեցինք մոտ երկու տարի առաջ մեկնարկած Երիտասարդ մասնագետների ծրագիրը: Արդյունքները ոգևորիչ են, ինչը նշանակում է, որ կշարունակենք այս ծրագիրը՝ հաշվի առնելով առաջին փուլի ընթացքում քաղած դասերը:

«Փոփոխությունների արդի ժամանակաշրջանում չափազանց կարևորում եմ Կենտրոնական բանկի կողմից կրիպտոակտիվների կարգավորման ուղղությամբ կատարված յուրաքանչյուր քայլ: Վերջինիս համատեքստում առանձնակի կարևորություն ունի Կենտրոնական բանկի կողմից «Կրիպտոակտիվների մասին» ՀՀ օրենքի նախագծի մշակումը, որը, անկասկած, մեկ ամբողջական քայլ է: Հարկ եմ համարում նաև նշել, որ կարգավորման տեսանկյունից կրիպտոակտիվների ներառումը նոր դաշտ է մեզ համար և ամբողջապես մեր ուշադրության կենտրոնում է»:

Լևոն ՍԱՐԳՍՅԱՆ

«Ռազմավարությամբ նախանշված նպատակների իրագործման տեսանկյունից ցանկանում եմ առանձնացնել դրամավարկային քաղաքականության կանխատեսումների և վերլուծությունների նոր համակարգի ներդրումը (FPAS Mark II): Այս համատեքստում առավել կարևորում եմ հորիզոնի անդամների կողմից ռիսկերի կառավարման մոտեցումների կիրառումը՝ որպես որոշումների կայացման առանցքային գործիք: Դա նաև հնարավորություն է ընձեռեց բարելավելու դրամավարկային քաղաքականության որոշումների կայացման հաղորդակցման մոտեցումները՝ նպաստելով ֆինանսական ջուկաների և, ընդհանրապես, լայն հանրության կողմից մեր կայացրած որոշումների ընկալելիության բարձրացմանը»:

Դավիթ ՆԱՅԱԴԵՏՅԱՆ

«Մենք էական առաջընթաց ենք արձանագրել հանրային քաղաքականության, մասնավորապես՝ մակրոպրոդեցիալ քաղաքականության առումով: Ֆինանսական կայունության ապահովման համար բարելավել ենք համակարգային ռիսկերի գնահատման գործիքները և ներդրել ապագային միտված արձագանքման մոտեցում, որը մեր հանրության համար առավել ապահով և վստահելի կդարձնի ֆինանսական համակարգը: Միաժամանակ, շեշտադրել ենք ֆինանսական գրագիտության բարձրացումը, որը ժամանակի ընթացքում կնվազեցնի կարգավորման և վերահսկողության հանրային ծախսը, կավելացնի ֆինանսական ներգրավվածությունը»:

Հասմիկ **ՂԱՀՐԱՄԱՆՅԱՆ**

«2024 թվականի կարևոր ձեռքբերումներից է վերջին տարիներին հետևողական ու արդյունավետ ԴՎԶ իրականացման արդյունքում գնաճի թիրախի փոփոխման վստահ քայլի իրականացումը՝ մեզ մոտեցնելով զարգացած ու կանխատեսելի ԴՎԶ ունեցող երկրներին: Անձամբ ինձ համար սա կրկնակի կարևոր փոփոխություն է, քանի որ դրա մասին բարձրաձայնել եմ դեռևս տարիներ առաջ՝ հաշվի առնելով ԿԲ-ի կողմից գնաճի կառավարման արդյունավետությունը»:

Արտակ **ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ**

«2024 թվականին գրանցած մի շարք ձեռքբերումներից կառանձնացնեմ ԿԲ աշխատակիցների կատարողականի կառավարման նորագույն համակարգի ներդրումը, որն իրականացվել է Անձնակազմի և կորպորատիվ մշակույթի տնօրինության կողմից: Հատուկ կարևորում եմ նշված ձեռքբերումը, քանի որ այս համակարգի ներդրման շնորհիվ ԿԲ ամեն մի աշխատակից ատոմային մակարդակով կապվում է ԿԲ ռազմավարությունում ամրագրված նպատակների, տեսլականի և արժեքների հետ: Համակարգի կիրառման շնորհիվ նաև բացահայտ է դառնում աշխատակցի առօրյա աշխատանքի և ռազմավարությունում նախանշված առաջնահերթությունների միջև առկա օրգանական կապը: Համոզված եմ, որ ներդրված համակարգը էական նպաստում է ունենալու ՀՀ կենտրոնական բանկը տարածաշրջանում առաջատարը դարձնելու նպատակն իրագործելու ճանապարհին»:

Նաբեկ ԴԱԶԱՐՅԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԱՈՒԴԻՏ

Հաշվետու տարվա ընթացքում Կենտրոնական բանկի ներքին աուդիտը շարունակել է իր առաքելությունը՝ աջակցելով բանկին՝ իրագործելու իր նպատակները: Տարվա ընթացքում կատարված աշխատանքները ներառել են հորհրդի կողմից հաստատված տարեկան ծրագրով նախատեսված աուդիտ հանձնառությունների և նախաձեռնությունների իրականացում՝ նպատակ ունենալով ապահովելու միջազգային լավագույն փորձի կիրառումը և գործունեության համապատասխանեցումը միջազգային ստանդարտներին:

Հաշվի առնելով ռիսկերի տարեկան գնահատումը, ինչպես նաև Կենտրոնական բանկի ռազմավարական նպատակների իրագործումը՝ ներքին աուդիտի թիմի կողմից 2024 թվականի ընթացքում դիտարկվել են բանկի գործունեության այնպիսի ուղղություններ, ինչպիսիք են՝ դրամանիշների տպագրում և դրամաշրջանառություն, ՏՏ ծառայությունների մատուցում և սպասարկում, բյուջետավորում, տեղեկատվական և կիբեռանվտանգություն, ֆինանսական կազմակերպությունների լիցենզավորում, գրանցում և այլն:

ՆԻՍՏԵՐԻ ԵՎ ՎԵՐՅԱՆՎԱԾ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Աուդիտի կոմիտեի անցկացրած ռիսկերի քանակ

17

Աուդիտի հաշվետվություններով վերհանված խնդիրներ

63

Բարելավման առաջարկ

92

Կենտրոնական բանկի ներքին աուդիտը իր որակի ապահովման և բարելավման ծրագրի (Quality Assurance and Improvement Program) շրջանակում 5 տարին մեկ անցնում է որակի արտաքին գնահատում, իսկ յուրաքանչյուր տարի՝ որակի ներքին գնահատում: Հաշվետու տարվա ընթացքում Կենտրոնական բանկի ներքին աուդիտի թիմը իրականացրել է որակի ներքին գնահատում ներքին աուդիտորների ինստիտուտի միջազգային ստանդարտներով, որի արդյունքում ներքին աուդիտի գործառնությունը ԿԲ-ում «Համապատասխանում է» (Generally conforms) ներքին աուդիտի ստանդարտներին և էթիկայի կանոններին:

Տարվա կարևոր իրադարձություններից էր Նիդեռլանդների կենտրոնական բանկի հետ համատեղ կազմակերպված «Next-Gen Audit in Central Bank: 3-Line Model Dynamics»¹ միջազգային սեմինարը: Տարածաշրջանի կենտրոնական և ազգային բանկերի ներքին աուդիտի և ռիսկերի կառավարման ղեկավարները, ներկայացնելով 19 երկիր,

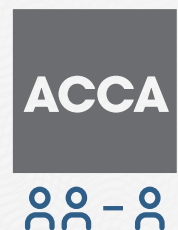
համախմբվել էին սեմինարի շրջանակում՝ քննարկելու ոլորտի արդի մարտահրավերներն ու Նորագույն մոտեցումները:

Տարվա ընթացքում իրականացված Նախաձեռնություններից հարկ է անդրադառնալ.

- 2024-ին Աուդիտի կոմիտեի կանոնադրությունը թարմացվել է՝ գործունեության արդյունավետությունն ու հսկողական մեխանիզմները բարելավելու համար՝ համապատասխան ներքին աուդիտի ինստիտուտի ստանդարտների:
- Ներդրվել է աուդիտի կոմիտեի Նոր անդամի ադապտացիայի ծրագիր, որն ապահովում է Նոր անդամի արագ ինտեգրումն ու արդյունավետ մասնակցությունը՝ ներառելով Կենտրոնական բանկի կառավարման, ներքին հսկողական համակարգերի և աուդիտի ստանդարտների վերաբերյալ դասընթացներ:

1 https://www.cba.am/AM/News/Pages/news_28102024.aspx#sthash.B0WaALL4.dpbs

ԻՐ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՈՐԱԿԻՆ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՆԵԼՈՒ ՆՊԱՏԱԿՈՎ ՆԱ ԹԻՄՈՒՄ ՆԵՐԳՐԱՎՎԱԾ ԱՌԻԻՏՈՐՆԵՐՆ ՈՒՆԵՆ ՏԱՐԲԵՐ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 2024

ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱՅԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ: ՏՐԱՆՍՖՈՐՄԱՑԻԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՏԻՐՈՒՅԹՈՒՄ

- Գների կայունության ապահովում/Դրամավարկային քաղաքականություն
- Ֆինանսական կայունության ապահովում/Մակրոպրոդեցիալ քաղաքականություն
- Ֆինանսական համակարգ
- Սպառողներին զորակցում

ԳՆԵՐԻ ԿԱՅՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՅՈՎՈՒՄ/ԴՐԱՄԱՎԱՐԿԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

2024 թվականին ՀՀ կենտրոնական բանկի իրականացրած դրամավարկային քաղաքականությունն ուղղված է եղել 3 տարվա հորիզոնում 12-ամսյա գնաճի 4% թիրախային մակարդակի ապահովմանը: Տարվա ընթացքում ՀՀ-ում պահպանվել է ցածր գնաճային միջավայր՝ հիմնականում պայմանավորված արտաքին հատվածից փոխանցված գնանկումային ազդեցություններով և ԿԲ-ի կողմից իրականացված դրամավարկային քաղաքականությամբ: 12-ամսյա գնաճն առաջին եռամսյակում շարունակել է նվազել, իսկ այնուհետև՝ աստիճանաբար ավելացել է՝ երկրորդ կիսամյակից ձևավորվելով դրական տիրույթում:

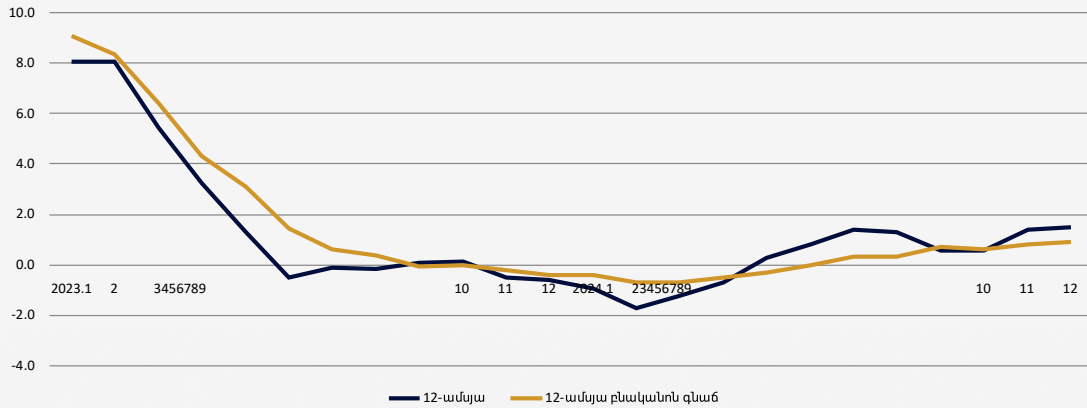
2024 թվականին ՀՀ-ում պահպանվել է բարձր տնտեսական ակտիվություն՝ պայմանավորված գերազանցապես ծառայությունների, շինարարության և առևտրի ոլորտներում արձանագրված բարձր աճով, ինչի պարագայում տարեկան տնտեսական աճը կազմել է 5.9%: Զուգահեռաբար, համախառն պահանջարկը

մնացել է բարձր՝ հիմնականում պայմանավորված ներքին պահանջարկի գործոններով, այն դեպքում, երբ արտաքին պահանջարկն աստիճանաբար թուլացել է՝ զբոսաշրջային հոսքերի աստիճանական կրճատման հետևանքով:

Ելնելով ստեղծված իրավիճակից և առաջնորդվելով գների կայունության նպատակին հասնելու իր հանձնառությամբ, ինչպես նաև առկա անորոշություններից բխող հնարավոր ռիսկերը խելամիտ կառավարելու նպատակով 2024 թվականին ՀՀ կենտրոնական բանկը շարունակել է թուլացնել դրամավարկային պայմանները՝ աստիճանաբար նվազեցնելով քաղաքականության տոկոսադրույքը, ընդհանուր առմամբ, 2.25 տոկոսային կետով: Արդյունքում՝ 12-ամսյա գնաճը տարվա ընթացքում ավելացել է 2.1 տոկոսային կետով և տարեվերջին կազմել 1.5%, իսկ 12-ամսյա բնականոն գնաճն ավելացել է 1.3 տոկոսային կետով՝ տարին ամփոփելով 0.9% մակարդակով:

Գծապատկեր 1

2024 թ. սկզբին, արտաքին հատվածից փոխանցվող գնանկումային ազդեցությունների պարագայում, 12-ամսյա գնաճը շարունակել է նվազել, իսկ այնուհետև աստիճանաբար ավելացել է:

2024 թվականին, ԿԲ ռազմավարությամբ ամրագրված հիմնական ուղենիշների շրջանակներում, ամբողջությամբ ներդրվել և գործարկվել է դրամավարկային քաղաքականության կանխատեսումների և քաղաքականության վերլուծության՝ ապագային միտված, նորարարական, ճկուն և դինամիկ զարգացող համակարգ (ԿԲՎՀ-2): Դրամավարկային քաղաքականության մշակման և իրականացման նոր համակարգը հնարավորություն է տալիս զգալի անորոշության պայմաններում իրականացնելու դրամավարկային քաղաքականության ռիսկերի խելամիտ կառավարում, որը թույլ կտա դիմակայել տնտեսական մեծ ցնցումներին և դրամավարկային քաղաքականության նպատակներին հասնել նվազագույն հասարակական ծախքերով: Նոր համակարգի առանցքային կետերից է կենտրոնական կանխատեսումների ներքո որոշումների կայացումից անցումը տարբեր ռիսկերի և սցենարների քննարկման ու կառավարման վրա հիմնված մոտեցմանը՝ միաժամանակ ապահովելով առավել հստակ հաղորդակցություն

հասարակության հետ՝ ԿԲ որոշումների կայացման տրամաբանության վերաբերյալ:

Ռազմավարական արդյունք (ՌԱ):
Աշխարհում առաջատար և
նորարարական մոտեցումներով գործող
դրամավարկային քաղաքականության
կանխատեսումների և վերլուծության
(FPAS) որակյալ և դինամիկ փոփոխվող
համակարգ:

2024 թվականի հունվարից ՀՀ կենտրոնական բանկում պաշտոնապես ներդրվել է «Ռիսկերի խելամիտ կառավարման մոտեցմամբ դրամավարկային քաղաքականության իրագործման համակարգը», որը կարևորում է մակրոտնտեսական տարբեր սցենարների քննարկման ներքո դրամավարկային ռիսկերի նկարագրության, գնահատման, հասցեագրման ու որոշումների կայացման մոտեցումը՝ շեշտադրելով որոշումների թափանցիկության բարձր մակարդակի և արդյունավետ հաղորդակցման նշանակությունը: 2024 թ. հունվարի 11-12-ին

կազմակերպված գիտաժողովի ընթացքում մասնագիտական ու ակադեմիական հանրության հետ քննարկվել, ներկայացվել և ազդարարվել է դրամավարկային քաղաքականության նոր համակարգի ներդրումը ՀՀ կենտրոնական բանկում, որից հետո, առանձին հանդիպումներով, այն ներկայացվել է ՀՀ-ների և ֆինանսական շուկայի մասնակիցներին: 2024 թ. առաջին եռամսյակի դրամավարկային քաղաքականության մշակման շրջափուլի ընթացքում նոր համակարգը գործարկվել է և գործնականում կիրառվել քաղաքականության մշակման, որոշումների կայացման ու հաղորդակցման ողջ գործընթացում:

ՌԱ: Դրամավարկային քաղաքականության ռազմավարության հիմնարար տարրերի և սկզբունքների վերաբերյալ հստակ և աջակցող հանրային ընկալման ձևավորում, այդ թվում՝ ֆինանսական շուկաների կողմից:

Նոր համակարգի շրջանակներում ներդրվել են դրամավարկային քաղաքականության թափանցիկության և հաշվետվողականության ավելի բարձր ստանդարտներ, որոնք կարևոր նախապայման են արդյունավետ և վստահելի դրամավարկային քաղաքականության իրականացման համար: Այս համատեքստում, դրամավարկային քաղաքականությունն առավել ընկալելի դարձնելու և հասարակության տարբեր շրջանակների հետ բաց և թափանցիկ երկխոսությունն ամրապնդելու նպատակով մշակվել և ներդրվել է արդյունավետ և միջազգային ստանդարտներին համապատասխանող դրամավարկային քաղաքականության արտաքին հաղորդակցման ռազմավարություն: Դրա ներքո տարեսկզբից

դրամավարկային քաղաքականության զեկույցը ներկայացվել է նոր ձևաչափով, որտեղ առանցքային նշանակություն ունեն մակրոտնտեսական տարբեր սցենարների քննարկման արդյունքում դրամավարկային քաղաքականության տեսանկյունից կարևոր ռիսկերի և անորոշությունների նկարագրությունը, գնահատումը և հասցեագրումը:

Տարվա ընթացքում ներդրվել է նաև «Թափանցիկության զեկույց» փաստաթուղթը, որը ներառում է ԿԲ խորհրդի՝ դրամավարկային քաղաքականության տոկոսադրույքի վերաբերյալ նիստի անվանական արձանագրությունը, քվեարկության անհատական արդյունքները և խորհրդի անդամների անհատական որոշման հիմնավորումները:

Կարևորելով բանկերի վերլուծաբանների և ֆինանսական շուկայի մասնակիցների հետ համագործակցության և փոխվստահության ամրապնդման, ինչպես նաև սցենարների կառուցման և որոշումների կայացման տրամաբանության հաղորդակցման անհրաժեշտությունը՝ տարվա ընթացքում, քաղաքականության տոկոսադրույքի վերաբերյալ յուրաքանչյուր որոշման կայացումից հետո կազմակերպվել են հանդիպումներ ֆինանսական շուկայի վերլուծաբանների հետ: Թափանցիկության և հաղորդակցման ներկայացված համապարփակ մոտեցումը նպաստում է թափանցիկության լավագույն չափանիշների և հանրային ընկալելի ու արհեստավարժ հաղորդակցման սկզբունքների ներդրմանը՝ ապահովելով ԿԲ համապատասխան ռազմավարական առաջնահերթության իրագործումը:

ՌԱ: Միջազգային մակարդակում դրամավարկային քաղաքականություն մշակող մրցունակ թիմ:

2024 թվականին, առաջնորդվելով միջազգային մակարդակում մրցունակ թիմի ձևավորման տեսլականով, ԿԲ-ում շարունակվել է քաղաքականության վերլուծությունների իրականացման նոր չափորոշիչների մշակումն ու ներդրումը՝ հիմնված հետազոտական գերազանցության սկզբունքի վրա: Այս ջրջանակում կարևորվել են մարդկային կապիտալի, գիտելիքի ու հետազոտական-վերլուծական գործիքների շարունակական ընդլայնումն ու կատարելագործումը՝ հիմնված նորարարական մոտեցումների ներկայացման ու ներդրման վրա: Մարդկային կապիտալի զարգացման խնդրի ներքո 2024 թվականին ՀՀ ԿԲ-ն շաբաթական պարբերականությամբ կազմակերպել է դրամավարկային քաղաքականության տեսանկյունից կարևոր հարցերի վերաբերյալ քննարկումներ, որոնց մասնակցել են ինչպես ՀՀ ու այլ երկրների ԿԲ-ների աշխատակիցներ ու ղեկավար անդամներ, այնպես էլ առաջատար հետազոտողներ ու տնտեսագետներ աշխարհի տարբեր անկյուններից: 2024 թ. հունվարին ԿԲ-ում կազմակերպվել է «Դրամավարկային քաղաքականություն՝ հիմնված ռիսկերի խելամիտ կառավարման մոտեցման վրա» խորագրով գիտաժողով, որտեղ պաշտոնապես ազդարարվել է ՀՀ ԿԲ-ում դրամավարկային քաղաքականության նոր հիմնակարգի ներդրման սկիզբը, ինչպես նաև քննարկվել են դրամավարկային քաղաքականությանն ու համակարգերի ժամանակակից մարտահրավերներին առնչվող հարցեր: Այդ աշխատաժողովին իրենց մասնակցությունն են ունեցել մի շարք աշխարհահռչակ տնտեսագետներ, այդ թվում՝ Լոուրենս Սամերսը, Չարլզ Գուդհարթը, Աթանասիոս

Օրֆանիդեսը և ոլորտի առաջատար մասնագետներ աշխարհի տարբեր կենտրոնական բանկերից ու միջազգային կառույցներից: Նման աշխատաժողովները ՀՀ ԿԲ աշխատակիցների համար ծառայել են որպես բացառիկ հարթակ՝ միջազգային փորձագետների համաշխարհային լսարանին ներկայացնելու իրենց հետազոտություններն ու վերլուծությունները, լսելու առաջնակարգ տնտեսագետների դասախոսություններն ու քննարկումները քաղաքականությանն առնչվող տարբեր թեմաների շուրջ, ինչպես նաև քննարկելու ու ստանալու աշխարհահռչակ փորձագետների դիտարկումներն ու առաջարկությունները դրամավարկային նոր համակարգի հետագա զարգացման վերաբերյալ:

Ամփոփելով նշենք, որ ՀՀ ԿԲ-ն աշխարհում առաջինն է ներդրել ռիսկերի խելամիտ կառավարման համակարգված և կառուցվածքային մոտեցումը, ընդ որում՝ այն ամբողջությամբ մշակվել է ՀՀ ԿԲ-ում: ԿԲՎՀ-2 համակարգի ազդարարումից և ներդրումից ի վեր բազմաթիվ երկրների կենտրոնական բանկեր քայլեր են ձեռնարկել համակարգի և/կամ առանձին տարրերի ներդրման ուղղությամբ, այդ թվում՝ Վրաստանի ազգային բանկը: Միևնույն ժամանակ, մի շարք առաջատար կենտրոնական բանկեր, ինչպիսիք են՝ Անգլիայի բանկը և Կանադայի բանկը¹, կարևորելով դրամավարկային քաղաքականության մշակման գործընթացում ռիսկերի և անորոշությունների կառավարման անհրաժեշտությունը, ներկայացրել են իրենց տեսլականը, որը մեծ մասամբ համընկնում է ԿԲՎՀ-2 համակարգի սկզբունքներին և տարրերին:

1 <https://www.bankofcanada.ca/2023/10/staff-discussion-paper-2023-23/>

Քլեր Լոմբարդելի

Անգլիայի բանկի նախագահի տեղակալ

«Մենք կընդլայնենք և կվերաիմաստավորենք դրամավարկային քաղաքականության մեր մոտեցումը՝ նվազեցնելով կենտրոնական կանխատեսումների դերը: Մենք կիրականացնենք տնտեսության զարգացման հետ կապված հնարավոր ռիսկերի ու անորոշությունների և, այդ պարագայում, քաղաքականության խելամիտ արձագանքի վերաբերյալ առավել համակարգված վերլուծություններ: Մենք կբարելավենք մեր մոտեցումը՝ ներդնելով սցենարների կառուցման և վերլուծության գործընթացը: Մենք կնվազեցնենք որոշումների կայացման և հաղորդակցման գործընթացում կանխատեսումների դերը: Սա Բեն Բերնանսկեի¹ ամենակարևոր դիտարկումներից և առաջարկություններից մեկն է²»:

Լոուրենս Սամմերս

Ջարվարդի համալսարանի պատվավոր նախագահ, Չարլզ Էլիոթ համալսարանի պրոֆեսոր, ԱՄՆ-ի գանձապետարանի նախկին քարտուղար

«Տպավորված եմ Ձեր հիմնական երեք առանցքային սկզբունքներով, որոնք ես էլ եմ մշտապես փորձել կարևորել և հաշվի առնել որոշում կայացնելիս: Նախ կարևորում եմ տարաբնույթ սցենարների համակարգված օգտագործումը, ինչպես նաև հետևողական և ճկուն քաղաքականություն մշակելու ցանկությունը: Երկրորդ, ձեր համակարգի արժեքավոր ներդրումն է քաղաքականության մշակման գործընթացում քաղաքականության տոկոսադրույքի՝ վերևի և ներքևի ուղղությամբ փոփոխության գործոնների դիտարկումն ու քննարկումը: Երրորդ, համամիտ եմ, որ անորոշությունների պայմաններում ԿԲ-ի նկատմամբ վստահության ապահովումը պահանջում է զգուշություն և չափից ավելի ինքնավստահությունից խուսափում»:

Չարլզ Գուդհարթ

Լոնդոնի տնտեսագիտական և քաղաքական գիտությունների համալսարանի պատվավոր պրոֆեսոր

«Կանխատեսման մեկ հիմնական սցենար ունենալու հետ կապված խնդիրներից մեկն այն է, որ դա ենթադրում է այդ սցենարի տեղի ունենալու վերաբերյալ շատ ավելի մեծ վստահություն: Վերջին 50-60 տարիների ընթացքում ես մասնակցել եմ կանխատեսումների բազմաթիվ գործընթացների և գրեթե յուրաքանչյուրի դեպքում սկսել եմ խոսքս՝ ասելով, որ ներկա իրավիճակը եզակիորեն անորոշ է: Միգուցե մի քիչ ավելի կամ պակաս, բայց դա միշտ լիովին անորոշ է: Ուստի կանխատեսման մեկ ելակետային սցենար ունենալը խոցելի մոտեցում է: Ավելին, մեկ ելակետային կանխատեսման դեպքում հիմնականում շեշտադրվում է կանխատեսումից փաստացի արդյունքի շեղման, այլ ոչ թե այդ շեղման առաջացման ռիսկերի վերլուծությունը:

Եթե դուք ունեք զույգ թվերով ռիսկային սցենարներ, ապա շատ ավելի փոքր է հավանականությունը, որ կվերադառնաք մեկ ելակետային կանխատեսմանը: Եվ եթե Կենտրոնական բանկը խելամիտ է և հավանականության թվային բաշխում չի տալիս տեղի ունեցող այս կամ այն ռիսկին, դա նշանակում է, որ բոլորը, այդ թվում՝ քաղաքական գործիչներն ու լրագրողները, ստիպված կլինեն իրենք մտածել ու վերլուծել, մինչդեռ, եթե իրականում փորձեք նրանց թվային հավանականություններ տալ, կվերադառնաք մեկ ելակետային կանխատեսմանը:

Եթե մենք դրամավարկային քաղաքականությունը վարենք ռիսկերի խելամիտ կառավարման մոտեցմամբ, ապա դա շատ ավելի սերտորեն կհամադրվի կենտրոնական բանկերի երկու հիմնական խնդիրների՝ գների կայունության և ֆինանսական կայունության ապահովման հետ»:

1 <https://www.bankofengland.co.uk/independent-evaluation-office/forecasting-for-monetary-policy-making-and-communication-at-the-bank-of-england-a-review/forecasting-for-monetary-policy-making-and-communication-at-the-bank-of-england-a-review>

2 <https://www.bankofengland.co.uk/speech/2024/november/clare-lombardelli-speech-at-the-3rd-boe-watchers-conference>

Ուշադրության կենտրոնում

2006 թվականից գնաճի նպատակադրման ռազմավարության ներքո ՀՀ ԿԲ-ն դրամավարկային քաղաքականության որոշումների կայացման գործընթացում առաջնորդվում էր գնաճի 4% նպատակային ցուցանիշով՝ +/- 1.5 տոկոսային կետ տատանումների թույլատրելի միջակայքում: Վերջին տասնամյակներում ՀՀ տնտեսությունում տեղի ունեցած կառուցվածքային և ինստիտուցիոնալ հետևողական բարելավումները մատնանշում են, որ ներկայումս գների կայունությանն առավել համահունչ է գնաճի ավելի ցածր նպատակային ցուցանիշը:

ՀՀ ԿԲ-ն Կառավարության, ինչպես նաև աշխարհի տարբեր փորձագետների ու տնտեսագետների հետ տեղի ունեցած քննարկումների արդյունքում տարեվերջին «Հայաստանի Հանրապետության 2025 թվականի պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքով Աժ կողմից ամրագրվել է, որ 2025 թվականի ընթացքում Կենտրոնական բանկը դրամավարկային քաղաքականության վերաբերյալ որոշումները կընդունի՝ առաջնորդվելով 12-ամյա գնաճի 3% նպատակային ցուցանիշով՝ ±1 տոկոսային կետ տատանումների թույլատրելի միջակայքում: Գնաճի նպատակային ցուցանիշի նվազեցումը և 3% մակարդակում սահմանումը կարևոր նախապայման է ՀՀ տնտեսության երկարաժամկետ կայուն զարգացման և տնտեսությունում գների կայունության ապահովման ճանապարհով հասարակության բարեկեցության բարելավման գործընթացում:

Գների կայունությանն առավել համահունչ գնաճի ցածր նպատակային ցուցանիշի սահմանումը, ըստ արված հետազոտությունների և գնահատականների¹, զգալի դրական ազդեցություն կունենա տնտեսական զարգացումների համատեքստում: Մասնավորապես՝

- 1 Զածր և կայուն գնաճը կարևոր նախապայման է երկարաժամկետ ներդրումների, սպառողների վստահության աճի և կայուն բարձր տնտեսական աճի ապահովման համար:
- 2 Զածր գնաճի նպատակի և գնաճային սպասումների առկայությունը կարևոր նախապայման է շուկայական անվանական տոկոսադրույքների, երկրի ռիսկի հավելավճարի նվազման միջոցով նաև իրական շուկայական տոկոսադրույքների նվազման համար, ինչը բարենպաստ հիմք է ստեղծում երկարաժամկետում ներդրումների աճի տեսանկյունից:
- 3 Զածր և կայուն գնաճը, ինչպես նաև դրամավարկային քաղաքականության հետ կապված նվազող անորոշությունները նպաստում են նաև արժույթային և ֆինանսական շուկաներում տատանողականության նվազմանը, քանի որ ապահովվում է ավելի կանխատեսելի ու կայուն մակրոտնտեսական միջավայր ֆինանսական շուկաների գործունեության համար:
- 4 Զածր և կայուն գնաճը նպաստում է կոշտ և կարգավորվող գների սահմանման գործընթացում առավել կայուն և կանխատեսելի ուղեգծի արձանագրմանը:
- 5 Զածր գնաճի նպատակն ապահովում է հասարակության եկամուտների և աշխատավարձերի իրական գնողունակության կայունություն, ինչը երկարաժամկետում աղքատության նվազեցման կարևոր նախապայման է:
- 6 Գնաճի նպատակի նվազեցումն, ըստ էության, արտահայտում է սպառող կամ պարտք վերցնող հասարակության վերափոխումը խնայող և ներդրող հասարակության:
- 7 Գնաճի նպատակի նվազեցման քայլն էականորեն կնպաստի տարբեր միջազգային վարկանշային ու հատկապես ներդրումային հարթակներում ՀՀ հեղինակության բարձրացմանը, ինչը կարևոր խթան կդառնա երկարաժամկետ օտարերկրյա ներդրումների ներհոսքի համար:

1 https://www.cba.am/EN/panalyticalmaterialsresearches/Inflation_target_in_Armenia_eng.pdf

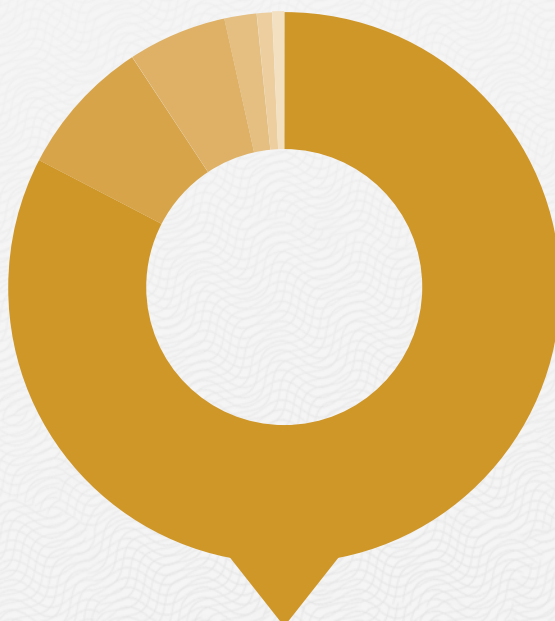
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱՅՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՅՈՎՈՒՄ/ ՄԱԿՐՈՊՐՈՒԴԵՆՑԻԱԼ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

2024թ. ընթացքում ՀՀ ֆինանսական համակարգը զարգացել է բնականոն տեմպերով՝ բավարարելով բնակչության և տնտեսավարող սուբյեկտների պահանջարկը ֆինանսական ծառայությունների նկատմամբ:

Տարվա արդյունքներով ամրապնդվել են ֆինանսական կայունության հիմքերը՝ պայմաններ ստեղծելով մակրոֆինանսական կայուն միջավայրի և տնտեսական աճի ապահովման համար:

Գծապատկեր 2

Ֆինանսական համակարգի ակտիվներում տեսակարար կշիռներն ըստ առանձին ֆինանսական հաստատությունների (%)

Բանկեր

82.7%

Կենսաթոշակային ֆոնդեր

8.1%

Վարկային կազմակերպություններ

5.8%

Ներդրումային ընկերություններ

1.9%

Այլ ֆինանսական կազմակերպություններ

0.9%

Ապահովագրական ընկերություններ

0.7%

Բանկային համակարգը բնութագրվել է կապիտալի և իրացվելիության բավարար պաշարներով՝ ցուցաբերելով ցնցումներին դիմակայելու բարձր ունակություն: Ինչպես և նախորդ տարիներին, ընթացիկ տարում ևս համակարգը գրանցել է բավարար բարձր շահութաբերություն, ինչը կարևոր նախապայման է համակարգում կապիտալի բնականոն եղանակով ձևավորման, կայունության ամրապնդման, ինչպես նաև ռիսկերի կառավարման և հաճախորդների սպասարկման որակի բարձրացմանը նպատակաուղղված զարգացման նոր ծրագրերի և ներդրումների իրագործման համար:

Տարվա ընթացքում բանկային համակարգի ավանդային և վարկային պորտֆելները աճել են բարձր տեմպերով: Ընդ որում, սպառողական և հիպոտեկային վարկերի բարձր աճը, ընդհանուր առմամբ, հավասարապես է նպաստել տնային տնտեսությունների վարկերի աճին: Ավանդների աճի մասով հարկ է նշել, որ այն առավելապես պայմանավորված է եղել ռեզիդենտներից ներգրավված միջոցների աճով:

Տարվա ընթացքում անշարժ գույքի գները շարունակել են աճել, սակայն ավելի նվազ տեմպերով: Միևնույն ժամանակ, հիպոտեկային վարկավորման աճի տեմպերը պահպանվել են բարձր մակարդակում. մասնավորապես՝ նոր տրամադրված հիպոտեկային վարկերի ծավալի զգալի աճ արձանագրվել է տարվա վերջին եռամսյակում: Նման մեծ ծավալի վարկավորումը կապված է եղել Երևան քաղաքում եկամտային հարկի վերադարձի ծրագրի դադարեցմամբ պայմանավորված

վարքագծային դրսևորումների հետ, ինչը ապագայում շարունակական բնույթ չի կրի: Միևնույն ժամանակ, հաշվի առնելով վերջին տարիներին անշարժ գույքի առաջարկի արագանցիկ աճի, եկամտահարկի վերադարձի ծրագրի աստիճանական դադարեցման և անշարժ գույքի շուկայում պահանջարկի հնարավոր հագեցվածության գործոնները՝ հիպոտեկային շուկայում ակտիվության հետագա դանդաղումը հնարավոր է համարվում: Տարվա ընթացքում պահպանվել է պահանջ/գրավի արժեք հարաբերակցության առավելագույն սահմանաչափի նորմատիվը, որ դեռևս 2022 թվականին ներդրվել է ԿԲ-ի կողմից՝ անշարժ գույքի շուկայում ռիսկային վարքագծային դրսևորումները հավասարակշռելու նպատակով:

Հաշվի առնելով ընդհանուր մակրոֆինանսական միջավայրից ածանցվող անորոշությունները, վարկային ցիկլի ընթացիկ զարգացումները, ինչպես նաև բանկային համակարգի կողմից հավելյալ կապիտալի ներգրավման ծախքերի վերաբերյալ դատողությունները՝ 2024 թ. հոկտեմբերին Կենտրոնական բանկի խորհուրդը 0.25 տոկոսային կետով բարձրացրեց կապիտալի հակացիկլիկ բուֆերի դրույքաչափը՝ սահմանելով ռիսկով կշռված ակտիվների 1.75%-ի չափով: Կապիտալի հակացիկլիկ բուֆերով պահանջվող հավելյալ կապիտալի պաշարը ընդլայնում է շուկային իրավիճակներում բանկային համակարգի կողմից կորուստների կլանման ունակությունը՝ նպաստելով տնտեսության վարկավորման անընդհատության ապահովմանը:

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

ՌԱ: Կարգավորման ոլորտում ստանդարտներ սահմանող կառուցակարգեր՝ միջազգային ստանդարտներ սահմանող կառույցների (FSB, BIS, IOSCO և այլն) առաջարկներին համապատասխան: Ներկայություն այդ կառույցներում և ակտիվ մասնակցություն միջազգային ստանդարտների մշակմանը՝ թվային տնտեսությունների համար օրինակելի ստանդարտներ ստեղծելու նպատակով:

Բանկային համակարգ

Ռազմավարությամբ սահմանված խնդիրների իրագործման համար 2024 թվականին Կենտրոնական բանկն իրականացրել է միջազգային լավագույն փորձի ու չափորոշիչների ներդրման, արդիականացման և, վերջինիս առանձնահատկություններով պայմանավորված, կարգավորումների մշակման աշխատանքներ:

Կարևորելով բանկերի հնարավոր ֆինանսական խնդիրների վաղ բացահայտումը և բանկերի կողմից տվյալ իրավիճակներում իրականացվող միջոցառումների որակը՝ 2024 թվականին վերանայվել է բանկերի կողմից մշակվող վերականգնման ծրագրերի վերաբերյալ կարգավորումը: Ներդրված կարգավորումներն ուղղված են առևտրային բանկերի կորպորատիվ կառավարման բարելավմանն ու վերականգնման ծրագրերի որակի բարձրացմանը:

Մասնավորապես՝

- Կարգավորմամբ սահմանվել է, որ առևտրային բանկերը պետք է ունենան ներքին ընթացակարգեր և գործընթացներ, որոնք վերաբերում են վերականգնման ծրագրերի մշակմանը, հաստատմանը, փորձարկմանը, վերանայմանը և գործարկմանը: Հաշվի առնելով, որ վերականգնման միջոցառումները պետք է ուղղված լինեն կրիտիկական գործառնությունների և հիմնական բիզնես ուղղությունների պահպանմանը՝ սահմանվել են նաև վերջիններիս բացահայտման նվազագույն չափանիշներ:
- Փոփոխություններով հստակեցվել են նաև վերականգնման ծրագրերի նկատմամբ գործող պահանջները, այդ թվում՝ հստակեցվել է, որ վերականգնման ծրագրի կազմման համար բանկերը պետք է իրականացնեն հակադարձ սթրես-թեստեր՝ վերականգնման միջոցառումների իրականացման սցենարները նկարագրելու համար:

Կարևորելով միջազգային պրակտիկայում լայն կիրառություն ունեցող ֆինանսական գործիքների հասանելիությունը սպառողների համար՝ Կենտրոնական բանկը նախաձեռնել է փոփոխություններ «Առարկայազուրկ մետաղական հաշիվների բացման և վարման կարգում»: Մասնավորապես՝ կատարված փոփոխությունների արդյունքում բանկերը, ի լրումն ոսկով հաշիվների, կկարողանան բացել և վարել առարկայազուրկ մետաղական հաշիվներ:

Նաև արժաթով, պլատինով և պալադիումով, ինչը կապելացնի հասարակությանը հասանելի այլընտրանքային խնայողական գործիքները:

Ապահովագրական համակարգ

ՀՀ կենտրոնական բանկը 2024 թվականի ընթացքում մասնակցել է Ապահովագրողների վերահսկողների միջազգային ասոցիացիայի (IAIS) և Access to Insurance Initiative կազմակերպության կողմից կազմակերպվող «Ներառական ապահովագրության Նորարարական լաբորատորիա» մեկտարյա ծրագրին: Ծրագրին մասնակցության ընթացքում եղել են մի շարք հեռավար հանդիպում-քննարկումներ, ծրագրի մասնակից այլ երկրների վերահսկող մարմինների ներկայացուցիչների փոխադարձ այցեր: Մասնակիցները, ուսումնասիրելով ՀՀ ապահովագրության ոլորտում կլիմայական ռիսկերի և ներառականության հետ կապված խնդիրները, որպես կլիմայական ռիսկերի ազդեցության ենթակա և ներառականության խնդիր ունեցող ոլորտ են դիտարկել գյուղատնտեսության ապահովագրությունը: Այդպիսով, ծրագրի արդյունքում, գյուղատնտեսական ապահովագրության ներառականությանը նպաստելու նպատակով, մշակվել է կրթական հարթակի պրոտոտիպ: Հարթակը առավել հասանելի կարող է դարձնել գյուղատնտեսական ապահովագրությունը՝ ապահովելով գյուղացիական հասարակությանը գյուղատնտեսական ռիսկերի մասին անհրաժեշտ տեղեկատվությամբ, ինչպես նաև այդ ռիսկերը մեղմելու և կառավարելու համար անհրաժեշտ գործիքներով:

Ապահովագրական ընկերությունների տեխնիկական պահուստների ձևավորման կարգը ապահովագրության

վերահսկողության միջազգային ստանդարտներ սահմանող կառույցների (EIOPA, IAIS և այլն) առաջարկներին և միջազգային լավագույն փորձին համահունչ դարձնելու նպատակով որոշել ենք առաջնորդվել Solvency II ստանդարտներով, որոնք ուղղված են ապահովագրական ընկերությունների կողմից ձևավորվող տեխնիկական պահուստների ճշգրտության մակարդակի բարձրացմանը:

Արժեթղթերի շուկա

2024 թ. Դիլիջանի ուսումնասիտազոտական կենտրոնում Համաշխարհային բանկի հետ համատեղ կազմակերպվել է կենսաթոշակային գլոբալ աշխատաժողով, որի նպատակն էր խթանել գիտելիքի փոխանակումը երեք կարևոր ոլորտներում՝ կենսաթոշակային և սոցիալական ապահովության ծածկույթի ընդլայնում, հաղորդակցություն և կենսաթոշակային բարեփոխումների շուրջ կոնսենսուսի ձևավորում: Աշխատաժողովը միավորել է Համաշխարհային բանկի ներկայացուցիչներին, միջազգային փորձագետներին, քաղաքականություն մշակողներին և կենսաթոշակային և սոցիալական ապահովության հարցերով Կառավարության փորձագետներին՝

- ծանոթանալու Եվրոպայի և Կենտրոնական Ասիայի տարածաշրջանում երկրների՝ վերջին կենսաթոշակային բարեփոխումների փորձին,
- քննարկելու կենսաթոշակային ծածկույթի ընդլայնման մոտեցումները,
- քննարկելու բնակչության հետ կենսաթոշակային հարցերի շուրջ հաղորդակցությունը բարելավելու և կարողություններ զարգացնելու հարցերը:

Աշխատաժողովի ընթացքում ԿԲ և Կառավարության ներկայացուցիչները արտասահմանյան գործընկերներին ներկայացրել են ՀՀ կենսաթոշակային բարեփոխումների հաջողված փորձը, քաղած դասերը, արձանագրած հաջողությունները, ինչպես նաև ոլորտի ակնաւոր միջազգային փորձագետների հետ քննարկումներ են ունեցել բարեփոխումների հնարավոր լավարկումների շուրջ:

Նպատակ ունենալով ՀՀ կենտրոնական բանկում ներդնել անձնական տվյալների մշակման և պաշտպանության միասնական քաղաքականություն՝ ՀՀ ԿԲ նախագահի որոշմամբ հաստատվել է «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկում անձնական տվյալների պաշտպանության քաղաքականությունը»:

Բացի դա, արժեթղթերի շուկայում վերահսկողության ոլորտում ԿԲ միջազգային համագործակցությունն անխոչընդոտ իրականացնելու նպատակով Կենտրոնական բանկը 2024 թ. ստորագրել է Արժեթղթերի հանձնաժողովների միջազգային կազմակերպության Վարչական համաձայնագիրը (IOSCO Administrative Arrangement): Վարչական համաձայնագրի դրույթները միտված են ծածկելու ԵՄ «Տվյալների պաշտպանության ընդհանուր կանոնակարգով» (EU GDPR) սահմանված տվյալների պաշտպանության հիմնական պայմանները, որոնցով ԵՄ

քաղաքացիներին օժտում են իրենց անձնական տվյալների նկատմամբ ավելի լայն վերահսկողության հնարավորությամբ և սահմանում են այդ տվյալների պաշտպանության և անդրսահմանային փոխանցման նոր կանոնակարգումներ: Վարչական համաձայնագիրը ապահովում և երաշխավորում է ԵՄ անդամ չհանդիսացող Հայաստանի Հանրապետության վերահսկող մարմինն ԵՄ վերահսկող մարմինների կողմից փոխանցված անձնական տվյալների պաշտպանությունը: ԱՀՄԿ փոխըմբռնման հուշագրի շրջանակներում այն խթանում է միջազգային համագործակցությունը, երբ ԵՄ քաղաքացիների անձնական տվյալները ՀՀ կենտրոնական բանկը հայցում է իր եվրոպական գործընկեր վերահսկող մարմիններից:

Փոփոխություններ և լրացումներ են կատարվել ՀՀ ԿԲ խորհրդի որոշման մեջ, որով բոլոր տեսակի ֆոնդերի կառավարիչներին թույլատրվել է մատուցել իրենց կողմից կառավարվող ներդրումային ֆոնդի փայերի հետ կապված հաշվի օպերատորի ծառայություններ: Արդյունքում՝ ներդրումային ֆոնդերի կառավարիչները հաճախորդներին կարող են մատուցել իրենց փայերով գործառնությունների հետ կապված ամբողջական ծառայություններ՝ առանց միջնորդի՝ հնարավորություն տալով ներդրումային ֆոնդի փայ ձեռք բերելու ժամանակ ներդրողին սպասարկելու մեկ պատուհանի սկզբունքով:

Ուշադրության կենտրոնում

Կենտրոնական բանկի կողմից մշակվել և շրջանառության մեջ են դրվել «Կրիպտոակտիվների մասին օրենքի» և հարակից մի շարք օրենքների նախագծերը, որոնք նախատեսում են կրիպտոակտիվների առաջարկի և դրանցով մատուցվող ծառայությունների համապարփակ կարգավորում: Կարգավորումը հնարավորություն է տալու համարժեք արձագանքելու կրիպտոակտիվների ոլորտում առկա ռիսկերին՝ միաժամանակ հստակ իրավական դաշտ ստեղծելով կրիպտոակտիվների ոլորտում նորարարությունների և տեխնոլոգիաների զարգացման համար: Կարգավորման մոդելը հիմնված է «Նույն գործունեություն, նույն ռիսկ, նույն կարգավորում» սկզբունքի վրա, համաձայն որի՝ կրիպտոակտիվներով գործունեության իրականացումը, որն իր էությամբ նման է որևէ ավանդական ֆինանսական գործունեությանը և առաջացնում է նմանատիպ ռիսկեր, պետք է կարգավորվի նմանատիպ ձևով:

Կրիպտոակտիվ թողարկողի կողմից հանրությանը կրիպտոակտիվների հրապարակային առաջարկի դեպքում սահմանվում է թողարկողի կողմից առաջարկի փաստաթղթի հրապարակելու պահանջ, ինչպես նաև գովազդի նկատմամբ պահանջներ:

Կրիպտոակտիվներով ծառայություններ մատուցելու համար պահանջվելու է ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից տրամադրվող լիցենզիա: Լիցենզավորման ենթակա ծառայությունները ներառում են կրիպտոակտիվներով առևտրային հարթակի գործարկումը, կրիպտոակտիվների պահառությունը, փոխանցումը, ակտիվին կցված թոքենների առաջարկը, իր հաշվին կրիպտոակտիվների առավաճառքը (փոխանակումը), ինչպես նաև հաճախորդների համար կրիպտոակտիվներով որոշ այլ միջնորդական ծառայություններ:

Վճարահաշվարկային համակարգ

ՌԱ: Վճարահաշվարկային համակարգ, որը կապահովի միջազգային չափորոշիչներին համապատասխան ճկուն ծառայությունների շրջանակ:

Հավատարիմ մնալով ռազմավարությամբ սահմանված նպատակներին, ինչպես նաև հաշվի առնելով անկանխիկ վճարումների աճը՝ 2024 թվականին ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի որոշմամբ սահմանվել է QR կոդերի կիրառմամբ

վճարումներ կամ փոխանցումներ կատարելու փոխգործելիության պահանջ: Համաձայն նոր կարգավորման՝ առևտրի և/կամ ծառայությունների մատուցման կետերում ֆինանսական կազմակերպությունների (առևտրային բանկեր և վճարահաշվարկային կազմակերպություններ) կողմից տեղադրված մեկ միասնական QR պատկերի միջոցով հնարավոր կլինի վճարումներ կատարել բոլոր այն ֆինանսական կազմակերպությունների հավելվածներով, որոնք տրամադրում են QR-ով վճարման հնարավորություն:

ՎճԱՐԱՅԱՇՎԱՐԿԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

ՀՀ-ում POS տերմինալների քանակ

84,686

հատ

ՀՀ բանկերի կողմից թողարկված քարտերով գործարքները ՀՀ տարածքում

ԾԱՎԱԼ, միլիոն դրամ 1,407,670 քԱՆԱԿ 96,170,697

arca

188,902

11,831,089

VISA

821,768

60,137,245

348,520

21,349,567

Այլ

48,479

2,852,796

Առաջարկվող կարգավորման նպատակն է QR կոդի միջոցով վճարումների կամ փոխանցումների կատարումն ապահովող գործընթացները դարձնել հարմար և արդյունավետ ինչպես վճարողների և առևտրի և/կամ ծառայությունների մատուցման կետերի, այնպես էլ ֆինանսական կազմակերպությունների համար: Կարգավորման նման մոտեցմամբ Կենտրոնական բանկը նպատակ ունի նպաստելու Հայաստանում վճարումների առավել ներառական և արդյունավետ միջավայրի ձևավորմանը՝ խրախուսելով անկանխիկ ֆինանսական ծառայությունների այլընտրանքային հասանելիությունը վճարողների ավելի լայն շերտին:

Վճարահաշվարկային համակարգի կատարելագործման ռազմավարության շրջանակում փոփոխություններ են կատարվել նաև Կենտրոնական բանկի կողմից իրականացվող պետական պարտատոմսերի վերջնահաշվարկի կարգավորման մեջ: Փոփոխությունները միտված են ապահովելու վերջնահաշվարկի գործընթացի առավել մեծ ճկունություն և արդյունավետություն, որի նպատակով մշակվել և ներդրվել են փոխանակման աճուրդի գործառնությունների

ապահովման համար պահանջվող ծրագրային միջոցները: Կատարված փոփոխությունների և ՀՀ կենտրոնական բանկի, ՀՀ ֆինանսների նախարարության և Հայաստանի ֆոնդային բորսայի համատեղ աշխատանքի արդյունքում հնարավորություն է ստեղծվել ապահովելու պետական պարտատոմսերի փոխանակման աճուրդների ներդրումը, որը, իր հերթին, Հայաստանի Հանրապետության Կառավարությանը հնարավորություն է տալիս ընդլայնելու ներքին պետական պարտքի գործիքակազմը՝ բարելավելով վերաֆինանսավորման ռիսկի կառավարման գործընթացը: Մասնավորապես՝ դա ՀՀ ֆինանսների նախարարությանը թույլ է տալիս գործակալ առևտրային բանկերից հետ գնել մի տեսակի պետական պարտատոմս և դրա փոխարեն տեղաբաշխել մեկ այլ պետական պարտատոմս՝ առանց դրամական միջոցների փոխանցման: Միևնույն ժամանակ, կատարված փոփոխությունների արդյունքում ընդլայնվում են շուկայի մասնակիցների հնարավորությունները՝ ներդրումների արդյունավետության բարձրացման և իրացվելիության ռիսկի կառավարման տեսանկյունից:

ԷՎՅ (ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳ) ԱՐԴԻԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ

ՆՊԱՏԱԿ. Նախագիծը նպատակ ունի արդիականացնելու և բարեփոխելու Կենտրոնական բանկի ԷՎՅ համակարգը՝ ամրապնդելով վերջինիս անվտանգությունը, արդյունավետությունը և մասշտաբայնության հնարավորությունները:

ԱՐԴՅՈՒՆՔԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ՆԿԱՐԱԳԻՐ. ԷՎՅ յուրաքանչյուր մասնակցի՝ Նոր համակարգին միացման ապահովում և առնվազն մեկ գործարքի իրականացում Նոր համակարգի տիրույթում:

ՆԱԽԱԳԾԻ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐ: 2024 եռ. 2 – 2027 եռ. 2

2024 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ԱՃԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ. Գործարքների խորհրդատուի ներգրավում և աշխատանքների մեկնարկ: Գործարքների խորհրդատուի ներգրավումը նպատակ ունի իրականացնելու առկա համակարգի բացերի և նպատակային վիճակի մասին հաշվետվությունների կազմում և դրա արդյունքում՝ ԷՎՅ համակարգի արդիականացման սցենարի ընտրություն և մեկնարկ:

Կայուն ֆինանսներ¹

Կայուն ֆինանսների ոլորտում գործունեություն իրականացնելիս Կենտրոնական բանկն առաջնորդվում է իր մշակած ճանապարհային քարտեզով:² Քարտեզի չորս հենասյուները, որոնք են՝ մոբիլիզացնել ֆինանսավորումը, ընդլայնել շուկաները, ներդնել կայուն ֆինանսներ, ձևավորել իրազեկում և գիտելիք, սահմանում են տասներեք գործողություն՝ ֆինանսական համակարգում կայուն ֆինանսավորման սկզբունքների ներդրման

և համակարգի մասնակիցների շրջանում իրազեկվածության բարձրացման համար:

Ճանապարհային քարտեզի հաստատումից հետո Կենտրոնական բանկը ստանձնեց քարտեզով սահմանված գործողությունների իրականացումը: 2024 թվականին մշակվեցին ռիսկերի ռադար ու ջերմային քարտեզ գործիքների Նորացված տարբերակները: Ըստ ռիսկերի ռադարի՝ բանկային համակարգի վարկային պորտֆելի գրեթե 40%-ը խոցելի է կամ խիստ հակված է կլիմայական ռիսկերի:

¹ <https://www.cba.am/am/SitePages/fsclimatechangeandfinancialrisks.aspx>

² <https://www.cba.am/am/SitePages/fscbacommitment.aspx>

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՎԵՐԱՀԱՅՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Կենտրոնական բանկն իրականացնում է ռիսկերի վրա հիմնված վերահսկողություն, ինչը նշանակում է, որ վերահսկողության խորությունն ու ինտենսիվությունը տարբեր ոլորտներում, գործառնություններում և կազմակերպություններում կարող են տարբեր լինել՝ կախված ռիսկայնության մակարդակից: Ռիսկերի վրա հիմնված վերահսկողության սկզբունքները կիրառվում են վերահսկողական բոլոր գործընթացներում՝ սկսած ֆինանսական կազմակերպությունների շուկա մուտքից մինչև շուկայից ելք՝ շարունակաբար ապահովելով կայուն և վստահելի ֆինանսական միջավայր:

Լիցենզավորում և գրանցում

Ֆինանսական համակարգ կազմակերպությունների մուտքն ապահովելու համար ԿԲ-ն իրականացնում է կազմակերպությունների լիցենզավորում և գրանցում: 2024 թ. ընթացքում ԿԲ-ն շարունակել է իրականացնել ֆինանսական կազմակերպությունների ղեկավարների որակավորման ներքին գործընթացների արդյունավետության գնահատում: Գնահատման նախնական արդյունքները հաղորդակցվել են ֆինանսական կազմակերպությունների հետ՝ ներքին գործընթացներում համապատասխան բարելավումներ իրականացնելու նպատակով: Ընդհանուր առմամբ պետք է նշել, որ ֆինանսական կազմակերպություններում նկատվում է առանցքային պաշտոններում միջազգային որակավորում ունեցող անձանց ներգրավելու դինամիկա: Օրինակ՝ 2024 թ. ընթացքում գրանցված ղեկավարների մոտ

10%-ն ունեցել է միջազգային որակավորում, ինչը մոտ 4%-ով գերազանցում է 2023 թ. նույն ցուցանիշը:

Հաշվի առնելով բանկերի խորհուրդների առանցքային նշանակությունը կորպորատիվ կառավարման մշակույթի, արդյունավետ, թափանցիկ և պատասխանատու գործելակերպի ձևավորման հարցում, ինչպես նաև ֆինանսական համակարգում նոր ծագող և բարդ ռիսկերին և անորոշություններին համարժեք արձագանքելու անհրաժեշտությունից ելնելով՝ Կենտրոնական բանկը 2024 թվականին շարունակել է բանկերի խորհրդի անդամների գործունեության արդյունավետության բարելավմանը, կարողությունների խորացմանը և խորհուրդների սերնդափոխությանն ուղղված միջոցառումները: 2024 թ. Կենտրոնական բանկի կողմից գրանցվել է համապատասխանաբար 17 խորհրդի անդամ, որոնցից 12-ը եղել են միջազգային հեղինակավոր կազմակերպություններում գործունեություն ծավալած մասնագետներ: Համեմատության համար նշենք, որ 2023 թ-ին գրանցված 11 խորհրդի անդամներից միայն 6-ն են եղել միջազգային հեղինակավոր կազմակերպություններում գործունեություն ծավալած մասնագետներ:

Պրոդենցիալ վերահսկողություն

Բանկերի նկատմամբ պրոդենցիալ վերահսկողության համատեքստում 2024 թվականի ընթացքում իրականացվել են մի շարք միջոցառումներ՝ նպատակաուղղված բանկային համակարգի կայունության

ամրապնդմանը և ռիսկերի նվազեցմանը: Ընթացիկ պրոդեցիալ պահանջներին համապատասխան շարունակվել են վաղ նախագծումային մշտադիտարկման համակարգերի ներդրման աշխատանքները՝ ուղղված հնարավոր սպառնալիքներին համարժեք արձագանքմանը ու ռիսկերի առավելագույնս չեզոքացմանը: Նշված մշտադիտարկման արդյունքների հիման վրա բանկերում իրականացվել են համապատասխան ստուգումներ և թեմատիկ ուսումնասիրություններ՝ նպատակ ունենալով բարելավելու բանկերի կողմից ռիսկերի կառավարման ներքին համակարգերը:

2024 թվականի ընթացքում իրականացված փողերի լվացման, ահաբեկչության ֆինանսավորման և զանգվածային ոչնչացման զենքի տարածման ֆինանսավորման (այսուհետ՝ ՓԼ/ԱՖ/ՁՈՁ ՏՖ) տարեկան ռիսկերի գնահատման և թեմատիկ ուսումնասիրությունների շրջանակներում ֆինանսական հաստատություններին համապատասխան ընթացակարգերով հաղորդակցվել են ազդակներ, առաջարկություններ և հանձնարարականներ ՓԼ/ԱՖ/ՁՈՁ ՏՖ ռիսկերի կառավարման համակարգերի խնդիրների և բարելավման ենթակա ուղղությունների վերաբերյալ: Մասնավորապես՝

- Իրականացվել է ֆինանսական հաստատություններին ներհատուկ ռիսկերի և կառավարման որակի տարեկան գնահատում, որոնց արդյունքները (այդ թվում՝ հայտնաբերված թերությունները շտկելուն ուղղված առաջարկները) ամփոփվել և վերահսկողական նամակներով հաղորդակցվել են 69 ֆինանսական հաստատությունների համապատասխան կառավարման մարմիններին:
- Հեռակա վերահսկողության շրջանակներում գնահատվել է դրամական փոխանցումների

իրականացման, ինչպես նաև ֆինանսական գործառնությունների իրականացման ավտոմատ սարքերի միջոցով ծառայությունների մատուցման ժամանակ բանկերի և վճարահաշվարկային կազմակերպությունների կողմից «Փողերի լվացման և ահաբեկչության դեմ պայքարի մասին» ՀՀ օրենքի պահանջների ապահովման մակարդակը և նախաձեռնվել դրանից բխող համապատասխան վերահսկողական միջոցառումներ:

- Արժույթային շուկայում պարբերաբար իրականացվել են գործարքների տրոհման և հաճախորդների պատշաճ ուսումնասիրության նկատմամբ սահմանված պահանջների պահպանման ստուգումներ և ուսումնասիրություններ:

Արդյունքում՝ ՓԼ/ԱՖ օրենսդրական պահանջների խախտումների համար 22 դեպքով կիրառվել են պատասխանատվության միջոցներ:

Ֆինանսական համակարգում կիրառվող անվտանգության ռիսկերի կառավարման արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով 2024 թվականին շարունակվել են ֆինանսական կազմակերպություններում, մասնավորապես՝ բանկերում և վճարահաշվարկային կազմակերպություններում ՏՏ և ՏԱ անվտանգության ոլորտին վերաբերող թեմատիկ ուսումնասիրությունները և առկա ռիսկերի գնահատման աշխատանքները: Գնահատման արդյունքներով ձևավորվել են ՏՏ և ՏԱ ռիսկերի կառավարման համակարգերի բարելավման նպատակային առաջարկություններ, որոնց մասով բանկերի և վճարահաշվարկային կազմակերպությունների հետ նախատեսվում են համապատասխան հաղորդակցումներ:

Կարողությունների բարելավում, միջազգային համագործակցություն

Կենտրոնական բանկի վերահսկողության առջև դրված նպատակների լիարժեք իրականացման, ինչպես նաև նոր ծագած ռիսկերին համարժեք արձագանքելու նպատակով 2024 թվականի ընթացքում շարունակվել են վերահսկողական կարողությունների և ֆինանսական համակարգի կարողությունների զարգացմանն ու խորացմանը նպատակաուղղված ջանքերը և աշխատանքները:

Հաշվի առնելով ՓԼ/ԱՖ և պատժամիջոցների համապատասխանության ոլորտում նոր և զարգացող ռիսկերի հետ կապված ԿԲ և ֆինանսական հաստատությունների կարողությունների խորացման անհրաժեշտությունը՝ 2024 թվականի ընթացքում ԿԲ-ի կողմից ֆինանսական հաստատությունների ներկայացուցիչների համար իրականացվել են ոլորտային ուսուցումներ, այդ թվում՝ միջազգային փորձագետների ներգրավմամբ: Մինևոյն ժամանակ, կարևորելով վերահսկողների՝ ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման ոլորտում շարունակական կրթության անհրաժեշտությունը, վերահսկողները ստացել են ոլորտային միջազգային որակավորումներ և մասնակցել միջազգային

կառույցների կազմակերպած տարբեր դասընթացների:

ՀՀ ԿԲ և Արժույթի միջազգային հիմնադրամի կողմից համատեղ կազմակերպվել է «Կորպորատիվ կառավարում և խորհրդի արդյունավետություն» թեմայով միջազգային սեմինար, որին մասնակցել են «Կովկասի, Միջին Ասիայի և Մոնղոլիայի տարածաշրջանային կարողությունների զարգացման կենտրոնի» (CCAMTAC) անդամ պետությունների ներկայացուցիչներ:

Մրցակցություն

Ֆինանսական համակարգում մրցակցային վիճակի բարելավման նպատակով 2024 թ. Կենտրոնական բանկը շարունակել է իրականացնել կանխարգելիչ միջոցառումներ: ԱՊՊԱ սակագների հնարավորինս սահուն ազատականացման և հակամրցակցային համաձայնությունների կամ գերիշխող դիրքի չարաշահումների ռիսկը նվազեցնելու նպատակով մշտադիտարկվել են ԱՊՊԱ ապահովագրավճարների գնագոյացման մոդելներում կատարված փոփոխությունները: Վերահսկողական դիտարկումներով և վերլուծություններով շուկայի մասնակիցների մասնաբաժինների և կենտրոնացվածության էական փոփոխություններ չեն արձանագրվել:

«Բենք օֆ Ջորջիա Գրուպ ֆիլի»-ի և «ՋիԷսՍի Բենք օֆ Ջորջիա»-ի կողմից «Ամերիաբանկ» ՓԲԸ-ի և «Արդշինբանկ» ՓԲԸ-ի կողմից «Էյ-Էս-Բի-Սի բանկ Հայաստան» ՓԲԸ-ի կանոնադրական հիմնադրամում նշանակալից մասնակցության ձեռքբերման գործարքների շրջանակներում, հաշվի առնելով մի դեպքում հորիզոնական, իսկ մյուս դեպքում անդրսահմանային լինելու բնույթը, իրականացվել են մրցակցային վիճակի բազմակողմ վերլուծություններ, ինչպես նաև դրանցից բխող կանխարգելիչ միջոցառումներ: Մրցակցության վրա համակենտրոնացումների համակարգված և չհամակարգված ազդեցությունների, ինչպես նաև տվյալ գործարքների հետևանքով գերիշխող դիրքի ձեռքբերման հնարավորությունների գնահատման արդյունքում եզրակացվել է, որ տվյալ գործարքները չեն հանգեցնում ազատ տնտեսական մրցակցության սահմանափակմանը:

Հաշվի առնելով ֆինանսական համակարգի զարգացման արդի միտումները և թվային տեխնոլոգիաների կիրառման հնարավորությունները՝ Կենտրոնական բանկը նախաձեռնել է ֆինանսական համակարգում մրցակցության վերլուծության ներքին իրավական ակտերի արդիականացման աշխատանքներ:

Թափանցիկության բարելավում

ԿԲ իրականացրած վերահսկողության թափանցիկության բարձրացման, ինչպես նաև ֆինանսական համակարգի թափանցիկության բարելավման նպատակով 2024 թվականին հաստատվել և հրապարակվել են ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ կիրառվող պատժամիջոցների՝ ԿԲ-ի կողմից հրապարակման մոտեցումներում տեղի ունեցած փոփոխությունները: Արդյունքում՝ կիրառվող պատժամիջոցների վերաբերյալ կիրառարակվի առավել հանրամատչելի տեղեկատվություն:

ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԼԻՑԵՆԶԱՎՈՐՈՒՄ

2024 թ. ընթացքում լիցենզավորվել է

2024 թ. ընթացքում գրանցվել է

Ձեռնարարություն

1084

իրավապահ մարմիններին է ներկայացվել գեղծարարության դեպքերի վերաբերյալ

75

հաղորդում

ՍՊԱՌՈՂՆԵՐԻՆ ԶՈՐԱԿՑՈՒՄ

Կենտրոնական բանկի ուշադրության առանցքում շարունակում է մնալ սպառողներին զորակցման էկոհամակարգի ձևավորումն ու կատարելագործումը: Կենտրոնական բանկի ռազմավարական նպատակն է ստեղծել այնպիսի միջավայր և գործիքներ, որոնց միջոցով ֆինանսական համակարգում սպառողները կզորակցվեն՝ կարողանալով անվտանգ և գիտակցված օգտվել ֆինանսական ծառայություններից՝ իրենց կարիքներին համապատասխան և նպաստելով իրենց ֆինանսական բարեկեցության բարձրացմանը:

2024 թվականին շարունակվել է խնդրակենտրոն մոտեցմամբ միջոցառումների կազմակերպումը՝ ներառելով սպառողների շահերի և անձնական տվյալների պաշտպանության կարգավորումների կատարելագործումը, ֆինանսական վեճերի լուծման արդյունավետ համակարգերի զարգացումն ու ֆինանսական կրթման ու ներառման ընդլայնված ծրագրերի իրականացումը:

Կենտրոնական բանկի գործունեության առանցքային ուղղություններից էր նաև ՀՀ Կառավարության կողմից հաստատված ֆինանսական կրթման ծրագիրը և վերջինիս 2021-2025 թթ. Գործողությունների պլանի գործարկումը, որի նպատակն է բարձրացնել հանրության իրազեկվածության մակարդակն ու գիտելիքները՝ ֆինանսական ծառայությունների անվտանգ և արդյունավետ օգտագործման նպատակով:

Սպառողների շահերի պաշտպանությանն ուղղված ազդակների համակարգման,

գնահատման և առաջնահերթությունների որոշման նպատակով ներդրվել է ներառական և գործուն մեթոդաբանություն, ինչի կիրառման արդյունքում հավաքագրված խնդիրները դասակարգվել են ըստ էականության և ազդեցության՝ ջանքերը կենտրոնացնելով ըստ առաջնահերթությունների:

Տարբեր աղբյուրներից ստացված ազդակները սպառողների զորակցմանն ուղղված թիրախային և խնդրակենտրոն գործողությունների իրականացման հիմք են դարձել, մասնավորապես՝

- Սահմանամերձ գյուղերի բնակիչներին ֆինանսական համակարգում ներառելու նպատակով 2024 թվականին իրականացվեց «Դրամ 30-30. դեպի ֆինանսական բարեկեցություն» Նախագիծը: Նախագիծն իրականացվել է սահմանամերձ 4 գյուղերի 120 բնակիչների շրջանում: Առևտրային բանկերի հետ համատեղ իրականացված «Դրամ 30-30» Նախագիծը միտված է սահմանամերձ գյուղերի բնակիչների ֆինանսական բարեկեցության բարձրացմանը՝ ստեղծելով անհրաժեշտ Նախապայմաններ ֆինանսական գործարքների հարմարավետ և առավել սահուն կիրառման համար, ինչպես նաև փոխանցելով հասցեական ֆինանսական գիտելիք, հմտություն և օգնելով ձևավորել վստահություն՝ ընթացիկ և երկարաժամկետ ֆինանսական որոշումների կայացման համար: 2024 թվականի ընթացքում

ՀՀ կենտրոնական բանկի թիմը ծրագրի մասնակից գյուղաբնակներին օգնել է առօրյա ֆինանսական գործարքները կատարել առավել հեշտ և հարմարավետ եղանակով, ուղեկցել նրանց ֆինանսական որոշումներում, պահել կապն ու պատասխանել հուզող հարցերին:

- Ֆինանսական ծառայություններից օգտվող սպառողների տվյալների պաշտպանության համակարգի կատարելագործման նպատակով ուսումնասիրվել և առանձնացվել են անձնական տվյալների պաշտպանության էական խնդիրները: Զուգահեռաբար, անձնական տվյալների մշակման համաչափության սկզբունքի ապահովմանն ուղղված որոշ փոփոխություններ են կատարվել գործող նորմատիվ իրավական ակտերում, որոնց արդյունքում սահմանվել են հարկային մարմին տրամադրվող քաղվածքներում ներառվող տվյալների տարրերը:
- Իրականացվել է վարկային պատմության և սքոր գնահատականի վերաբերյալ 2023 թ. իրականացված օրենսդրական փոփոխությունների՝ ֆինանսական կազմակերպությունների կողմից կիրարկման գնահատում:

Ֆինանսական կրթում և ներառում

2024 թվականին շարունակվել են ֆինանսական կրթմանը նպատակաուղղված մեր նախաձեռնությունները, մասնավորապես՝

- 2-րդից 11-րդ դասարանների աշակերտները ինտեգրված ձևաչափով, արդեն նոր դասագրքերով ուսումնասիրել են ֆինանսական կրթություն. «Ես և շրջակա աշխարհը», «Մաթեմատիկա», «Հանրահաշիվ» և «Հասարակագիտություն» առարկաները ներառվել են ծրագրերում: Չորրորդ, վեցերորդ, ութերորդ և տասներորդ դասարանների «Ես և շրջակա աշխարհը», «Մաթեմատիկա», «Հանրահաշիվ» և «Հասարակագիտություն» առարկաների նոր դասագրքերը պարունակում են անձնական բյուջեի պլանավորման և կառավարման, խնայողությունների արդյունավետ կառավարման, ֆինանսական իրավունքների պաշտպանության, ֆինանսական խարդախություններից խուսափելու և անձնական ֆինանսների կառավարման վերաբերյալ այլ թեմաներով նյութեր: Դասագրքերի ստեղծման աշխատանքները շարունակվում են՝ ամեն տարի ընդգրկելով նոր դասարաններ:

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒՄ ԵՎ ՆԵՐԱՌՈՒՄ

47,582
էջի հետևորդներ

1,224
էջի հետևորդներ

«ԴՐԱՄ 30-30 ԴԵՊԻ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՐԵԿԵՑՈՒԹՅՈՒՆ» ՆԱԽԱԳԻԾ
մոբայլ բանկինգի միջոցով հեղհուղիկ /ֆինանսական կրթում և ուղեկցում/ շահառուներ

120
մասնակից

2024 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒՄ ԵՆ ՍՏԱՑԵԼ՝

8000

երեխա և չափահաս՝ առերես,
ընթացիկ ծրագրերի շնորհիվ

425,000

աշակերտ՝ առերես, դպրոցական
ծրագրի շրջանակում

Այդ թվում՝

- Ավելի քան 2000 սպառողներ մասնակցել են «Անձնական ֆինանսների կառավարում» թեմայով սեմինարների:
- Շուրջ 2680 սպառողներ ֆինանսապես կրթվել են Այցելուների կենտրոնի հետ համատեղ իրականացված սեմինարների ընթացքում ինչպես ԿԲ Այցելուների կենտրոնում, այնպես էլ Սիսիան և Նոյեմբերյան համայնքներում:
- 55 աշակերտներ և 22 ուսուցիչներ ՀՀ բոլոր մարզերից և Երևանից խաղացել են ֆինանսատնտեսագիտական ու ձեռնարկատիրական Բրեյն ռինգ խաղ-մրցույթը:
- 11-13 տարեկան 1000 երեխաներ ֆինանսական իրազեկման ծրագիր են անցել «Հաշտ ճամբարում»:
- «Փողի միջազգային շաբաթ» ծրագրի շրջանակում Երևանի և մարզերի 36 դպրոցների 1500 աշակերտներ իրենց դպրոցում մասնակցել են Կենտրոնական բանկի աշխատակիցների այցի շրջանակում կազմակերպված դասընթացներին:
- Տնտեսագիտության օլիմպիադա՝ շուրջ 900 աշակերտներ են ընդգրկվել Տաթևացի տնտեսագիտական օլիմպիադայում, ինչի արդյունքում

հինգ աշակերտներ մասնակցել են օլիմպիադայի միջազգային փուլին և արժանացել մեկ արծաթե և երեք բրոնզե մեդալների:

- «Քաղաքացի» նախագծի շրջանակում 22 դպրոցներից 130 դպրոցականներ իրականացրել են անձնական ֆինանսների թեմաներով ուսումնական նախագծեր, զարգացրել գործնական հմտություններ ու նպաստել համայնքի ֆինանսական իրազեկմանը: Ծրագիրն իրականացվում է «Սիվիտաս» ՀԿ-ի հետ համատեղ:
- «Ոգնի» ֆինանսական գրագիտության մրցաշար՝ 2024 թվականին առաջին անգամ իրականացվեց այս մրցաշարը, որին մասնակցեցին 114 սաներ ամբողջ Հայաստանից, իսկ եզրափակիչ փուլ անցան 50 սաներ: Մրցաշարին մասնակցում էին 10-12-րդ դասարանների աշակերտները:
- Լոռու և Արմավիրի մարզի 5 գյուղերից 120 աշակերտներ ընդգրկվել են ֆինանսական կրթման ընթերցանության խմբակներում:
- 750 սպառողներ ստացել են անձնական ֆինանսների կառավարման գիտելիքներ DigiTec/DigInvest էքսպոյի շրջանակում:

ՅԵՌԱՎԱՐ

1,8 ՄԻԼԻՈՆ +

սպառող

- Տարեկան շուրջ 85,000 մարդ տեղեկացված որոշում է կայացնում fininfo.am -ում ծառայության գները համեմատելու միջոցով:
- Տարեկան ավելի քան 164,000 սպառողներ հեռավար կրթվում են Abcfinance.am կայքի միջոցով (785,000 կայքի դիտումներ):
- Սոց. հարթակներում Fininfo.am գործիքի օգտակարության վերաբերյալ տեղեկացվածության բարձրացման նպատակով իրականացված արշավներն ընդգրկել են շուրջ 550 000 մարդու:
- Abcfinance.am կայքի սոց. հարթակներում համանուն օգտահաշվի միջոցով անձնական ֆինանսների արդյունավետ կառավարմանն ուղղված կրթական արշավներն ընդգրկել են շուրջ 1 միլիոն սպառողների և ապահովել 3,4 միլիոն դիտումներ:
- Շուրջ 70,000 սպառող ֆինանսների կառավարման մասին գիտելիքներ է ստանում newsarmenia.am կայքի հետ համագործակցությամբ վարվող «Դրամապանակ» հարթակի միջոցով:

- **Դատապարտյալների ֆինանսական կրթում.** տարին հատկանշական էր նաև նոր և առանցքային նշանակություն ունեցող ծրագրի մեկնարկով. ՀՀ կենտրոնական բանկի և ՀՀ արդարադատության նախարարության համագործակցությամբ վերապատրաստվել են «Իրավական կրթության և վերականգնողական ծրագրերի իրականացման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի շուրջ 50 ուսուցիչ և աշխատակից: Նրանց օգնությամբ շուտով դատապարտյալները կստանան ֆինանսական կրթություն և կունենան ավելի լայն հնարավորություններ՝ հասարակությանը սահուն կերպով վերաինտեգրվելու համար:

- **Հաշմանդամություն ունեցողների կամ զոհված զինծառայողների և աշխարհագորայինների ընտանիքների ֆինանսական կրթություն.** կազմակերպվել են կրթության երկօրյա դասընթացներ՝ մասնակիցներին հնարավորություն տալով պարզելու իրենց հուզող հարցերի պատասխանները և ստանալու գործնական գիտելիքներ՝ «Զինապահ» հիմնադրամի կողմից ստացած ֆինանսական միջոցները ավելի լավ կառավարելու համար:
- **Կամավորներ.** 2016 թվականից ի վեր ֆինանսական կրթման նախաձեռնությունները կազմակերպվում և իրագործվում են կամավորների հետ սերտ համագործակցությամբ:

Սպառողների շահերի պաշտպանություն

2024 թվականին շարունակվել են աշխատանքները սպառողների շահերի պաշտպանության ուղղությամբ: Ուշադրության կենտրոնում են եղել բանկերի և վարկային կազմակերպությունների կողմից լողացող և հաստատուն (ճշգրտվող) վարկերի տոկոսադրույքների փոփոխությունները, մասնավորապես՝ փոփոխությունների համապատասխանությունը գործող կարգավորումներին և սպառողների հետ հաղորդակցման կանոններին, ֆինանսական կազմակերպությունների կողմից պարտադիր համարվող տեղեկատվության բացահայտումը և հրապարակումը, մասնավորապես՝ սպառողներից վարկային բյուրո հարցումների թույլտվություններ ստանալիս դրանց համապատասխանությունը

գործող կարգավորումներին, ինչպես նաև իրականացված հարցումների վերաբերյալ սպառողներին տեղեկացման գործընթացները: Իրականացված գործողությունների արդյունքում սպառողների լայն շրջանակի համար ապահովվել է տեղեկատվության պատշաճ բացահայտումը, ինչպես նաև հասցեագրվել են տոկոսադրույքների փոփոխության համապատասխանության հետ կապված մի շարք խնդիրներ:

Ձեռնարարությունների բացահայտման և կանխարգելման ուղղությամբ Կենտրոնական բանկը համագործակցել է իրավապահ մարմինների, ֆինանսական հաստատությունների և սպառողների հետ: Տարվա ընթացքում իրավապահ մարմիններին է ներկայացվել 75 զեղծարարության դեպքերի վերաբերյալ հաղորդում, ինչպես նաև իրականացվել են տարբեր հանրային իրազեկման միջոցառումներ¹:

1 <https://www.cba.am/am/SitePages/warnings.aspx>

Համագործակցություն

Ֆինանսական ներգրավվածության միության (Alliance for Financial Inclusion, AFI) հետ արդյունավետ համագործակցության շրջանակում 2024 թ. ԿԲ-ի Դիլիջանի ուսումնահետազոտական կենտրոնում տեղի է ունեցել AFI-ի Արևելյան Եվրոպայի և Կենտրոնական Ասիայի երկրների խմբի (ECAP) հանդիպումը, որի շրջանակում 6 տարբեր երկրների ներկայացուցիչներ քննարկել և փորձի փոխանակում են իրականացրել ֆինանսական ոլորտում սպառողների ներգրավվածության, շահերի պաշտպանության և ֆինանսական կրթման թեմաներով: Հանդիպման ընթացքում ԿԲ աշխատակիցների կողմից ներկայացվել են նաև հայաստանյան փորձը, նոր ծրագրերն ու քաղաքականությունները: Հայաստանի ֆինանսական կրթման փորձը Սպառողների զորակցման կենտրոնի աշխատակիցների կողմից ներկայացվել է AFI-ի և Ֆրանսիայի կենտրոնական բանկի կողմից կազմակերպված հանդիպմանը՝ «Financial Education from A to Z: the case of Armenia and other Eastern Europe and Central Asia countries» վերտառությամբ:

Ֆինանսական ներգրավվածության աճին միտված կարգավորումների համար ձևավորված 7 աշխատանքային խմբերի

քննարկումներին և հանդիպումներին Կենտրոնական բանկի տարբեր ստորաբաժանումների աշխատակիցներ ունեցել են ակտիվ մասնակցություն: Արդյունքում՝ համագործակցող երկրների միջազգային ուղեցույցներում և տարբեր աշխատություններում՝ ներկայացվել է նաև հայաստանյան փորձը՝ ֆինանսական համակարգի սպառողների շահերի պաշտպանության, ֆինանսական վարքագծային ուսումնասիրության, ֆինանսական ներգրավվածության, թվային օրակարգային քաղաքականության և այլ թեմաներով:

Տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպության (ՏՀԶԿ) հետ սերտ համագործակցության արդյունքում հայաստանյան փորձը ներկայացվել ու հարստացել է փորձի փոխանակման տարբեր նախաձեռնությունների ընթացքում: Նշանակալից էր, այն որ 2024 թվականին ՏՀԶԿ և Նիդեռլանդների ֆինանսների նախարարության՝ ֆինանսական կրթության զարգացմանն ուղղված 2023-2027 թվականների ծրագրին Հայաստանը ևս մասնակից է եղել: Ծրագրի շրջանակում 10 երկրներ ստանում են աջակցություն ֆինանսական կրթության մոտեցումներ մշակելու, հետազոտություններ իրականացնելու հարցում և իրականացնում են փորձի փոխանակում:

¹ https://www.afi-global.org/wp-content/uploads/2024/01/Impact-Assessment-of-FSP-MCS-Guideline-Note_Jan24.pdf
<https://www.afi-global.org/wp-content/uploads/2024/03/Monitoring-Evaluation-of-Financial-Education-Programs-in-Schools.pdf>

ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱՅԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ: ԿԲ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ

- Մարդիկ
- Տեխնոլոգիաներ
- Կառավարում

ԿԲ կարողությունների զարգացման
ռազմավարական ուղղության
լավագույն իրականացմամբ միայն մենք

կկարողանանք իրականություն դարձնել
ազդեցության տիրույթում որդեգրած
անելիքները:

ՎԵՐԱՓՈԽՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

ՆՊԱՏԱԿ ԿԲ-ում ներդնել շարունակական վերափոխման և բարելավման օրակարգ

ԱՐԴՅՈՒՆՔԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ՆԿԱՐԱԳԻՐ: Նախագծի արդյունքում նախատեսվում է ունենալ՝

- Մշակույթ, որն ուղղված է վարքագծի և մտածելակերպի վերափոխմանը:
- Կատարողականի կառավարում, որը ներառում է նպատակների սահմանում:
- Կառավարման բարեփոխում, որն ընդգրկում է որոշումների կայացման մեխանիզմներ, լիազորությունների պատվիրակում և հաշվետվողականության վերանայում ու վերափոխում:
- Աշխատանքային գործընթացներ, որոնք պետք է հստակեցվեն, օպտիմալացվեն և շարունակաբար բարելավվեն:
- Նախագծային կառավարում, որը կոչված է բարդ և երկարաժամկետ նախագծերի իրականացման կարողությունների ձևավորմանը:

ՆԱԽԱԳԾԻ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐ: 2023 – 2026

2024 թ. ԿԱՏԱՐՎԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ: Նախագծի շրջանակում իրականացվել է
ակնկալվող աշխատանքների մոտ 80%-ը: Զգալի առաջընթաց ունենք Կատարողականի
կառավարման համակարգի, Նախագծային մշակույթի ներդրման և Ներքին հաղորդակցման
ուղղություններում:

Ավելի մանրամասն տե՛ս ստորև:

ՄԱՐԴԻԿ

ՌԱ: Կատարողականի գնահատում՝ հիմնված մարդու ներդրման/արդյունքի, այլ ոչ թե պարզապես զբաղվածության վրա, որն էլ հիմք կհանդիսանա վարձատրության և առաջխաղացման համար:

Տարվա ընթացքում պիլոտային տարբերակով գործարկեցինք կատարողականի կառավարման համակարգը՝ կիրառելով տեխնոլոգիական համապատասխան լուծումներով հագեցած ծրագիր: Իրականացրինք Կենտրոնական բանկի կառուցվածքային ստորաբաժանումների և աշխատակիցների կատարողականի կառավարման ու գնահատման գործընթացը, որի հիմքում աշխատակիցների կատարողականի պրոակտիվ կառավարումն է՝ հիմնված շարունակական հետադարձ կապի և զարգացման վրա: Փորձնական համակարգի ներքո առաջին անգամ ողջ բանկում իրականացրինք 360 աստիճանի հետադարձ կապի տրամադրում և արձանագրեցինք աշխատակիցների աննախադեպ ներգրավվածություն (91%):

ՌԱ: Կրթված, զարգացած, ուժեղ ներքին մոտիվացիա ունեցող, ստեղծագործ, կատարելության ձգտող, միմյանց զորակցող թիմային աշխատակիցների ներգրավման և զարգացման համակարգ և հետևողական քաղաքականություն:

2022 թվականին, ուսումնասիրելով միջազգային և, մասնավորապես, տեղայնացնելով Նիդեռլանդների

բանկի փորձը, մեկնարկեց երիտասարդ մասնագետների ներգրավման ծրագիրը, որի նպատակն է Կենտրոնական բանկի թիմը համալրել խոստումնալից երիտասարդ մասնագետներով: Արդյունքում՝ 2024 թվականին հաջողությամբ ամփոփվեց ծրագիրը, և Կենտրոնական բանկի 6 ստորաբաժանում համալրվեց 21 երիտասարդ մասնագետներով, որոնք հավատարիմ են Կենտրոնական բանկի արժեքներին և ներքին մշակույթի կրողներ են: Զուգահեռ վերանայեցինք և գործարկեցինք ինչպես երիտասարդ, այնպես էլ նոր ընդունված մասնագետների ադապտացման և ինտեգրման գործընթացը՝ ներդնելով մենթորության, շարունակական աջակցության և հաշվետվողականության համակարգեր:

ՌԱ: Սովորող կազմակերպություն, որտեղ աշխատակիցները ձգտում են անընդհատ զարգանալ, սովորել և կրթել միմյանց՝ անկախ պաշտոնեական դիրքից, տարիքից և նախկին փորձից՝ նպատակ ունենալով լուծելու ԿԲ ռազմավարական խնդիրները և մշտապես ունենալու արդի գիտելիք:

Սովորող կազմակերպություն դառնալու Կենտրոնական բանկի ճանապարհին այս տարի վերանայեցինք ուսուցման, զարգացման և վերապատրաստման գործընթացը, որտեղ յուրաքանչյուր աշխատակցի շարունակական զարգացումը անմիջականորեն կապվեց նաև աշխատակցի տարեկան աշխատանքային նպատակների և հանձնառությունների հետ

ՌԱ: ԿԲ խնդիրներից բացի այլ հետաքրքրությունների, ԿԲ կորպորատիվ սոցիալական պատասխանատվության ներքո նախաձեռնությունների և համայնքային ծրագրերում ակտիվ մասնակցության շուրջ համախմբման պլատֆորմների ու ռեսուրսների ձևավորում:

Կորպորատիվ սոցիալական պատասխանատվության շրջանակում իրականացրինք մի շարք նախաձեռնություններ, իսկ տարեմուտին, Կենտրոնական բանկի աշխատակիցների նախաձեռնությամբ և ակտիվ ներգրավմամբ՝ ամանորյա միջոցառում Արցախյան պատերազմում զոհված հերոսների երեխաների համար: Ներքին մշակույթի ամրապնդման, համագործակցության և աշխատակիցների ներգրավվածության մակարդակի բարձրացման համար տարվա ընթացքում պարբերաբար իրականացրել ենք միջստորաբաժանումային հավաքներ, խաղեր և միջոցառումներ:

Վերանայվեց և խորացվեց բուհերի հետ համագործակցության ձևաչափը՝ շարունակելով աշխատանքը թե՛ հայաստանյան, թե՛ արտասահմանյան բուհերի ուսանողների հետ:

ՀՀ ԿԲ Դիլիջանի ուսումնահետազոտական կենտրոնում մեկնարկեցին «YES» Yerevan Economic School-ի և «Մակրոտնտեսական» The Better Policy Project-ի հետ համատեղ կազմակերպված ամառային դպրոցները, որոնց շրջանակում Կենտրոնական բանկը հյուրընկալեց ավելի քան 10 երկրի ներկայացուցիչների: Դասախոսների թվում էին Միջազգային տնտեսագիտության հետազոտական կենտրոնի մասնագետներ Վլադիմիր Ասրիյանն ու Վիկտորիա Վանասկոն, Պոմպեո Ֆաբրա համալսարանի պրոֆեսոր Ռուբեն Ենիկոլոպովը, Վանդերբիլթի համալսարանի պրոֆեսոր Մաթիաս Փոլբորնը, Նոր տնտեսագիտական դպրոցի պրոֆեսորներ Գերհարդ Թիվսը և Զեյթ Կոպպին:

ՀՀ պետական և ֆինանսական ոլորտի հետ համագործակցության շրջանակում իրականացվեցին միջոցառումներ, որոնք նպատակ ունեին ոչ միայն փոխանակելու Կենտրոնական բանկի փորձն ու գիտելիքը, այլ նաև ընդլայնելու սպորտային ներգրավվածությունը: Այսպես օրինակ՝ 2024 թվականին Կենտրոնական բանկն արդեն 3-րդ անգամ կազմակերպեց ֆինանսական ոլորտի շախմատի առաջնություն, որին մասնակցեց ՀՀ ֆինանսական բնագավառի կառույցների ավելի քան 80 աշխատակից՝ նպաստելով համագործակցության խթանմանը և համախմբելով մասնակիցներին շախմատի շուրջ:

Բանկը գրավիչ գործատու դարձնելու և որակյալ մասնագետների ներգրավելու ու պահելու համար վերանայեցինք և ուժեղացրինք ինչպես ներքին, այնպես էլ արտաքին հաղորդակցումը՝ որպես գործատու: Ներքին և արտաքին հարթակներում բարձրաձայնվեցին և խրախուսվեցին Կենտրոնական բանկի աշխատակիցների հաջողությունները, ներկայացվեցին նրանց անցած մասնագիտական ճանապարհը և ձեռքբերումները: Ամբողջությամբ վերանայեցինք և վերափոխեցինք բանկի համալրման գործընթացը. ներդրեցինք ճկուն գործիքակազմ և գործընթացներ տաղանդների և ոլորտի առաջատար, երիտասարդ մասնագետների ներգրավման համար: Այսպես մենք սկսեցինք Կանանց միջազգային տոնին՝ մարտի 8-ին նվիրված «Հաջողակ կանանց պատմությունների» լուսաբանման արշավ:

Աշխատակիցների ներգրավման և պահպանման համար հաջողությամբ իրականացվեցին Կենտրոնական բանկի մշակույթի մաս դարձած թիմային հավաքները՝ «Թիմմիջ»-ները և «Հարց Նախագահին» ձևաչափով հանդիպումները:

Ներքին ձեռքբերումների տեսանկյունից մեզ համար էական գնահատական էր 2024 թվականի ամենագրավիչ գործատուների շարքում 5-րդ հորիզոնականը զբաղեցնելը («ՀայRate» նախաձեռնության հարցման արդյունքում):

ԱՆՁՆԱԿԱԶՄ

Անձնակազմի միջին թիվ

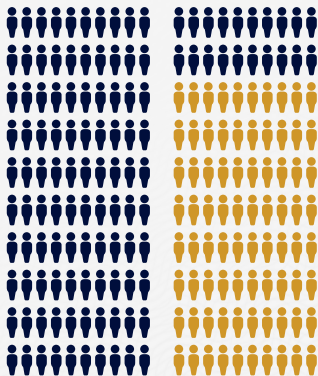
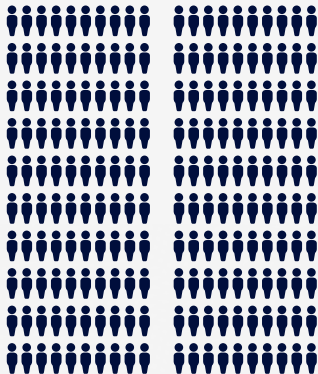
779

320

արական

459

իգական

«Դիլիջանի ՈՒՅԿ»-ում
աշխատակիցների թիվը

132

55

Դիլիջան և
հարակից տարածքներ

Նոր աշխատակիցների թիվ

111

2024 թվականին ընդունված

Հոսունության տոկոս

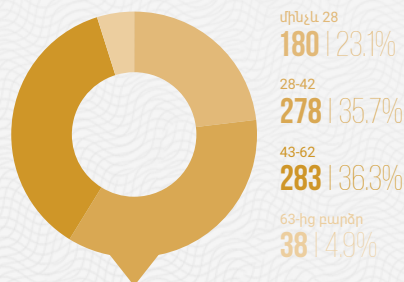
14%

Աշխատակիցների միջին
աշխատանքային փորձ

11

տարի

ԿԲ աշխատակիցների
բաշխումը ըստ տարիքի

ԿԲ ուսանող
աշխատակիցների թիվ

27

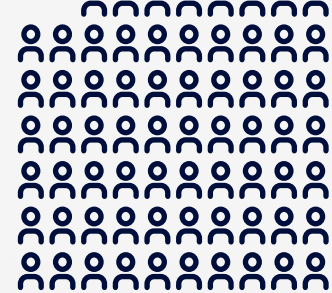
Կին-տղամարդ ղեկավարների
հարաբերակցություն

հորիզոնորդ

8

Ղեկավար անձնակազմ

76

57

ԿԲ աշխատակիցների
գործուղումները
(վայրը ներառյալ),
մասնակցությունը
սեմինարների, կուրսերի,
դասընթացների

Ներքին դասընթացների
քանակ

71

Ներքին
դասընթացներին
մասնակցների թիվ

236

Արտաքին
դասընթացների թիվ

157

Արտաքին
դասընթացներին
մասնակցների թիվ

204

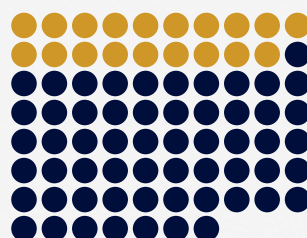
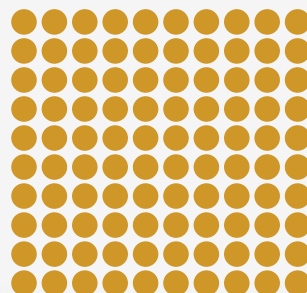
Աշխատակիցների ստացած
որակավորումներ

ԿՈՐՊՈՐԱՏԻՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Դիլիջանի կենտրոնական
դպրոցի աշակերտներ

177

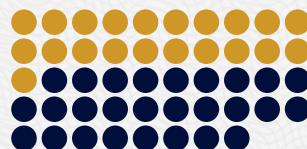

որից՝ ԿԲ աշխատակիցների
երեխաներ

58

Դիլիջանի կենտրոնական
մանկապարտեզի աշակերտներ

48

որից՝ ԿԲ աշխատակիցների
երեխաներ

27

Պրակտիկայի
թվային արդյունք

92

որից՝

ՀՀ
համալսարաններ

74

Արտասահմանյան
բուհեր

18

ՀՊՏՀ

ՀՊՏՀ Գյումրու մասնաճյուղ

ԵՊՀ

ԵՊՀ Իջևանի մասնաճյուղ

ՀԱՀ

ՀԱՊՀ

Հայ-ռուսական համալսարան

Ֆրանսիական համալսարան

Եվրոպական համալսարան

Շիրակացու ճեմարան

Հումանիտար պետական քոլեջ

Հարվարդի համալսարան (Harvard University)

Մասաչուսեթսի տեխնոլոգիական ինստիտուտ (MIT)

Ուորվիքի համալսարան (Warwick university)

UWC Դիլիջանի միջազգային դպրոց

Գլենդեյլի համալսարան (Glendale University)

Չիկագոյի համալսարան (University of Chicago)

Նյու Յորքի համալսարան (University of New York)

Բոլոնիայի համալսարան (University of Bologna)

Նորթիսթրոն համալսարան (Northeastern University)

Նորվեգիայի համալսարան

Շանհայի համալսարան (Shanghai University)

Մանչեսթրի համալսարան (The University of Manchester)

Մինեսոտայի համալսարան (University of Minnesota – Twin Cities)

Բենթլիի համալսարան (Bentley University)

Հետազոտական կարողությունների զարգացում

Հետազոտական կարողությունների շարունակական զարգացումը փաստերի վրա հիմնված որոշումների կայացման և ռազմավարությամբ առաջադրված խնդիրների արդյունավետ լուծման ԿԲ հիմնական առաջնահերթություններից մեկն է:

2024 թ. ընթացքում SN Business & Economics ամսագրում տպագրվել և ուսումնասիրվում է տարբերակված պարտադիր պահուստավորման նորմերի փոփոխությունների ազդեցությունը ինֆլացիայի, բանկային հատվածի և իրական մակրոտնտեսական փոփոխականների վրա ֆինանսապես դոլարայնացված տնտեսությունում¹:

2024 թվականի հոկտեմբերին Դիլիջանի ուսումնահետազոտական կենտրոնում տեղի է ունեցել Կենտրոնական բանկի և Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի կողմից կազմակերպված աշխատաժողով, որտեղ քննարկվել են տարբեր պետական գերատեսչությունների կողմից ՀՀ տնտեսության վերաբերյալ իրականացվող հետազոտական նախագծերը և համագործակցության հնարավորությունները: Աշխատաժողովին մասնակցել են Կենտրոնական բանկի և Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի ներկայացուցիչները, ՀՀ Վարչապետի գլխավոր խորհրդականը, ՀՀ ԱԺ տնտեսական հարցերի մշտական հանձնաժողովի, Պետական եկամուտների կոմիտեի, ՀՀ էկոնոմիկայի և ֆինանսների նախարարությունների ներկայացուցիչները:

1 <https://link.springer.com/article/10.1007/s43546-024-00758-8>

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

2023 թվականին մեր սկսած *Վերափոխումը* ամրապնդելու և ինստիտուցիոնալացնելու, ինչպես նաև ռազմավարությամբ ամրապնդված արդյունքների վերջնականացման նպատակով 2024 թվականին Կենտրոնական բանկում կատարել ենք մի շարք կառավարչական փոփոխություններ, որոնք մեզ մոտեցրել և մոտեցնում են «Ավելի լավ կառավարմանը»:

ՌԱ: Որոշումների կայացման արդյունավետ ձևաչափեր՝ Խորհրդի, Գործադիր կոմիտեի, հանձնաժողովների, թիմային կոլեգիալ որոշումների կայացմանը նպաստող հաղորդակցման մարմիններ՝ միջազգային փորձագետի ներգրավմամբ, վերահսկողություն՝ միջազգային դիտորդների կողմից:

2024 թվականին մշակել ենք նոր ռազմավարություն: Նպատակը միջազգային զարգացմանը համահունչ ռազմավարության ձևավորումն է եղել: Նոր ռազմավարությամբ շարունակել ենք նախորդի տեսլականը՝ այն ավելի տեղայնացնելով: Որպես նոր ռազմավարական զարգացման

ուղղություններ՝ թիրախավորել ենք ֆինանսական համակարգի կենսակայունությունը, ֆինանսական համակարգի կարգավորումը, ֆինանսական համակարգի վերահսկողությունը, վճարային համակարգի արդիականացումը: Ներքին կարողությունների զարգացման ներքո, որպես նոր զարգացման ուղղություն, մատնանշել ենք Տվյալները:

Որպես ռազմավարության իրականացման տարեկան պլան՝ 2024 թվականին սկսել ենք տարեկան նպատակների սահմանման և դրանց կասկադավորման գործընթացը: Սա թույլ տվեց տեսնել յուրաքանչյուրիս դերն ու տեղը մեր մեծ նպատակների իրականացման մեջ՝ ապահովելով հաշվետվողականության և թափանցիկության սկզբունքի կիրարկումը Բանկում:

Կառավարման հիմնական տարրը որոշումների կայացումն է, ուստի տարվա ընթացքում վերանայվել և հաստատվել են Կենտրոնական բանկում գործող բոլոր կոմիտեների և հանձնաժողովների կանոնադրությունները: Սրա արդյունքում ունենք որոշումների կայացման արդյունավետ ձևաչափեր, որոնք նպաստում են կոլեգիալ որոշումների կայացմանը:

ԿՈՄԻՏԵՆԵՐ/ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐ

Տվյալների կառավարման կոմիտե

3 նիստ, 6 հարց

Ֆինանսական կարգավորման կոմիտե

10 նիստ, 27 հարց

Բյուջետային հանձնաժողով

22 նիստ, 46 հարց

Նախագծերի կառավարման կոմիտե

27 նիստ, 69 հարց

Գեղարվեստական կոմիտե

7 նիստ, 10 որոշում

ԿԲ լիցենզավորման և վերահսկողության կոմիտե

54 նիստ, 548 հարց

Գույքագրման կոմիտե

5 նիստ, 10 որոշում

ԿԲ ներդրումային հանձնաժողով

6 նիստ, 7 որոշում

Անձնակազմի կոմիտե

0

ՏՏ և ՏԱ կոմիտե

0

Ֆինանսական կայունության կոմիտե

2 նիստ, 2 հարց

Գործադիր կոմիտե

39 նիստ, 138 որոշում

ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Նախագծային կոմիտեի նիստեր

27

հատ

21

հատ 2023 թ-ի

ԿԲ նախագծերի քանակ

55

հատ

56

հատ 2023 թ-ի

Ավարտված նախագծեր

1

հատ

0

հատ 2023 թ-ի

JIRA համակարգի

460

ակտիվ օգտատեր

0

հատ 2023 թ-ի

Confluence համակարգի

455

ակտիվ օգտատեր

0

հատ 2023 թ-ի

Հավաքագրված գաղափարներ

52

հատ

0

0 հատ 2023 թ-ի

որոնցից՝

ԿԲ ընդունվել է ի կատարումն

38

**ՌԱ: Ավանդական կառավարման
ինստիտուտից անցում
պատասխանատվության
ինստիտուտի ձևավորմանը:**

Կենտրոնական բանկում փոփոխությունների է ենթարկվել ներքին կառավարչական գործընթացը: Վերանայվել է հանձնարարականների գործընթացը՝ հստակեցնելով պատասխանատվությունը և համաձայնեցման գործընթացը: Զուգահեռաբար վերանայվել է նաև պատվիրակման գործընթացը՝ պատվիրակելով բանկի բիզնես գործընթացների վերաբերյալ որոշումների կայացումը կոմիտեներին, իսկ իրականացումը՝ ստորաբաժանումներին: Բանկի կոմիտեների գործունեության համար առանձնացվել են դրանց քարտուղարները, որոնք պատասխանատու են կոմիտեներում ներկայացվող հարցերի ամբողջականության համար՝ ապահովելով ներքին համաձայնեցման գործընթացը և ներկայացման ձևը:

**ՌԱ: Նախագծային կառավարման
մշակույթ:**

2024 թվականի ընթացքում նախագծային կառավարման մշակույթի ամրապնդումը կարևոր նպատակներից մեկն էր: Տարվա արդյունքներով Կենտրոնական բանկի բոլոր նախագծերը բերվել են հաստատված ստանդարտի՝ ընդհանուր կառավարման տիրույթում՝ կցված նախագծերի ղեկավարներով: Բացի դրանից, ներդրվել է նաև առանձին և ընդհանուր հաշվետվողականության համակարգ, ինչը թույլ է տալիս նախագծերի կարգավիճակին հետևել իրականացման ընթացքում:

**ՌԱ: Գիտելիքի և փաստերի, ինչպես
նաև տվյալների կառավարման
ու տեղեկատվության հիման վրա
որոշումների կայացմանը նպաստող
բիզնես գործընթացներ:**

2024 թվականի ընթացքում տվյալների ճիշտ ու գրագետ կառավարման համար ընդունվել են մի շարք կանոնակարգման փաստաթղթեր, մասնավորապես՝

- հաստատվել է տվյալների կառավարման կոմիտեի կանոնադրությունը,
- հավանության են արժանացել «Տվյալների սեփականատերերի սահմանման սկզբունքները»:

Մեր աշխատակիցների ներգրավվածությունն ապահովելու նպատակով տարվա ընթացքում իրականացրել ենք լայն հաղորդակցում: 14 տվյալների կառավարիչների համար կազմակերպվել է 3 դասընթաց՝ նվիրված «Տվյալների կենսացիկլ և կառավարում», «Տվյալների որակի ապահովում» և «Տվյալների սեփականատիրություն» թեմաներին:

Տվյալների ավելի արդյունավետ կառավարման համար իրականացվել է 3 խոշոր ստորաբաժանման տվյալների գույքագրում, որի արդյունքում դասակարգվել են տվյալների ստացման աղբյուրները, տեսակները, սեփականատերերը: Ամբողջական գույքագրման ավարտին կստանանք Կենտրոնական բանկի տվյալների ամբողջական ցանկը, որը հնարավորություն կտա ներդնելու «մեկ տվյալ՝ մեկ անգամ» սկզբունքը:

ՊԵԿ-Ի ԵՎ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԻՋԵՎ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՓՈԽԱՆԱԿՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ

ՆՊԱՏԱԿ: Նախագծի նպատակը տվյալների ապահով փոխանակման համար անխափան աշխատող ծրագրային ենթակառուցվածքի տրամադրումն է ՊԵԿ-ին և ֆինանսական կազմակերպություններին, փոխանցվող տվյալների ամբողջականության ապահովումն է, հայտարարագիր ներկայացնելու գործընթացի հեշտացումն է ֆիզիկական անձանց համար և գործընթացի նկատմամբ ՀՀ ԿԲ վերահսկողության ապահովումն է:

ԱՐԴՅՈՒՆՔԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ՆԿԱՐԱԳԻՐ: Նախագծի արդյունքում նախատեսվում է ունենալ՝

- ԿԲ նախագահի կողմից հաստատված կանոնակարգ և տեխնիկական նկարագիր «Հարկ վճարողի յուրաքանչյուր բանկային հաշվի ամփոփ տեղեկությունների փոխանակման մասին», որոնք կնկարագրեն կողմերի միջև տեղեկատվության փոխանակումը:
- Գործընթացի նկարագիր, տեխնիկական նկարագիր և լիազորագրի նմուշ «Հայտարարատուի բանկային գաղտնիք պարունակող տեղեկատվությունների փոխանակման մասին», որոնք կնկարագրեն կողմերի միջև տեղեկատվության փոխանակումը:
- Ծրագրային միջավայրեր տեղեկատվության փոխանակման համար:

ՆԱԽԱԳԾԻ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐ: 2024 – 2025

2024 թ. ԿԱՏԱՐՎԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ: Հաստատվել է «Հարկ վճարողի յուրաքանչյուր բանկային հաշվի ամփոփ տեղեկությունների փոխանակման կարգը», դրա հիման վրա ներդրվել է տվյալների փոխանցման ծրագրի թեստային միջավայրը:

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ԱՐՏԱՐԺՈՒՅԹԻ ԱՌՔ ՈՒ ՎԱՃԱՌՔԻ ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ԻՐԱԿԱՆԻՆ ՄՈՏ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՒ ՆԱԽԱԳԻԾ

ՆՊԱՏԱԿ: Նախագծի նպատակը արտարժույթի առք ու վաճառքի գործարքների վերաբերյալ տվյալների ագրեգացված հաշվետվությունից անցումն է նոր՝ իրականին մոտ ժամանակահատվածում հավաքագրված գրանույար տվյալների հաշվետվական ձևաչափին: Նախագիծը Կենտրոնական բանկին թույլ կտա տեղեկատվության հիման վրա ապահովել որոշումներ կայացնելու ճկունություն և կստեղծի ենթակառուցվածք՝ բարձր հաճախականություն ունեցող գործարքային տվյալների ստացման համար, որոնք կարող են օգտագործվել ԿԲ ցանկացած շահագրգիռ ստորաբաժանման կողմից:

ԱՐԴՅՈՒՆՔԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ՆԿԱՐԱԳԻՐ: Նախագծի արդյունքում նախատեսվում է ունենալ՝

- Վերանայված նորմատիվ իրավական ակտ, որը կսահմանի արտարժույթի առք ու վաճառքի գործարքների տվյալները, դրանց հավաքագրումը և ԿԲ-ի հետ փոխանակումը:
- Իրականին մոտ ժամանակահատվածում տվյալների հավաքագրման ավտոմատացված համակարգ:

ՆԱԽԱԳԾԻ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐ: 2024 – 2026

2024 թ. ԿԱՏԱՐՎԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ: Հաստատվել է ֆինանսական կազմակերպությունների կողմից արտարժույթի առք ու վաճառքի գործարքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը իրականին մոտ ժամանակահատվածում ներկայացնելու նախագիծը, որի հիման վրա սկսվել է ծրագրային համակարգի կառուցման արտաքին թիմի ձեռքբերումը:

**ՌԱ: Գործընթացների և ռիսկերի
կառավարման և հսկողության
արդյունավետ համակարգ:**

Շարունակելով ռազմավարությամբ ամրագրված արդյունքներին հասնելու մեր մոտեցումը՝ տարվա ընթացքում ռիսկերի կառավարման լավագույն փորձի ներդրման նպատակով խորհրդատվություն/ տեխնիկական աջակցություն ենք ստացել ԱՄՅ-ից, որի արդյունքում որոշում է կայացվել՝ հիմնելու ռիսկերի կառավարման մասնագիտացված ստորաբաժանում:

Ստորաբաժանումը համակարգելու է ոչ ֆինանսական ռիսկերի կառավարման գործընթացը Կենտրոնական բանկում՝ ռիսկերի կառավարման միասնական քաղաքականության սահմանման, ռիսկերի մշակույթի ձևավորման, ռիսկերի կառավարման գործընթացում ռիսկերի սեփականատերերին աջակցության, ռիսկերի մշտադիտարկման և հաշվետվողականության միջոցով:

**ՌԱ: Գնումների թափանցիկ ու
հաշվետու գործառնայթ:**

ԳՆՈՒՄՆԵՐ

մրցութային
ընթացակարգերով

84%

2023 թվականին

70%

մրցույթ

108

2023 թվականի
համեմատությամբ

+0%

մրցույթներին միջին
մասնակցություն

2,5

մասնակից

2023 թվականի
համեմատությամբ

3,4

ՄՐՑՈՒԹՅՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ

Տեսակ	2022	2023	2024
Բաց մրցույթ	16	41	11
Երկփուլ բաց մրցույթ	2	1	-
Գնանշման հարցում	27	8	42
Հրապարակային մրցույթ	19	34	53
Փակ մրցույթ	16	24	2
Ընդամենը	80	108	108

ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Տեսակ	2022	2023	2024
Բաց մրցույթ	2.3	3.0	2.3
Երկփուլ բաց մրցույթ	4.0	6.0	-
Գնանշման հարցում	2.0	2.0	1.9
Հրապարակային մրցույթ	4.1	4.0	3.9
Փակ մրցույթ	1.8	2.0	2.0
Ընդամենը	2.8	3.4	2.5

Կենտրոնական բանկի գնումների գործառնությունը շարունակում է ամրապնդել իր դերը որպես աջակցող միավոր՝ նպաստելով գնումների արդյունավետ կազմակերպմանը, գործընթացների բարելավմանը, տեխնիկական առաջադրանքների կատարելագործմանը և ներքին ստորաբաժանումների միջև համագործակցության ամրապնդմանը:

Ընդլայնվել է տեղեկատվության և հետաքրքրության վերաբերյալ հարցումների կիրառումը՝ հատկապես բարդ և ռազմավարական նշանակության գնումների դեպքում: Ծուկայի նախնական ուսումնասիրության այս գործիքների հետևողական կիրառման շնորհիվ գնումների պլանավորումն ու պահանջների ձևակերպումն

ավելի հիմնավորված են դառնում: Այս մոտեցումը հնարավորություն է տալիս գնահատելու շուկայի հնարավորություններն ու առկա լուծումները, ձևավորելու ավելի հստակ պահանջներ և կազմակերպելու մրցակցային գործընթացներ՝ հիմնված օբյեկտիվ պայմանների ու թափանցիկ սկզբունքների վրա:

2024 թ. գնումների թիմի 2 աշխատակիցներ ստացել են CIPS (Chartered Institute of Procurement & Supply) միջազգային որակավորում, ինչը հնարավորություն է ընձեռնում կիրառելու առաջատար միջազգային փորձը գնումների կազմակերպման և փողի դիմաց առավելագույն արժեքի ստացման ոլորտներում:

2024 թ. Կենտրոնական բանկը հաջողությամբ իրականացրեց RTGS (Real-Time Gross Settlement) համակարգի արդիականացման նախագծի շրջանակներում խորհրդատվական ծառայությունների ձեռքբերումը, որը կարևոր նախապայման է նախագծի ամբողջական և հաջող իրականացման համար: Այս նախաձեռնությունը ռազմավարական նշանակություն ունի ֆինանսական համակարգի շարունակականության և արդյունավետության ապահովման տեսանկյունից:

Գնման գործընթացը կազմակերպվել է միջազգային լավագույն փորձի հիման վրա՝ ներառելով շուկայի ուսումնասիրություն, հետաքրքրության վերաբերյալ հարցումներ, պահանջների մանրամասն ձևակերպում, ինչպես նաև մրցակցային ընթացակարգի իրականացում:

Փուլային և լավ պլանավորված այս մոտեցումը նպաստեց տեխնիկապես և ֆինանսապես հիմնավորված որոշման կայացմանը՝ ապահովելով բանկի երկարաժամկետ շահերին համահունչ խորհրդատուի ընտրություն:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏԱԿՈՒԹՅՈՒՆ 2024

ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱՅԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ: ՀԱՂՈՐԴԱԿՅՈՒՄ

04

Վերափոխման ծրագրի ներքո 2024 թ. մենք սկսել ենք մեր արտաքին հաղորդակցման չափողականության գործընթացը սոցիալական հարցումների և սոցիալական ցանցերի տվյալների վերլուծության միջոցով, ինչը մեզ հնարավորություն է տալիս ավելի հստակ տվյալներով գնահատելու արված աշխատանքն ու ավելի թիրախավորված պլանավորելու մեր հետագա նախաձեռնությունները:

Հիմք ընդունելով մեր որդեգրած թափանցիկության քաղաքականությունը՝ 2024 թվականին մենք սկսեցինք լուսաբանել և հանրությանը տեսանելի դարձնել նաև ԿԲ ներքին բարեփոխումները՝

աշխատակիցների առօրյան ներկայացնող տեսանյութերի և թիմային միջոցառումների միջոցով, որոնք հրապարակվել են մեր ֆեյսբուքյան և յութուբյան հարթակներում:

ՌԱ: Հետադարձ կապի կառուցակարգեր:

2023-2024 թթ. սոցիալական հարցումները մեզ հնարավորություն են տվել բացահայտելու հասարակության պատկերացումները ԿԲ գործառնությունների վերաբերյալ և հստակեցնելու մեր հետագա քայլերը հասարակության իրազեկվածության մակարդակն էլ ավելի բարձրացնելու ուղղությամբ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴՐԱՄԸ ԴԻՏԱՐԿՎՈ՞ՒՄ Է ՈՐՊԵՍ ԿԱՅՈՒՆ ԱՐԺՈՒՅԹ

Որքանի՞վ էք վստահում մեր ազգային արժույթին՝ որպես կայուն և հուսալի արժույթի

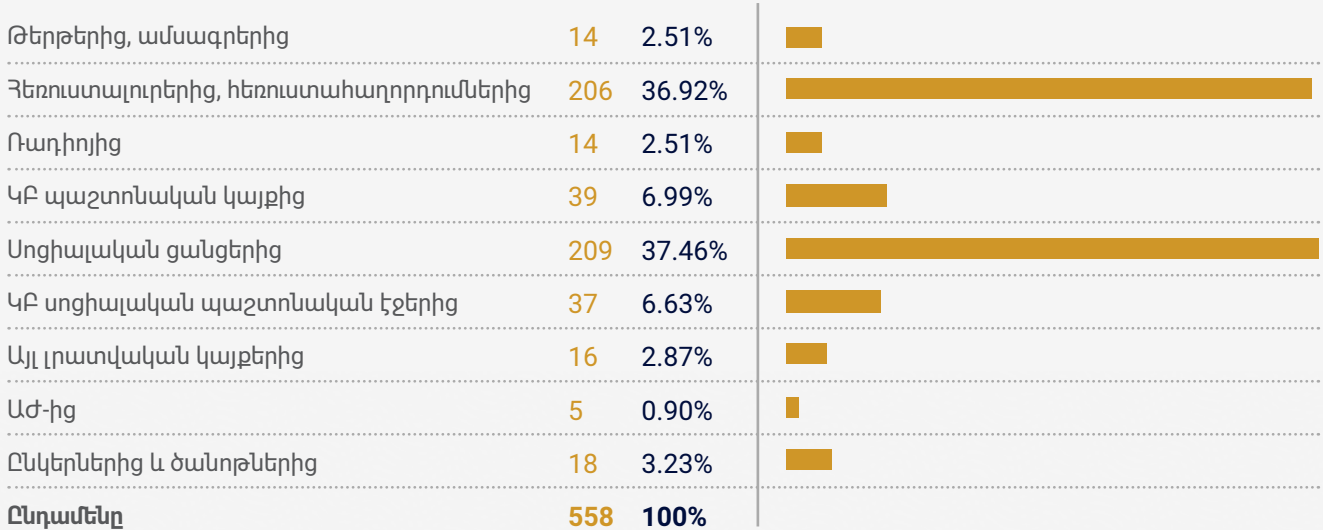
Ամբողջովին վստահում եմ	319	43.58%	
Ավելի շատ վստահում եմ, քան չեմ վստահում	214	29.23%	
Ավելի շատ չեմ վստահում, քան վստահում եմ	84	11.48%	
Բոլորովին չեմ վստահում	87	11.89%	
Չգիտեմ, դժվարանում եմ պատասխանել	28	3.83%	
Ընդամենը	732	100%	

Եթե խնայողություն ունենաք, ապա ի՞ր արժույթով կպահեք այն

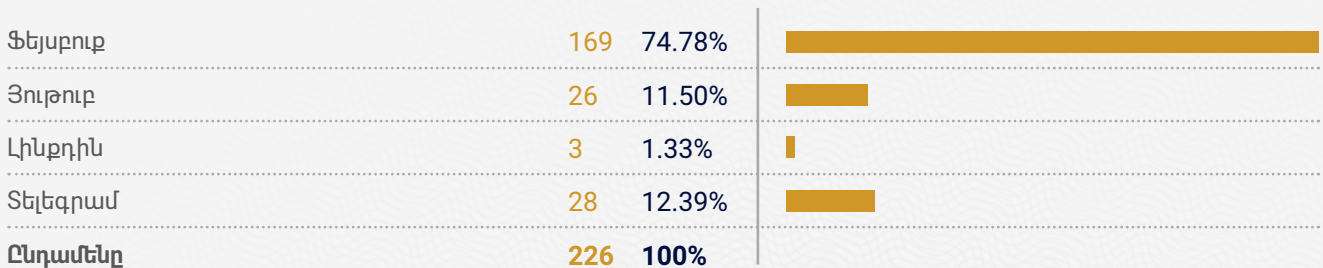
Ամբողջը ՀՀ դրամով	368	50.9%	
ԱՄՆ դոլարով	71	9.82%	
Եվրոյով	26	3.6%	
Ռուսական ռուբլիով	6	0.83%	
Մի մասը՝ դրամով, մյուս մասը՝ դոլարով	89	12.31%	
Մի մասը՝ դրամով, մյուս մասը՝ եվրոյով	29	4.01%	
Մի մասը՝ դրամով, մյուս մասը՝ ռուբլիով	6	0.83%	
Մի մասը՝ դոլարով, մյուս մասը՝ եվրոյով	14	1.94%	
Մի մասը՝ դոլարով, մյուս մասը՝ ռուբլիով	4	0.55%	
Մի մասը՝ եվրոյով, մյուս մասը՝ ռուբլիով	2	0.28%	
Չգիտեմ, դժվարանում եմ պատասխանել	51	7.05%	
Ընդամենը	666	100%	

ԿԲ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԻՐԱԶԵԿՄԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԸ

Որտեղի՞ց եք հիմնականում տեղեկանում ՀՀ կենտրոնական բանկի գործունեության մասին

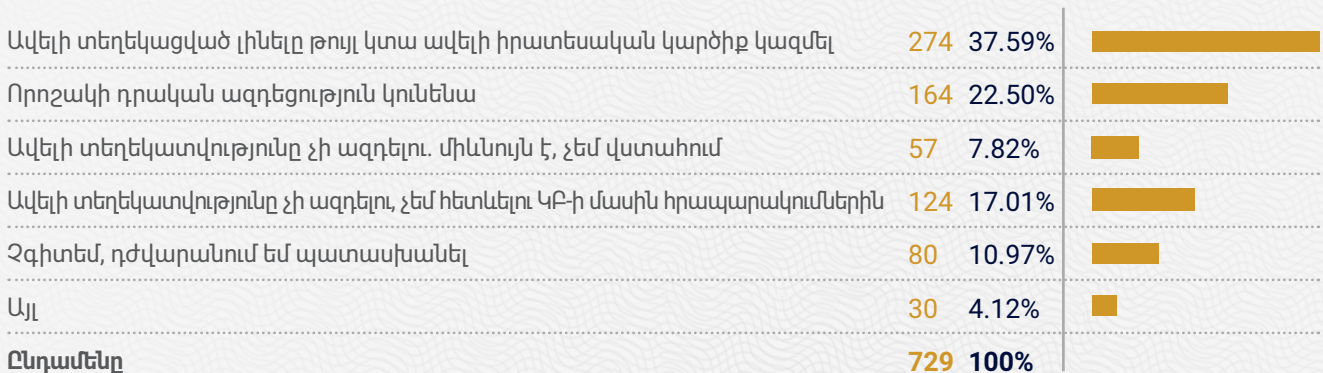

Ո՞ր սոցիալական կայքերից եք հիմնականում ստանում ԿԲ վարած քաղաքականության վերաբերյալ տեղեկատվությունը

ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄՆԵՐԻ ԱՃԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԲ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԸՆԿԱԼՄԱՆ ՎՐԱ

ԿԲ գործունեության մասին ավելի շատ հրապարկումները ինչպե՞ս կազդեն ԿԲ-ի մասին ունեցած կարծիքի վրա

Հիմնվելով հարցումների արդյունքների վրա՝ արտաքին հաղորդակցման մեր ռազմավարությունն ուղղել ենք հետևյալ նպատակներին.

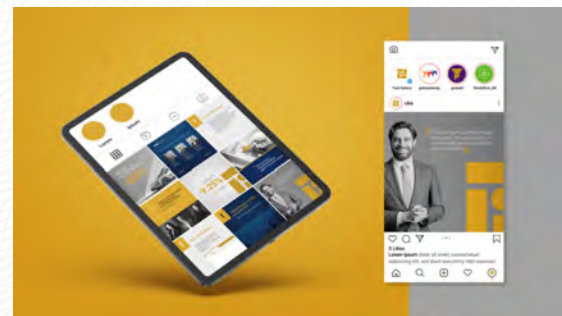
- Հանրության համար ԿԲ ինստիտուցիոնալ դերերն ավելի հստակեցնել:
- Համոզվել, որ հանրությանը ներկայացվող ամբողջ բովանդակությունը, ներառյալ՝ զեկույցները, մամուլի հաղորդագրությունները և սոցիալական ցանցերում գրառումները գրված են պարզ և մատչելի լեզվով:
- Ակտիվացնել ԿԲ սոցիալական ցանցը և ձևավորել այն որպես ԿԲ-ի վերաբերյալ տեղեկատվության առաջնային աղբյուր:
- Բարձրացնել ԿԲ որոշումների կայացման գործընթացի թափանցիկության աստիճանը,

ներառյալ դրանցից ակնկալվող և փաստացի արդյունքները:

- Ապահովել հետադարձ կապի կառուցակարգեր հանրային կարծիքի ստացման համար և ներառել հասարակության մտահոգությունները հաղորդակցության ռազմավարությունների մեջ:
- Ընդլայնել ֆինանսական գրագիտության ծրագրերը՝ թվային և ավանդական տեղեկատվական արշավների և ՀԼՄ-ների հետ համագործակցության միջոցով:

ՌԱ: ԿԲ իմիջի զարգացում և բրենդինգ:

2024 թ. մենք վերափոխված բրենդբուք ենք ստեղծել, որը թույլ կտա մեզ պահպանել միատարր ու ճանաչելի ձեռագիր թե՛ ներքին, թե՛ արտաքին հաղորդակցության մեջ:

Սպիտակի (բաց երանգների), հիմնական և լրացուցիչ գույների վրա լոգոտիպի հակադարձ կատարման օրինակները

**ՌԱ: ԿԲ ձեռքբերումների մասին
հրապարակումներ:**

- 2024 թ. սկսել ենք հրապարակել ԿԲ-ի կողմից կայացված կարևոր մասնագիտական որոշումները՝ հանրությանն իրազեկելու նպատակով:
- 2024 թվականն արտաքին քաղաքականության տեսանկյունից ՀՀ կենտրոնական բանկի համար առանձնահատուկ նշանակություն ունեցավ: 2024 թ. հունվարի 12-ին դրամավարկային քաղաքականության նոր վերլուծական համակարգ գործարկվեց, որը կոչվում է Երկրորդ սերնդի կանխատեսումների և քաղաքականության վերլուծության համակարգ՝ FPAS Mark II: Այդ կապակցությամբ կազմակերպվեց հաղորդակցման արշավ, որի շրջանակում իրականացվեցին հանդիպումներ, կատարվեցին հայտարարություններ, հրապարակումներ մամուլի ասուլիսների և այլ հաղորդակցման գործիքների միջոցով: Այսպես՝ հունվարի 11-ին և 12-ին անցկացվեց մակրոտնտեսական գիտաժողով, որին մասնակցեցին մասնագետներ
- ԱՄՆ-ից և Անգլիայից: Այսպիսով՝ մենք աշխարհում առաջին Կենտրոնական բանկն ենք, որտեղ դրամավարկային քաղաքականության որոշումներն արդեն կայացվում են համակարգված և բազմակի սցենարների ու ռիսկերի կառավարման հիման վրա:
- Մենք մշտապես հետևում ենք հասարակությունից եկող ազդակներին, և հանրության մեջ տիրող մտահոգությունները մեր ուշադրության կենտրոնում են: Հետևաբար՝ մեր հանրային իմիջի համար կարևոր դեր ունի երկրում Կենտրոնական բանկի հետ անգամ անուղղակի առնչություն ունեցող, սակայն հանրությանը մեծապես հուզող խնդիրներին անդրադարձը: Այդ սկզբունքով մենք ունեցել ենք հրապարակումներ՝ ելնելով տվյալ պահին հանրային լայն հետաքրքրությունից (օր.՝ 100 դրամանոց մետաղադրամների հետ կապված անհանգստությունը հանրության շրջանում, Մոթ քարտին առնչվող հարցերը և այլն):
- Նախաձեռնվել է գնաճի թիրախի փոփոխության վերաբերյալ տեղեկատվական միջոցառում:

Հաղորդակցման ուղիները

ՖԵՅՍԲՈՒԲ

Հետևորդների թիվը

15849 → 17067

2023

2024

որից

9480 → 11247

կին

կին

6369 → 5820

տղամարդ

տղամարդ

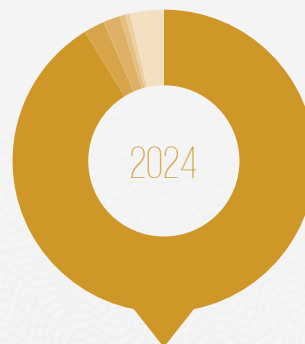
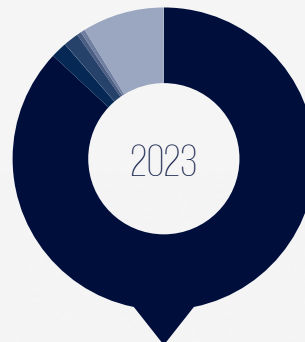
Հրապարակումների քանակը

159 → 194

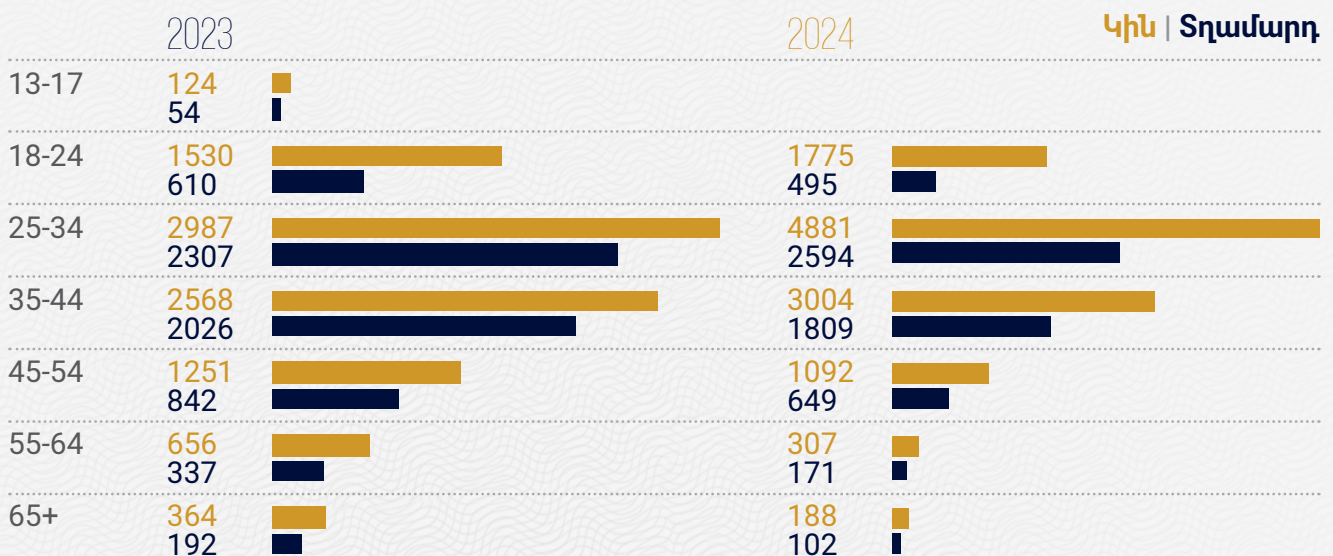
2023

2024

Ըստ երկրների

Ըստ տարիքի և սեռի

Լինքդին

Հետևորդների թիվը

12620 → 14987

2023

2024

ՅուԹյուբ

Հետևորդների թիվը

680 → 970

2023

2024

Դիտումների ընդհանուր թիվը

22067 → 77565

2023

2024

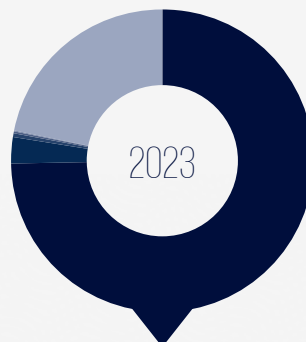
Հրապարակումներ

44 → 45

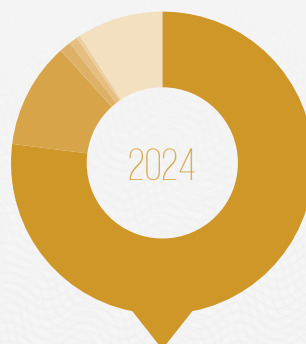
2023

2024

Ըստ երկրների

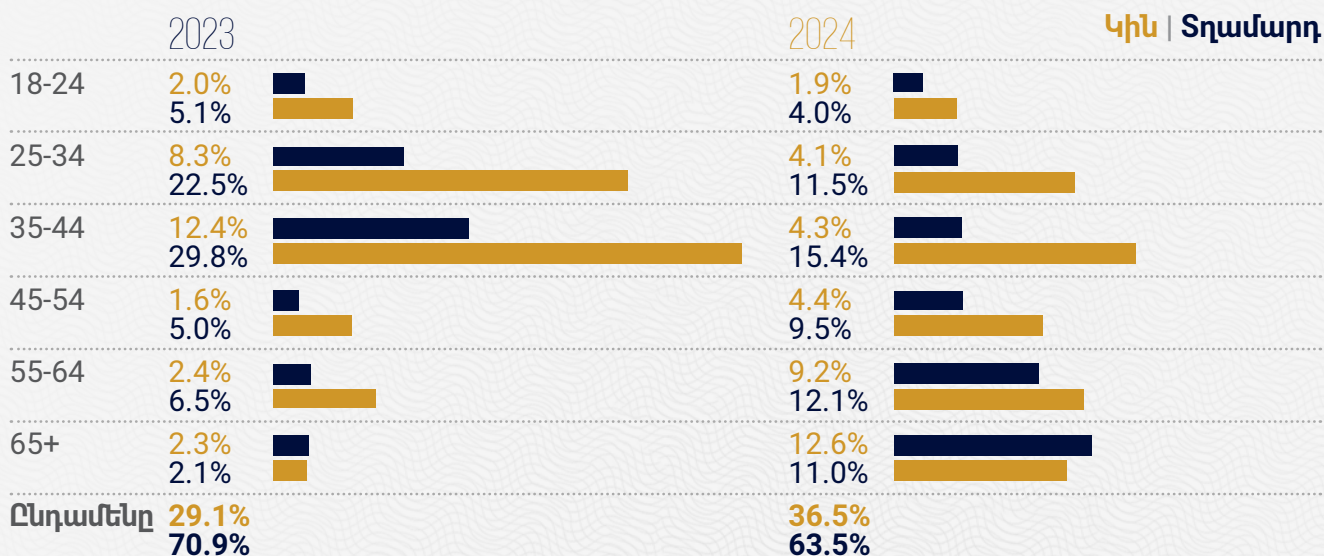

	Հայաստան	74.7%
	Ռուսաստան	2.8%
	ԱՄՆ	0.4%
	Գերմանիա	0.2%
	Վիետնամ	0.1%
	Այլ	21.8%

	Հայաստան	77.0%
	Ռուսաստան	11.3%
	ԱՄՆ	1.2%
	Գերմանիա	0.9%
	Վիետնամ	0.4%
	Այլ	9.2%

Ըստ տարիքի և սեռի

ԿԲ պաշտոնական կայք

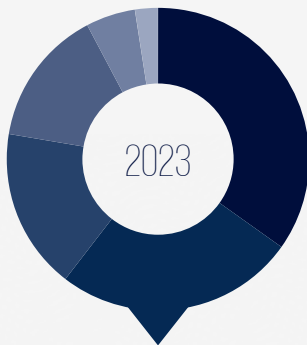
Չետորդների թիվը

5.655.244 > **6.567.561**

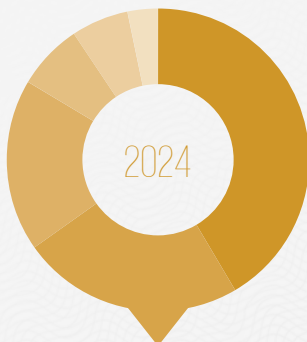
2023

2024

Ըստ երկրների | թուփ 5 երկրները

	Րայաստան	1.299.941
	Անհայտ	2.009.521
	Ռուսաստան	494.973
	ԱՄՆ	557.805
	Գերմանիա	237.897
	Շվեդիա	108.284

	Րայաստան	2.267.312
	ԱՄՆ	1.298.768
	Ռուսաստան	1.004.272
	Գերմանիա	384.801
	Անհայտ	335.994
	Շվեդիա	178.388

Մամուլ

Ասուլիսներ և միջոցառումներ

10 > **9**

2023

2024

Հարցազրույցներ

10 > **10**

2023

2024

Ռեպորտաժներ

24 > **23**

2023

2024

ԶԼՄ գրավոր հարցումներ

82 > **77**

2023

2024

Արձագանքի արագություն՝ օր

3.8 > **7.2**

2023

2024

Կայքով ստացված հարցումներ

347 > **454**

2023

2024

Սոցցանցերով ստացված հարցումներ

163 > **209**

2023

2024

Մամուլի հաղորդագրություններ

65 > **35**

2023

2024

ԿԲ-ում ստացված

Ընդհանուր զանգեի քանակ

5956 > **12024**

2023

Բողոք

1235

2023

> **1317**

2024

2024

Խնդրանք

4678

2023

> **3505**

2024

Հարցում

7117

2024

Իրազեկում

52

2024

Առաջարկություն

33

2024

Դիմումների քանակ

879 > **1204**

2023

2024

Բողոք

515

2023

> **652**

2024

Խնդրանք

203

2023

> **312**

2024

Հարցում

140

2023

> **198**

2024

Իրազեկում

14

2023

> **33**

2024

Առաջարկություն

7

2023

> **9**

2024

ԱՅՑԵԼՈՒՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆ

Այցելուներ

2024 թվական

15 682

2023 թվականի համեմատությամբ

14 159 +11%

13 280

2 402

ԵՐԵՎԱՆ

ԴԻԼԻՋԱՆ

աշակերտ/
ուսանող

9 980

ուսուցիչ/
ծնող

1 029

անհատներ

2 271

այցելուներ ուսումնական
հաստատություններից

1 396

հյուրեր

1 006

«ՄԵԿ ՕՐ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿՈՒՄ» ԾՐԱԳԻՐ

ԵՐԵՎԱՆԻ ԱԿ

110

Զինծառայող/
սան/
դասախոս

31

ՊՆ խաղաղապահ
բրիգադի
զինծառայողներ

40

Ուսուցիչներ

21

Ոստիկանության
վետերաններ

ԴԻԼԻՋԱՆԻ ԱԿ

41

Զինծառայող/
սան/
դասախոս

«ԹԱՆԳԱՐԱՆՆԵՐԻ ԳԻՇԵՐ» ԵՎ «ԹԱՆԳԱՐԱՆՆԵՐԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐ» ՀԱՄԱԵՎՐՈՂԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ ԵՐԵՎԱՆԻ ԱԿ-ՈՒՄ

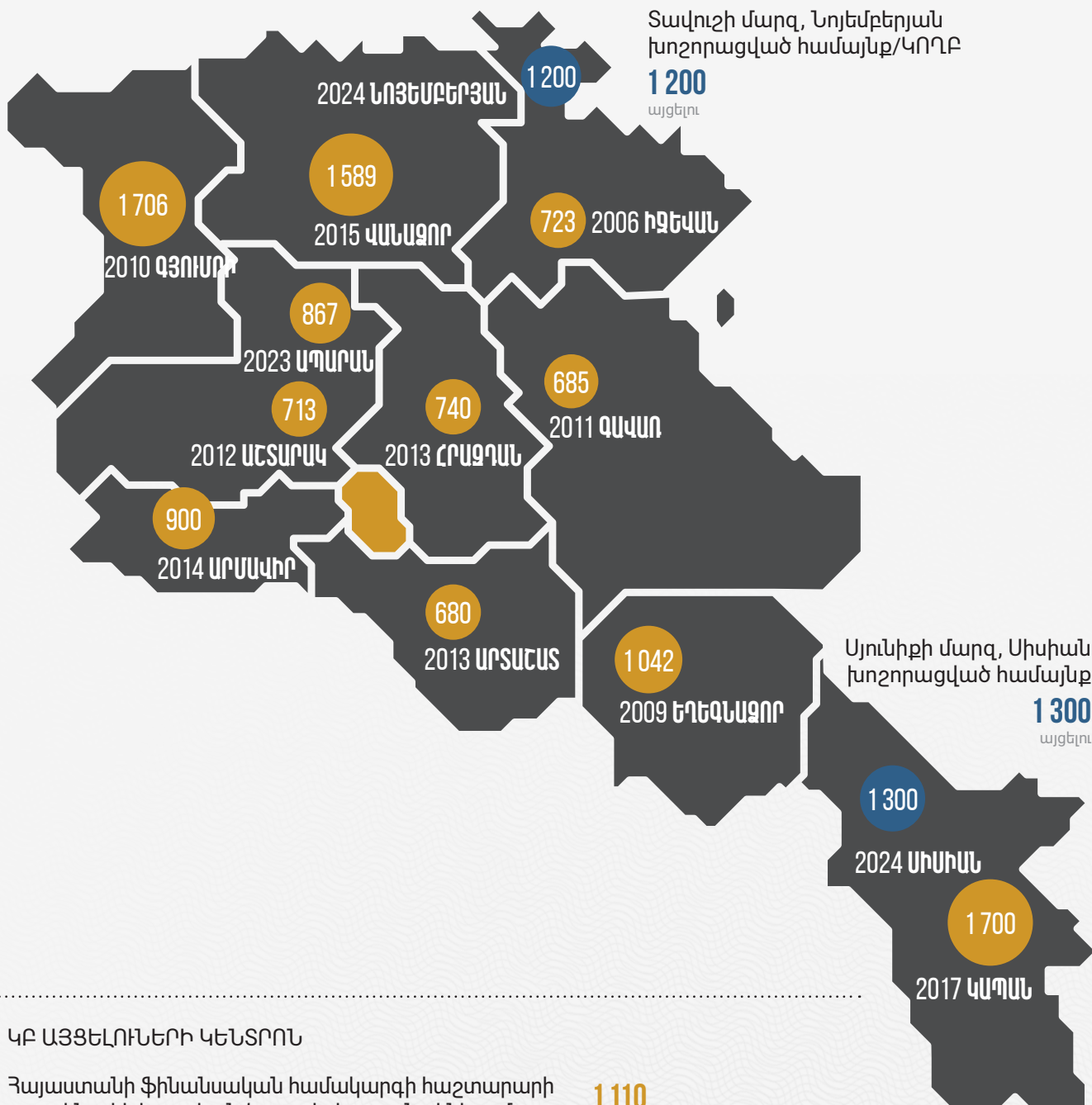
1 740

այցելու

● 10 այցելու

ԱՐՏԱԳՆԱ ՑՈՒՑԱՅԱՆԴԵՍՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՖԲ ԷԶԻ ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՅՑԵԼՈՒՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆԻ

այցելությունների քանակ

15 278

հասանելիություն

46 328

ԴԻԼԻԳԱՆԻ ԱՅՑԵԼՈՒՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆ

այցելությունների քանակ

8 000

հասանելիություն

23 234

ԱՅԼ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

- Արժույթի թողարկում, դրամաշրջանառության կազմակերպում
- Վիճակագրություն
- Փողերի լվացման և ահաբեկչության դեմ պայքար

ԱՐԺՈՒՅԹԻ ԹՈՂԱՐԿՈՒՄ, ԴՐԱՄԱՇՐՋԱՆԱԴՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ

Տարվա ընթացքում կանխիկ դրամի շրջանառության կազմակերպումն ու կարգավորումն իրականացվել են՝ ապահովելով հուսալիության, հարմարավետության, օպերատիվության և անընդհատության սկզբունքները: Կենտրոնական բանկն առևտրային բանկերի միջոցով կանխիկ դրամի նկատմամբ տնտեսության պահանջն անխափան բավարարել է ըստ անհրաժեշտ ծավալների, կառուցվածքի, որակի և ժամկետների:

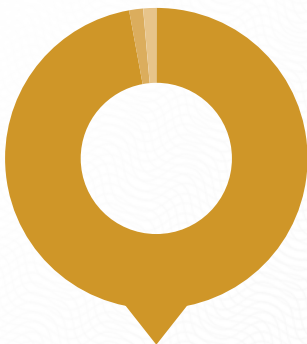
Հայաստանի Հանրապետությունում կանխիկ դրամաշրջանառության անընդհատության ապահովման

նպատակով 2024 թվականին շրջանառության մեջ են դրվել նույն թվականի թողարկման հինգ հազար դրամ, տասը հազար դրամ անվանական արժեքով Հայաստանի Հանրապետության թղթադրամները:

Հայաստանի Հանրապետությունում առևտրային բանկերի դրամարկղային սպասարկումը Կենտրոնական բանկն իրականացրել է երևանում գտնվող գլխավոր գրասենյակի դրամարկղի և Դիլիջանի ու Սիսիանի տարածքային դրամարկղային կենտրոնների (ՏԴԿ) միջոցով:

Գծապատկեր 3

Կենտրոնական բանկի դրամարկղային շրջանառությունը 2024 թվականին

Երևանի դրամարկղային կենտրոն

97.0%

Սիսիանի ՏԴԿ

1.5%

Դիլիջանի ՏԴԿ

1.4%

2024 թվականին կանխիկ դրամի զանգվածը շրջանառության մեջ աճել է 8.2%-ով, իսկ Կենտրոնական բանկի ընդհանուր դրամարկղային շրջանառության ծավալը նախորդ տարվա համեմատությամբ նվազել է 1.8%-ով: Սա հետևանք է ԿԲ-ի կողմից 2022 թվականին ընդունված որոշման, որի արդյունքում

առևտրային բանկերի դրամարկղային կենտրոնների տեխնիկական հագեցվածությունը և տեխնիկական վերազինումը համապատասխանեցվել են միջազգային չափանիշներին: Ըստ այդմ՝ առևտրային բանկերն արդեն ինքնուրույն են իրականացնում կանխիկի տեսակավորում և սպասարկում:

ԿԱՆԽԻԿ ԴՐԱՄԱՇՐՋԱՆԱԴՈՒԹՅՈՒՆ

Կանխիկ դրամի
զանգվածը

▲ **+8.2%**

ԿԲ Երևանի դրամարկղի
շրջանառությունը

▼ **10.9 ՄԼՐԴ Դ**

2023 թվականի
համեմատությամբ

-0.3%

ԿԲ ընդհանուր
դրամարկղային ծավալը

▼ **-1.8%**

ՏԴԿ-ների դրամարկղի
շրջանառությունը

▼ **54.0 ՄԼՐԴ Դ**

2023 թվականի
համեմատությամբ

-34.3%

ԿԲ ընդհանուր դրամարկղային
շրջանառությունը

3,476.3 ՄԼՐԴ Դ

որից՝
Երևան

3,372.9 ՄԼՐԴ Դ

ՏԴԿ-ներ

103.4 ՄԼՐԴ Դ

ԿԲ դրամարկղային
շրջանառության

3.0%

Ելքերը կազմել են ՏԴԿ-ների
շրջանառության ընդհանուր ծավալի

62.7%

Կենտրոնական բանկից դուրս կանխիկ դրամի տեսակային կառուցվածքում փոփոխություններ
2023 թ-ի համեմատությամբ

1,000 Դ	2,000 Դ	5,000 Դ	10,000 Դ	20,000 Դ	50,000 Դ	100,000 Դ
▲ +10,4%	▼ -10.9%	▲ +4.1%	▲ +6,4%	▲ +7,3%	▲ +18,4%	▲ +17,6%
				տեսակարար կշիռը թղթադրամների մեջ 71.0%		

Շրջանառության մեջ մետաղադրամների զանգվածը

Շրջանառության մեջ
գտնվող ծավալը

34.8 ՄԼՐԴ Դ

2023 թվականի
համեմատությամբ

+ 4.15 ՄԼՐԴ Դ

200 Դ

▲ **+18.3%**

տեսակարար կշիռը
մետաղադրամների մեջ

21.2%

500 Դ

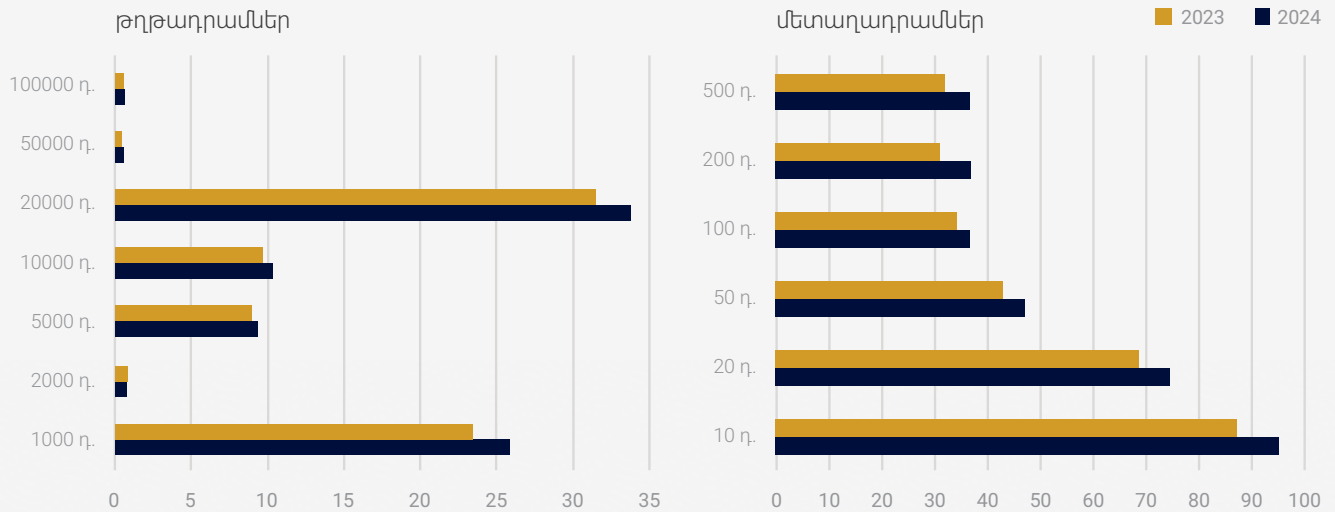
▲ **+14.5%**

տեսակարար կշիռը
մետաղադրամների մեջ

52.9%

Գծապատկեր 4

Թղթադրամների և մետաղադրամների տեսակային կառուցվածքը 2023–2024 թթ. տարեվերջի դրությամբ (քանակային առումով՝ մլն հատ):

ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔՆԵՐ

ՇԱՌԼ ԱԶՆԱՎՈՐԻ ԾՆՆԴՅԱՆ 100-ԱՄՅԱԿ

ՍԵՐԳԵՅ ՓԱՐԱԶԱՆՈՎԻ
ԾՆՆԴՅԱՆ 100-ԱՄՅԱԿ

ՊԱՐՈՒՅՐ ՍԵՎԱԿԻ
ԾՆՆԴՅԱՆ 100-ԱՄՅԱԿ

ԲՐԱՆԴ ԲՈՉԱՐԻ
ԾՆՆԴՅԱՆ 125-ԱՄՅԱԿ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ ՍԲ ԷԶՄԻԱՇՆԻ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ
ՀՈԳԵՎՈՐ ԾԵՄԱՐԱՆԻ ՀԻՄՆԱԴՐՄԱՆ 150-ԱՄՅԱԿ

ԳՈՐԱՐ ԳԱՄՂԱՐՅԱՆԻ
ԾՆՆԴՅԱՆ 1000-ԱՄՅԱԿ

ԵՎՐԱՄԻԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ՄԻՈՒԹՅԱՆ 10 ՏԱՐԻՆ

ԷԴԳԱՐ ՇԱՀԻՆԻ
ԾՆՆԴՅԱՆ 100-ԱՄՅԱԿ

Ներդրումային դրամներ¹

2024 թ. ԲՀ կենտրոնական բանկի դրամագիտական հավաքածուն համալրվել է 262 հատ հին արժեքներով՝ թղթադրամներով, արժեթղթերով, մետաղադրամներով, այլ արժեքներով:

«Նոյյան տապան» արծաթ

«Նոյյան տապան» ոսկի

իրացվել է 2024-ին
692.589
հատ

իրացվել է 2023-ին
1.416.228
հատ

իրացվել է 2024-ին
14.806
հատ

իրացվել է 2023-ին
23.766
հատ

¹ <https://www.cba.am/am/SitePages/ncinvestmentcoins.aspx>

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

2024 թվականին ՀՀ ԿԲ-ն ապահովել է ժամանակին և արժանահավատ տեղեկատվության հրապարակումը¹, ինչպես նաև աշխատել է հրապարակվող տեղեկատվության շրջանակների ընդլայնման, հավաքագրվող տեղեկությունների մշակման և ամփոփման գործընթացների համընդհանուր ավտոմատացման, վիճակագրական տվյալների որակի բարելավման, հավաքագրվող վիճակագրության մեթոդաբանության կատարելագործման ու միջազգային չափորոշիչներին դրանց համապատասխանեցման ուղղությամբ: Նշենք նաև, որ տարվա ընթացքում հրապարակվել են նոր ցուցանիշներ՝ հանրությանը տրամադրելով ՀՀ տնտեսության վերաբերյալ ավելի համապարփակ տեղեկատվություն, որը ներառում է դրամավարկային, ֆինանսական հատվածի և ֆինանսական կայունության վիճակագրության, ինչպես նաև արտաքին և իրական հատվածների վիճակագրության մասով մի շարք նոր տվյալներ:

ՀՀ ԿԲ-ն մշտապես ընդլայնում է տեղեկատվության հավաքագրման աղբյուրները և ծավալները, ինչպես նաև մշակում և հրապարակում է նոր վիճակագրական ցուցանիշներ²: Այսպես՝ փոփոխության են ենթարկվել «Շահագործման հանձնված ինքնասպասարկման սարքերի և ՊՈՍ տերմինալների վերաբերյալ» և «Վճարային

քարտերի տեսակների, վճարային քարտ սպասարկող սարքավորումների, ինչպես նաև վճարային քարտերով կատարված գործառնությունների վերաբերյալ» հաշվետվական ձևերը՝ միտված վճարահաշվարկային ոլորտի վիճակագրության կատարելագործմանը:

2024 թվականին առաջին անգամ հրապարակվել են ՀՀ բանկերից և վարկային կազմակերպություններից վարկեր ստացած ռեզիդենտ ֆիզիկական անձանց (այդ թվում՝ անհատ ձեռնարկատերերի) թվերը՝ ըստ ՀՀ ԿԲ վարկային ռեզիստորի տվյալների: Ընդլայնվել է արժույթային շուկայի վերաբերյալ վիճակագրական ցուցանիշների ցանկը, և ներկայումս հրապարակվում են առևտրային բանկերի, վարկային կազմակերպությունների և փոխանական կետերի միջոցով իրականացված արտարժույթի առք ու վաճառքի գործառնություններն ըստ տնտեսության ճյուղերի, ինչպես նաև արժույթային ֆորվարդ գործարքները: Արտաքին հատվածի վիճակագրության մասով ևս իրականացվել են նոր ցուցանիշների հրապարակումներ, մասնավորապես՝ հրապարակվել է առևտրային բանկերի միջոցով ֆիզիկական անձանց փոխանցումների արժույթային կազմը:

Նպատակ ունենալով մշտապես բարձրացնելու ՀՀ վճարային

¹ <https://www.cba.am/am/SitePages/statintroduction.aspx>

² <https://www.cba.am/am/SitePages/psstatisticaldatareports.aspx>

հաշվեկշռի արժանահավատության ու ընդգրկման աստիճանը՝ 2024 թվականին վերջնականացվել է անողղակիորեն չափվող ֆինանսական միջնորդության ծառայությունների հաշվարկի մեթոդաբանությունը: Միջազգային մեթոդաբանությունը տեղայնացված է՝ հաշվի առնելով մեր տնտեսության ֆինանսական հոսքերի կառուցվածքը: Հիմք ընդունելով մշակված մեթոդաբանությունը՝ վերանայվել են վճարային հաշվեկշռի ֆինանսական ծառայությունների թե՛ արտահանման և թե՛ ներմուծման ցուցանիշները, ինչպես նաև ծառայությունների գումարները գտվել են սկզբնական եկամուտներում արտացոլվող տոկոսավճարներից³:

ՀՀ ԿԲ, ԱՄՀ փորձագետների, ՀՀ ՎԿ և Կադաստրի պետական կոմիտեի մասնագետների համագործակցության ներքո, 2024 թ. տեխնիկական աջակցության աշխատանքների շրջանակներում, ՀՀ ԿԲ և ԱՄՀ փորձագետների համատեղ աշխատանքի արդյունքում բնակարանների գների ինդեքսի հաշվարկման մեթոդաբանությանն ավելացվել է անհատական տների գների ինդեքսի հաշվարկման մեթոդաբանությունը: Դա հնարավորություն է տալիս ունենալու ամբողջական բնակելի տների (բնակարաններ և անհատական տներ) գների ինդեքս:

Կարևորելով վիճակագրական տվյալներ օգտագործողների հետ շարունակական

հետադարձ կապի ձևավորումը՝ 2024 թ. գարնանն առաջին անգամ իրականացվել է սպառողների գոհունակության վերաբերյալ հարցում, որն անցկացվել է 2 ուղղությամբ. ներքին՝ ՀՀ ԿԲ ներքին օգտագործողների շրջանում, և արտաքին՝ ՀՀ ԿԲ-ից դուրս ֆինանսական կազմակերպությունների, մասնագիտական համալսարանների, վերլուծական կենտրոնների և համագործակցող պետական կառույցների շրջանում: Հարցման նպատակն էր գնահատել սպառողների գոհունակության մակարդակը, ներկայացնել խնդիրները, որոնց բախվում են տվյալների շահառուները, և հավաքագրել առաջարկություններ տվյալների բարելավման ուղղությամբ: Հարցման արդյունքների հիման վրա մշակվել են համապատասխան միջոցառումներ, որոնք ներառվելու են վիճակագրության վարչության տարեկան ծրագրերում: Նշենք նաև, որ տվյալ հարցումները լինելու են շարունակական, ինչպես նաև հարցման մասնակիցները հետադարձ կապով տեղեկացվելու են արդյունքների մասին:

Տնտեսությունում տեղի ունեցող գնաճային ընկալումների ու սպասումների գնահատման նպատակով իրականացվող հարցումների շրջանակը 2024 թվականի ընթացքում ընդլայնվել է. բացի տնային տնտեսությունների եռամսյակային հարցումներից, իրականացվել է շինարարության ոլորտում գործունեություն ծավալող կազմակերպությունների պիլոտային հարցում:

3 https://www.cba.am/stat/stat_data_arm/CIMFIS_Metodology.pdf

ՓՈՂԵՐԻ ԼՎԱՑՄԱՆ ԵՎ ԱՅԱԲԵԿՉՈՒԹՅԱՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԴԵՄ ՊԱՅՔԱՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ ԵՎ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ¹

Ռազմավարական վերլուծություններ

Իրականացվել են հետևյալ ռազմավարական վերլուծությունները.

- Անշարժ գույքի առավանառքի գործարքների հետ կապված ռիսկերի վերաբերյալ վերլուծություն:
- Անդրսահմանային ֆինանսական հոսքերի և դրանցից բխող ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի վերաբերյալ վերլուծություն:
- Խաղային ոլորտում կատարված գործարքներից բխող ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի վերաբերյալ վերլուծություն:
- Կրիպտոակտիվներով գործառնություններին առնչվող ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի վերաբերյալ վերլուծություն:
- 2021-2023 թթ. ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի ազգային գնահատմանն առնչվող տարբեր թեմատիկ ուսումնասիրություններ:

Իրականացված վերլուծությունների արդյունքները համապատասխան եզրահանգումներով տրամադրվել են շահագրգիռ կողմերին, այդ թվում՝ վերահսկող և իրավապահ մարմիններին՝ արդյունավետ և համաչափ գործողություններ իրականացնելու

նպատակով:

Համագործակցություն

ՓԼ/ԱՖ-ի դեմ պայքարի ոլորտում ներգրավված գերատեսչությունների և մասնավոր հատվածից ձեռք բերված տեղեկությունների հիման վրա 2024-ին կազմվել են 2021-2023 թթ. ՀՀ-ում ՓԼ/ԱՖ և ՋՈՋ ՏՖ ռիսկերի ազգային գնահատման հաշվետվությունները^{2,3}: ՓԼ/ԱՖ և ՋՈՋ ՏՖ ռիսկերի ազգային գնահատման հաշվետվությունները, ինչպես նաև դրանց հիման վրա կազմված ՓԼ/ԱՖ և ՋՈՋ ՏՖ-ի դեմ պայքարի ոլորտում 2025-2028 թթ. ազգային ռազմավարությունը հաստատվել են «ՓԼ/ԱՖ և ՋՈՋ ՏՖ-ի դեմ պայքարի հարցերով»⁴ միջգերատեսչական հանձնաժողովի հերթական նիստում:

Եվրոպայի խորհրդի ՄԱՆԻՎԱԼ հանձնախմբի կողմից, ՀՀ-ում ՓԼ/ԱՖ-ի դեմ պայքարի համակարգի 6-րդ փուլի գնահատմանն ընդառաջ, նախապատրաստական և կազմակերպչական աշխատանքներ են իրականացվել ներպետական իրավասու մարմինների մասնակցությամբ: Գնահատման արդյունքներով երկրում ՓԼ ռիսկը գնահատվել է միջին, իսկ ԱՖ և ՋՈՋ ՏՖ ռիսկը՝ ցածր:

1 <https://www.cba.am/am/SitePages/fmcpublicannual.aspx>

2 https://www.cba.am/Storage/AM/downloads/FDK/risk_assesment/PF%20NRA%20Report_arm.pdf

3 https://www.cba.am/Storage/AM/downloads/FDK/risk_assesment/ML-TF-NRA%20Report_arm.pdf

4 https://www.cba.am/Storage/AM/downloads/FDK/Strategy/AML-CFT-PF%20National%20Strategy_arm.pdf

ՀՀ ԿԲ ՏԱՐԵԿԱՆ
ՀԱՄԱԽՄԲՎԱԾ
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ
ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

**Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի
ՖՀՄՍ հաշվապահական ստանդարտներին
համապատասխան պատրաստված համախմբված
ֆինանսական հաշվետվություններ և անկախ
աուդիտորական եզրակացություն**

31 դեկտեմբերի 2024թ.

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ

Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն	1
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	2
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն.....	3
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն.....	4

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1. Ընդհանուր տեղեկատվություն.....	5
2. Հաշվապահական հաշվառման էական քաղաքականության ամփոփում	6
3. Հաշվապահական հաշվառման նոր հրապարակումներ	16
4. Տոկոսային եկամուտ	16
5. Տոկոսային ծախս	17
6. Չուտ (վնաս)/օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	17
7. Չուտ օգուտ/(վնաս) ածանցյալ գործիքներից.....	17
8. Չուտ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից.....	17
9. Այլ եկամուտ.....	18
10. Թղթադրամների, դրամագիտական արժեքների թողարկման և մետաղադրամների հատման ծախսեր	18
11. Այլ ծախսեր	18
12. Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ և այլ ֆինանսական ակտիվներ	19
13. Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	24
14. Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	24
15. Ներդրումներ	25
16. Գործարքներ Արժույթի միջազգային հիմնադրամի հետ.....	29
17. Հիմնական միջոցներ	31
18. Ոչ նյութական ակտիվներ	32
19. Այլ ակտիվներ տեղական արժույթով	32
20. Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	33
21. Այլ փոխառություններ	33
22. Այլ պարտավորություններ տեղական արժույթով	34
23. Պարտավորություններ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության հանդեպ	34
24. Թողարկված պարտքային պարտատոմսեր	35
25. Կապիտալի կառավարում.....	35
26. Պայմանական պարտավորություններ	36
27. Սեզմենտների վերաբերյալ տեղեկատվություն.....	36
28. Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ	39
29. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ.....	40
30. Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք	40
31. Ռիսկերի կառավարում	43
32. Ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծություն	56
33. Ֆինանսավորման գործունեության արդյունքում առաջացող պարտավորությունների փոփոխություն.....	58

«Զեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010
Վ. Սարգսյան փ. 26/1
«Էրեբունի Պլազա» բիզնես կենտրոն, 8-րդ հարկ
Հեռախոս + 374 (10) 595 999
Վեբ կայք www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհրդին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի («Բանկ») և վերջինիս դուստր ընկերությունների («Խումբ») համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը՝ առ 31 դեկտեմբերի 2024թ., այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության էական մասերը և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Մեր կարծիքով, կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Խմբի համախմբված ֆինանսական վիճակը 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական արդյունքները և համախմբված դրամական հոսքերը՝ Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված ՖՅՄՍ հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների (ՖՅՄՍ հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներ) համաձայն:

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ ներկայացված է մեր եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք խմբից՝ համաձայն Հաշվապահների Էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված Պրոֆեսիոնալ հաշվապահների մասնագիտական Էթիկայի միջազգային կանոնագրի (ներառյալ՝ Անկախության միջազգային ստանդարտները) (ՀԵՄՍԽ կանոնագիրը) և Հայաստանի Հանրապետությունում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի նկատմամբ կիրառելի Էթիկայի պահանջների, և կատարել ենք Էթիկայի գծով մեր այլ պարտականություններն այդ պահանջներին և ՀԵՄՍԽ կանոնագրին համապատասխան: Մենք գտնում ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Այլ տեղեկատվություն

Ղեկավարությունը պատասխանատու է այլ տեղեկատվության համար: Այլ տեղեկատվությունը ներառում է տարեկան հաշվետվությունում պարունակվող տեղեկատվությունը, սակայն չի ներառում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները և վերջիններիս վերաբերյալ մեր աուդիտորական եզրակացությունը: Անկախվում է, որ տարեկան հաշվետվությունը կտրամադրվի մեզ այս աուդիտորական եզրակացության ամսաթվից հետո:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ մեր եզրակացությունը չի անդրադառնում այլ տեղեկատվությանը, և մենք չենք արտահայտի որևէ հավաստիացում այդ տեղեկատվության վերաբերյալ:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի հետ կապված մեր պատասխանատվությունն է ընթերցել վերը նշված այլ տեղեկատվությանը, երբ այն դառնա հասանելի, և այդ տեղեկատվությունն ընթերցելիս դիտարկել, թե արդյոք առկա են Էական անհամապատասխանություններ այլ տեղեկատվության և համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կամ աուդիտի ընթացքում մեր կողմից ձեռք բերված տեղեկատվության միջև կամ այլ Էական խեղաթյուրումներ:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով Էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Խմբի անընդհատ գործելու կարողության գնահատման համար՝ անհրաժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքը կիրառելու համար, եթե ղեկավարությունը չունի Խումբը լուծարելու կամ Խմբի գործունեությունը դադարեցնելու մտադրություն, կամ չունի այդպես չվարվելու իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձից պատասխանատու են Խմբի ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն, ամբողջությամբ վերցված, զերծ են Էական խեղաթյուրումներից, անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի Էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են Էական, երբ խելամուտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողների՝ այդ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

Որպես ԱՄՍ-ներին համապատասխան աուդիտի մաս, աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- որոշակիացնում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի պատճառով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների Էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության պատճառով առաջացած Էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի պատճառով Էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի շրջանցում:

- պատկերացում ենք կազմում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե խմբի ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- գնահատում ենք կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղին լինելը և ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների ողջամտությունը:
- եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք, արդյոք առկա է էական անորոշություն դեպքերի կամ հանգամանքները հետ կապված, որոնք կարող են նշանակալի կասկած հարուցել խմբի անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, մեզանից պահանջվում է մեր աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդ բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են միևնույն մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ հանգամանքները կարող են հանգեցնել խմբի կողմից անընդհատության հիմունքի կիրառման դադարեցմանը:
- գնահատում ենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների և դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:
- պլանավորում և իրականացնում ենք խմբի աուդիտը խմբի կազմի մեջ մտնող կազմակերպությունների կամ բիզնես միավորների ֆինանսական տեղեկատվության վերաբերյալ բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ ձեռք բերելու համար՝ որպես հիմք խմբի ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ կարծիք ձևավորելու նպատակով: Մենք պատասխանատու ենք խմբի աուդիտի նպատակով իրականացվող աշխատանքի ուղղորդման, հսկողության և վերանայման համար: Մենք ամբողջովին պատասխանատու ենք մեր աուդիտորական կարծիքի համար:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, մենք տեղեկացնում ենք աուդիտի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Այս անկախ աուդիտորական եզրակացության ներկայացման հիմք հանդիսացող աուդիտի իրականացման համար պատասխանատու գործընկերն է՝

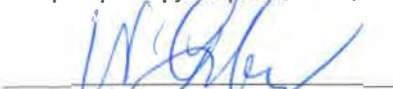

Իրինա Գևորգյան
Ղեկավար գործընկեր, «Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ-ի տնօրեն

«Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
28 մարտի 2025թ.

**Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված
հաշվետվություն 2024թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար**

Հազար ՀՀ դրամ	Ծնթ.	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Տոկոսային եկամուտ	4	97,880,728	92,439,735
Տոկոսային ծախս	5	(53,702,628)	(65,970,959)
Զուտ տոկոսային եկամուտ		44,178,100	26,468,776
Պարտքային կորուստների գծով ծախս	12, 15	(18,904,810)	(17,762,863)
Զուտ տոկոսային եկամուտ պարտքային կորուստների գծով պահուստից հետո		25,273,290	8,705,913
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ		60,325	63,588
Միջնորդավճարների գծով ծախս		(1,011,746)	(843,356)
Զուտ (վնաս)/օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	6	(7,768,851)	30,907,114
Զուտ օգուտ ածանցյալ գործիքներից	7	349,450	988,296
Զուտ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից	8	32,708,232	32,034,979
Այլ եկամուտ	9	9,516,567	7,188,375
Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումների արժեքի փոփոխություններից կորուստ	15.3	(13,959,047)	-
Ֆինանսական գործիքների սկզբնական ճանաչումից կորուստներ		-	(936,557)
Թղթադրամների, դրամագիտական արժեքների թողարկման և մետաղադրամների հատման ծախսեր	10	(5,519,044)	(1,011,350)
Այլ ծախսեր	11	(23,091,082)	(22,102,825)
Շահույթ մինչև հարկումը		16,558,094	54,994,177
Շահութահարկի գծով ծախս		(119,970)	(2,385,159)
Հաշվետու տարվա շահույթ		16,438,124	52,609,018
Շահույթը վերագրելի է՝			
Բանկի սեփականատիրոջը		16,146,230	52,043,339
Չվերահսկող բաժնեմասին		291,894	565,679
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք			
Հաջորդող ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ կամ վնաս վերադասակարգվող հոդվածներ			
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի փոփոխություններից զուտ չիրացված օգուտ		43,756	392,704
Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումների այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի բաժնեմաս		52,251	592,893
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստի փոփոխություններ	15	(39,774)	(13,739)
Հաջորդող ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ կամ վնաս վերադասակարգվող զուտ այլ համապարփակ եկամուտ		56,233	971,858
Հաջորդող ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ կամ վնաս չվերադասակարգվող այլ համապարփակ եկամուտ			
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող բաժնային գործիքների իրական արժեքի զուտ փոփոխություն		(33,133)	310,943
Ընդամենը հաջորդող ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ կամ վնաս չվերադասակարգվող այլ համապարփակ (վնաս)/եկամուտ		(33,133)	310,943
Հաշվետու տարվա այլ համապարփակ եկամուտ		23,100	1,282,801
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ եկամուտ		16,461,224	53,891,819
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ եկամուտը վերագրելի է՝			
Բանկի սեփականատիրոջը		16,146,575	53,309,167
Չվերահսկող բաժնեմասին		314,649	582,652

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են 2025թ. մարտի 28-ին Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհրդի կողմից և ստորագրվել՝

Մարտին Վալստյան
Հայաստանի Հանրապետության
կենտրոնական բանկի նախագահ

Անուշ Գրիգորյան
Հայաստանի Հանրապետության
կենտրոնական բանկի ֆինանսական տնօրեն

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն**2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ**

Հազար ՀՀ դրամ		31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Ակտիվներ			
Ակտիվներ արտարժույթով			
Կանխիկ դրամ		14,247,091	14,617,804
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ	12.1	708,954,455	690,018,686
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	13	749,528,974	759,879,163
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	14	158,575	–
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	15.1	11,933,770	4,837,548
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումներ	15.4	–	3,478,137
ԱՄՆ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	16	67,395,555	70,151,013
Այլ ակտիվներ		128,732	823,578
Ընդամենը ակտիվներ արտարժույթով		1,552,347,152	1,543,805,929
Ակտիվներ տեղական արժույթով			
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ և այլ ֆինանսական ակտիվներ	12.2	1,156,222,367	855,626,560
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	15.2	159,104,142	171,728,588
Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումներ	15.3	21,468,457	34,533,590
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումներ	15.5	20,684,983	16,328,176
Հիմնական միջոցներ	17	61,489,492	60,170,333
Ոչ կյուբական ակտիվներ	18	3,711,591	2,736,615
Այլ ակտիվներ	19	10,992,486	9,617,866
Ընդամենը ակտիվներ տեղական արժույթով		1,433,673,518	1,150,741,728
Ընդամենը ակտիվներ		2,986,020,670	2,694,547,657
Պարտավորություններ			
Պարտավորություններ արտարժույթով			
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	20	528,591,755	497,600,553
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության հանդեպ	23	1,394,968	955,226
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	14	–	190,283
Պարտավորություններ ԱՄՆ-ի հանդեպ	16	199,084,273	216,245,204
Այլ փոխառություններ	21	188,180,354	204,803,977
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	24	10,291,731	–
Այլ պարտավորություններ		299,528	162,741
Ընդամենը պարտավորություններ արտարժույթով		927,842,609	919,957,984
Պարտավորություններ տեղական արժույթով			
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ		986,167,919	911,454,812
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	20	594,842,767	431,966,944
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության հանդեպ	23	427,589,657	391,128,296
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	24	27,032,225	22,639,296
Այլ պարտավորություններ	22	4,507,141	3,523,865
Ընդամենը պարտավորություններ տեղական արժույթով		2,040,139,709	1,760,713,213
Ընդամենը պարտավորություններ		2,967,982,318	2,680,671,197
Սեփական կապիտալ			
Թողարկված կապիտալ	25	100,000	100,000
Գլխավոր պահուստ		53,626,761	50,397,515
ՀՀ կառավարության կողմից թողարկված մուրհակ	25	149,520,272	162,437,256
Այլ պահուստներ	25	2,576,257	2,575,912
Կուտակված վնաս		(190,819,203)	(203,736,187)
Բանկի սեփականատիրոջը վերագրելի զուտ ակտիվներ		15,004,087	11,774,496
Զվերահսկող բաժնեմաս		3,034,265	2,101,964
Ընդամենը սեփական կապիտալ		18,038,352	13,876,460
Ընդամենը պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		2,986,020,670	2,694,547,657

1-33 ծանոթագրությունները հանդիսանում են սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը:

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն
2024թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

Հազար ՀՀ դրամ	Բանկի սեփականատիրոջը վերագրելի							Ընդամենը սեփական կապիտալ
	Թողարկված կապիտալ	Գլխավոր պահուստ	ՀՀ կառավարության կողմից թողարկված մուրհակ	Այլ պահուստներ	Կուտակված վնաս	Ընդամենը	Զվերահսկող բաժնեմաս	
Մնացորդը 2023թ. հունվարի 1-ին	100,000	39,988,847	54,395,224	1,310,084	(245,370,858)	(149,576,703)	1,502,812	(148,073,891)
Ընդամենը համապարփակ շահույթ								
Հաշվետու տարվա շահույթ	-	-	-	-	52,043,339	52,043,339	565,679	52,609,018
Այլ համապարփակ շահույթ	-	-	-	1,265,828	-	1,265,828	16,973	1,282,801
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ եկամուտ	-	-	-	1,265,828	52,043,339	53,309,167	582,652	53,891,819
ՀՀ կառավարության կողմից մուրհակի թողարկում (Ծնթգ. 25)	-	-	149,676,703	-	-	149,676,703	-	149,676,703
2023թ. շահույթից բաշխման ենթակա մասնաբաժին՝ Կառավարության կողմից թողարկված մուրհակի հետ հաշվանցման եղանակով (Ծնթգ. 15.2, 25)	-	-	(41,634,671)	-	-	(41,634,671)	-	(41,634,671)
Մասհանումներ 2023թ. շահույթից գլխավոր պահուստին	-	10,408,668	-	-	(10,408,668)	-	-	-
Ընդամենը գործառնություններ Բանկի հիմնադրի հետ	-	10,408,668	108,042,032	-	(10,408,668)	108,042,032	-	108,042,032
Դուստր կազմակերպության բաժնեմասի նվազում	-	-	-	-	-	-	16,500	16,500
Ընդամենը դուստր կազմակերպության բաժնեմասի նվազում	-	-	-	-	-	-	16,500	16,500
Մնացորդը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին	100,000	50,397,515	162,437,256	2,575,912	(203,736,187)	11,774,496	2,101,964	13,876,460
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ								
Հաշվետու տարվա շահույթ	-	-	-	-	16,146,230	16,146,230	291,894	16,438,124
Այլ համապարփակ եկամուտ	-	-	-	345	-	345	22,755	23,100
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ եկամուտ	-	-	-	345	16,146,230	16,146,575	314,649	16,461,224
2024թ. շահույթից բաշխման ենթակա մասնաբաժին՝ Կառավարության կողմից թողարկված մուրհակի հետ հաշվանցման եղանակով (Ծնթգ. 15.2, 25)	-	-	(12,916,984)	-	-	(12,916,984)	-	(12,916,984)
Մասհանումներ 2024թ. շահույթից գլխավոր պահուստին	-	3,229,246	-	-	(3,229,246)	-	-	-
Ընդամենը գործառնություններ Բանկի հիմնադրի հետ	-	3,229,246	(12,916,984)	-	(3,229,246)	(12,916,984)	-	(12,916,984)
Դուստր կազմակերպության թողարկված կապիտալի ավելացում	-	-	-	-	-	-	617,652	617,652
Ընդամենը դուստր կազմակերպության թողարկված կապիտալի ավելացում	-	-	-	-	-	-	617,652	617,652
Մնացորդը 2024թ. դեկտեմբերի 31-ին	100,000	53,626,761	149,520,272	2,576,257	(190,819,203)	15,004,087	3,034,265	18,038,352

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն**2024թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար**

Հազար ՀՀ դրամ	Ծնթ.	2024թ.	2023թ.
Դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից		16,558,094	54,994,177
Շահույթ մինչև հարկումը			
Ճշգրտումներ՝ հաշվետու տարվա շահույթը զուտ դրամական միջոցների հոսքերին համաձայնեցնելու նպատակով			
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	11, 17, 18	3,601,783	3,124,710
Ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում	11, 18	35,000	375,786
Վնաս օտարումից		5,134	8,697
Տոկոսային եկամուտ		(97,880,728)	(92,439,735)
Տոկոսային ծախսեր		53,702,628	65,970,959
Չուտ վնաս/(օգուտ) արտարժույթի վերագնահատումից	6	13,458,226	(28,805,603)
Չուտ օգուտ իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների վերաչափումից		(32,708,232)	(32,034,979)
Ֆինանսական գործիքների սկզբնական ճանաչումից կորուստներ		–	936,557
Պարտքային կորուստների գծով ծախս	12, 15	18,904,810	17,762,863
Արժեզրկումից կորուստ բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումների գծով	15.3	13,959,047	–
Եկամուտ բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումներից	15.3	(830,194)	(390,437)
Բաժնեմասնակցության օտարում	9	–	(276,178)
Ստացված տոկոսներ		92,267,660	86,153,476
Վճարված տոկոսներ		(54,561,084)	(65,343,486)
Վճարված շահութահարկ		(2,164,263)	(2,336,425)
Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր՝ նախքան գործառնական ակտիվներում և պարտավորություններում փոփոխությունները		24,347,882	7,700,382
Գործառնական ակտիվների զուտ (աճ)/նվազում			
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով		(781,270)	(526,538)
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ և ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ		15,115,388	(24,036,981)
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ և այլ ֆինանսական ակտիվներ տեղական արժույթով		(317,174,993)	(157,235,718)
Այլ ակտիվներ		(108,616)	877,130
Գործառնական պարտավորությունների զուտ աճ/(նվազում)			
Թղթարդամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ		74,713,107	108,361,021
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ		208,162,041	(219,691,007)
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության հանդեպ		37,624,087	12,525,367
Այլ պարտավորություններ		34,613	419,363
Չուտ դրամական միջոցների հոսքեր՝ (օգտագործված) գործառնական գործունեությունում/ստացված գործառնական գործունեությունից		41,932,238	(271,606,981)
Դրամական միջոցների հոսքեր ներդրումային գործունեությունից			
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(3,324,181)	(3,030,874)
Հիմնական միջոցների վաճառքից մուտքեր		21,800	7,285
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող և ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերում		(8,821,191)	(3,549,139)
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող և ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների մարում		388,475	–
Դուստր կազմակերպության բաժնեմասի նվազում		–	16,500
Չուտ դրամական միջոցների հոսքեր՝ օգտագործված ներդրումային գործունեությունում		(11,735,097)	(6,556,228)
Դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից			
Ստացված վարկեր		13,432,118	20,921,532
Մարված վարկեր		(25,461,857)	(25,890,245)
Թողարկված պարտքային արժեթղթերի թողարկումից մուտքեր		17,455,110	9,963,247
Թողարկված պարտքային արժեթղթերի մարում		(3,000,000)	(3,000,000)
Դուստր կազմակերպության թողարկված կապիտալի ավելացում (չվերահսկող բաժնեմաս)		617,652	–
Վճարումներ վարձակալության գծով		(115,683)	(121,282)
Չուտ դրամական միջոցների հոսքեր՝ ստացված ֆինանսավորման գործունեությունից		2,927,340	1,873,252
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		(14,165,777)	30,570,998
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/(նվազում)		18,958,704	(245,718,959)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարեսկզբին	29	700,299,166	946,018,125
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարեվերջին	29	719,257,870	700,299,166

1-33 ծանոթագրությունները հանդիսանում են սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը:

1. Ընդհանուր տեղեկատվություն

Այս 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված ՖՀՄՍ հաշվապահական ստանդարտների (ՖՀՄՍ հաշվապահական ստանդարտներ) համաձայն Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ «Բանկ») կամ «Կենտրոնական բանկ») և վերջինիս դուստր կազմակերպությունների (այսուհետ միասին՝ «խումբ») համար:

Բանկն իրավաբանական անձ է, որի միակ հիմնադիրը Հայաստանի Հանրապետությունն է:

Բանկն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրությանը, «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի մասին» օրենքին (այսուհետ՝ «Օրենք») և Հայաստանի Հանրապետության այլ օրենքներին համապատասխան:

Բանկի իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան 0010, Վազգեն Սարգսյան փող., 6 շենք: Բանկի աշխատակիցների միջին թվաքանակը 2024 թվականի ընթացքում կազմել է 779 (2023թ-ին՝ 767):

Բանկը շահույթ ստանալու նպատակ չի հետապնդում: Բանկի գործունեության ֆինանսական արդյունքները, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների և սեփական կապիտալի կառուցվածքը սահմանվում է Բանկի գործառնությունով:

Օրենքի համաձայն՝ Բանկի հիմնական խնդիրը Հայաստանի Հանրապետությունում գների կայունության և ֆինանսական կայունության ապահովումն է: Գների կայունությունն ապահովելու համար Կենտրոնական բանկը մշակում, հաստատում և իրականացնում է դրամավարկային քաղաքականության ծրագրերը: Ի լրումն իր հիմնական խնդրի, Բանկի այլ խնդիրներն են.

- ▶ Ապահովել Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսական համակարգի կայունության, իրացվելիության, վճարունակության և բնականոն գործունեության համար անհրաժեշտ պայմաններ,
- ▶ Ստեղծել և զարգացնել գործուն վճարահաշվարկային համակարգ,
- ▶ Կազմակերպել և կարգավորել Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթի թողարկումը և դրամաշրջանառությունը,
- ▶ Կազմակերպել և կարգավորել փողերի լվացումը և ահաբեկչության ֆինանսավորումը կանխարգելող միջոցառումները,
- ▶ Ապահովել ֆինանսական համակարգում սպառողների իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանության համար անհրաժեշտ պայմաններ,
- ▶ Ապահովել ֆինանսական համակարգում ազատ և արդար տնտեսական մրցակցություն և այլն:

Իր խնդիրներն իրագործելու նպատակով Կենտրոնական բանկը.

- ▶ հանդես է գալիս որպես Հայաստանի Հանրապետության կառավարության (այսուհետ՝ «Կառավարություն») ֆինանսական գործակալ և խորհրդատու,
- ▶ լիցենզավորում է առևտրային բանկերը, օրենքով նախատեսված դեպքերում՝ նաև այլ անձանց և կազմակերպությունները, վերահսկում և կարգավորում է դրանց գործունեությունը,
- ▶ տիրապետում, օգտագործում և տնօրինում է Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պահուստները և այլն:

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ բանկի խոշոր դուստր կազմակերպությունները ներկայացված են ստորև.

Անվանումը	Հիմնադրման երկիրը	Հիմնական գործունեությունը	Վերահսկվող %		Հիմնադրման ամսաթիվ
			2024թ.	2023թ.	
«Արմենիան Զարդ» ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Վճարահաշվարկային ծառայություններ	55	55	մարտ 2000թ.
«Հայինկասացիա» ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Դրամական միջոցների փոխադրումներ	100.00	100.00	ապրիլ 1998թ.
«Ազգային Հիփոթեքային Ընկերություն» ՎԿԿ ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Հիփոթեքային վերաֆինանսավորում	100.00	100.00	հունիս 2009թ.
«Բնակարան երիտասարդներին» ՎԿԿ ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Հիփոթեքային վերաֆինանսավորում	100.00	100.00	փետրվար 2010թ.
«Փոքր և միջին բիզնեսի վարկավորման աջակցություն» ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Վարկավորման աջակցություն Ապահովագրական ենթակառուցվածքների աջակցություն	100.00	100.00	դեկտեմբեր 2010թ.
«Ավտոտրանսպորտային միջոցների միասնական պատուհան» ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Վճարահաշվարկային ծառայություններ	100.00	100.00	դեկտեմբեր 2013թ.
«Ստակ Մանի Տրանսֆեր» ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Վճարահաշվարկային ծառայություններ	100.00	100.00	դեկտեմբեր 2017թ.

1. Ընդհանուր տեղեկատվություն (շարունակություն)

Հետևելով Ծանոթագրություն 31-ում բացահայտված խմբի քաղաքականությանը՝ 2020թ. մարտին հունբը հայտարարել էր, որ մտադիր էր լուծարման միջոցով օտարել իր ներդրումը կանխիկ դրամական առաքումներ/փոխադրումներ իրականացնող դուստր կազմակերպությունում: 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ դուստր կազմակերպությունը դեռևս գտնվում է լուծարման գործընթացում:

(ա) Հայաստանի տնտեսական միջավայրը

2024 թվականի ընթացքում ՀՀ-ում պահպանվել է ցածր գնաճային միջավայրը. 12-ամսյա գնաճն առաջին եռամսյակում շարունակել է նվազել, իսկ այնուհետև աստիճանաբար ավելացել է՝ երկրորդ կիսամյակից ձևավորվելով դրական տիրույթում: Գնաճի նման վարքագծին հիմնականում նպաստել են արտաքին հատվածից փոխանցված ազդեցությունները և ՀՀ ԿԲ-ի կողմից իրականացված դրամավարկային քաղաքականությունը*:

2024 թվականին ՀՀ-ում պահպանվել է բարձր տնտեսական ակտիվություն, ինչի պարագայում տարեկան տնտեսական աճը կազմել է 5.9%: Չուգահեռաբար, համախառն պահանջարկը մնացել է բարձր՝ հիմնականում պայմանավորված ներքին պահանջարկի գործոններով, այն դեպքում, երբ արտաքին պահանջարկն աստիճանաբար թուլացել է՝ զբոսաշրջային հոսքերի աստիճանական կրճատման հետևանքով:

Ելնելով ստեղծված իրավիճակից և առաջնորդվելով գների կայունության նպատակին հասնելու իր հանձնառությամբ, ինչպես նաև առկա անորոշություններից բխող հնարավոր ռիսկերը խելամիտ կառավարելու նպատակով՝ 2024 թվականին ՀՀ կենտրոնական բանկը շարունակել է թուլացնել դրամավարկային պայմանները՝ աստիճանաբար նվազեցնելով քաղաքականության տոկոսադրույքը, ընդհանուր առմամբ, 2.25 տոկոսային կետով: Արդյունքում, 12-ամսյա գնաճը 2024թ. առաջին եռամսյակում շարունակել է նվազել՝ փետրվարին հասնելով իր նվազագույն՝ -1.7% մակարդակին, այնուհետև աստիճանաբար ավելացել է և տարեվերջին կազմել է 1.5%*:

Խումբը շարունակում է գնահատել տնտեսական պայմանների փոփոխության ազդեցությունն իր գործունեության, ֆինանսական վիճակի և ֆինանսական արդյունքների վրա:

* Տեղեկատվությունը վերցվել է ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի 25.02.2025թ. թիվ 26 որոշմամբ հաստատված Դրամավարկային քաղաքականության ծրագրի կատարման հաշվետվությունից (2024թ. 1-ին եռամսյակ – 2024թ. 4-րդ եռամսյակ):

2. Հաշվապահական հաշվառման էական քաղաքականության ամփոփում

(ա) Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված ՖՀՄՍ հաշվապահական ստանդարտների (ՖՀՄՍ հաշվապահական ստանդարտներ) համաձայն:

(բ) Չափման հիմունքներ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով, բացառությամբ ֆինանսական գործիքների, որոնք սկզբնապես ձևաչափում են իրական արժեքով և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվների և իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների (Ներառյալ ածանցյալ ֆինանսական գործիքները): Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթները ներկայացված են ստորև: Այդ դրույթները հետևողականորեն կիրառվել են Բանկի և վերջինիս դուստր կազմակերպությունների կողմից ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների նկատմամբ, եթե այլ բան նշված չէ:

(գ) Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման ձևը

Բացառիկ դեպքերում համապատասխան հաշվետու ժամանակաշրջանում կատարված գործառնությունների վերաբերյալ տեղեկատվության մանրամասն բացահայտումը կարող է հանգեցնել ՀՀ ամբողջ ֆինանսական համակարգի նկատմամբ վստահության կորստի: Հետևաբար, չնայած նման գործառնությունների ֆինանսական արդյունքներն արտացոլված են խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում, Խումբը կարող է միայն սահմանափակ բացահայտումներ ներկայացնել այդ գործառնությունների վերաբերյալ:

(դ) Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը նաև Բանկի և խմբի յուրաքանչյուր համախմբված կազմակերպության ֆունկցիոնալ արժույթն է և այն արժույթը, որով ներկայացված են սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները: Ամբողջ ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է ՀՀ դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, եթե այլ բան նշված չէ:

2. Հաշվապահական հաշվառման էական քաղաքականության ամփոփում (շարունակություն)

(ե) Չնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կիրառելու ընթացքում ղեկավարությունն օգտագործել է իր դատողությունները և կատարել է չնահատումներ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարները որոշելիս: Կիրառված էական դատողությունները և չնահատումները հետևյալն են.

Իրական արժեք

Եթե համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել ակտիվ շուկայի գների հիման վրա, այն որոշվում է տարբեր գնահատման մեթոդների, այդ թվում՝ մաթեմատիկական մոդելների կիրառմամբ: Այդ մոդելներում օգտագործվող ելակետային տվյալները հիմնված են դիտելի շուկաների տվյալների վրա, եթե դա հնարավոր է, հակառակ դեպքում իրական արժեքը որոշելու համար կիրառում են դատողություններ:

Արժեզրկման գնահատում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվների բոլոր դասերի գծով արժեզրկումից կորուստների գնահատումը պահանջում է դատողությունների կիրառում, մասնավորապես ապագա դրամական միջոցների հոսքերի գումարի և ժամկետների և գրավի արժեքի գնահատում՝ արժեզրկումից կորուստները և պարտքային ռիսկի նշանակալի աճը որոշելիս: Այդ գնահատումների հիմքում ընկած են մի շարք գործոններ, որոնց փոփոխությունները կարող են հանգեցնել պահուստների տարբեր մակարդակների: Խմբի ակնկալվող պարտքային կորուստների («ԱՊԿ») հաշվարկները բարդ մոդելների արդյունք են, որոնց հիմքում ընկած են մի շարք ենթադրություններ՝ ելակետային փոփոխականների ընտրության և դրանց փոխկապակցվածության վերաբերյալ: ԱՊԿ մոդելների՝ հաշվապահական դատողություններ և գնահատումներ պարունակող տարրերը հետևյալն են.

- ▶ Խմբի ներքին վարկային գնահատման մոդելը, որը սահմանում է առանձին դասերի համար ղեֆոլտի հավանականությունները,
- ▶ Խմբի գնահատման չափանիշները և որակական գնահատումը, թե արդյոք տեղի է ունեցել պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ, և հետևաբար, ֆինանսական ակտիվների գծով պահուստները պետք է չափվեն ակտիվի կյանքի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստի (ԱԿԱՊԿ) հիմունքով,
- ▶ ԱՊԿ մոդելների մշակումը, ներառյալ տարբեր բանաձևերը և ելակետային տվյալների ընտրությունը:

Անոնիզացված կազմակերպություններ/Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումներ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում կատարված դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք նշանակալի ազդեցություն են ունեցել համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա, ներկայացված է Ծանոթագրություն 15.3-ում:

(զ) Նոր ստանդարտների կիրառում

Խումբը վաղաժամ չի կիրառել հրապարակված, սակայն այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար դեռևս չգործող նոր ստանդարտները, մեկնաբանությունները կամ փոփոխությունները:

Որոշ փոփոխություններ և մեկնաբանություններ առաջին անգամ կիրառվում են 2024թ-ին, սակայն նշանակալի ազդեցություն չունեն Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների և հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վրա:

(ե) Համախմբման հիմունքներ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներառում են Բանկի և վերջինիս դուստր կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվությունները 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Դուստր կազմակերպությունները Խմբի կողմից հսկվող ներդրման օբյեկտներն են: Խումբը հսկողություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ, երբ այդ ներդրման օբյեկտում իր ներգրավվածության արդյունքում այն ունի փոփոխական հատույցների իրավունք կամ ռիսկին ենթարկվածություն և ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իր իշխանության միջոցով այդ հատույցների վրա ազդելու կարողություն:

Մասնավորապես, Խումբը հսկողություն ունի միայն այն դեպքում, երբ ունի.

- ▶ կարողություն ուղղորդելու ներդրման օբյեկտի հատույցների վրա էական ազդեցություն ունեցող գործունեությունը,
- ▶ ներդրման օբյեկտում իր ներգրավվածության արդյունքում փոփոխական հատույցների իրավունք կամ ռիսկին ենթարկվածություն և
- ▶ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իր իշխանությունն օգտագործելու կարողություն՝ ներդրողի հատույցների գումարն իր ազդեցությանը ենթարկելու նպատակով:

2. Հաշվապահական հաշվառման էական քաղաքականության ամփոփում (շարունակություն)

(Ե) Համախմբման հիմունքներ (շարունակություն)

Խմբի ընկերությունների միջև գործարքները, մնացորդները և գործարքներից չիրացված օգուտը բացառվում են, չիրացված վնասը նույնպես բացառվում է, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ծախսը չի կարող վերականգնվել: Բանկը և վերջինիս բոլոր դուստր կազմակերպությունները կիրառում են հաշվապահական հաշվառման միասնական քաղաքականություն՝ խմբի քաղաքականությանը համահունչ:

Դուստր կազմակերպության սեփականության բաժնեմասի փոփոխությունը, որը չի հանգեցնում հսկողության փոփոխության, հաշվառվում է որպես սեփական կապիտալի գործարք: Վնասը վերագրելի է չվերահսկող բաժնեմասին նույնիսկ, եթե դա հանգեցնում է բացասական մնացորդի:

Երբ Խումբը կորցնում է վերահսկողությունը Դուստր կազմակերպության նկատմամբ, ցանկացած պահպանված ներդրում ճանաչվում է վերահսկողության կորստի ամսաթվի իրական արժեքով:

Խումբը չափում է չվերահսկող բաժնեմասը, որն իրենից ներկայացնում է ներկայիս սեփականության մասնաբաժինը և կրողին տալիս է զուտ ակտիվների նկատմամբ համամասնական իրավունք լուծարման դեպքում՝ յուրաքանչյուր առանձին գործառնության արժեքի սկզբունքով՝ հիմք ընդունելով ձեռքբերվող կազմակերպության զուտ ակտիվներում չվերահսկող բաժնեմասի համամասնությունը կամ իրական արժեքը:

Ասոցիացված կազմակերպություններ

Ասոցիացված կազմակերպություններն այն կազմակերպություններն են, որոնց նկատմամբ Խումբն ունի նշանակալի ազդեցություն (ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն), սակայն չունի հսկողություն՝ տիրապետելով քվեարկող բաժնետոմսերի 20-ից 50 տոկոսին: Ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրումները հաշվառվում են բաժնեմասնակցության մեթոդով և սկզբնապես ճանաչվում են սկզբնական արժեքով որպես բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումներ՝ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում: Ասոցիացված կազմակերպության հաշվեկշռային արժեքը ներառում է ձեռքբերման պահին որոշված գույքիլը՝ հանած կուտակված արժեքը կամ կորուստները (առկայության դեպքում): Ասոցիացված կազմակերպություններից ստացված շահաբաժինները նվազեցնում են ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրման հաշվեկշռային արժեքը: Ձեռքբերումից հետո ասոցիացված կազմակերպության զուտ ակտիվներում Խմբի բաժնեմասի այլ փոփոխությունները ճանաչվում են հետևյալ կերպ. (i) ասոցիացված ընկերության շահույթում կամ վնասում Խմբի բաժնեմասը ներառվում է տվյալ տարվա համախմբված շահույթում/վնասում՝ այլ եկամուտներ/այլ ծախսեր հոգվածներում, (ii) այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում Խմբի բաժնեմասը ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում՝ առանձին տողով, (iii) ասոցիացված կազմակերպության զուտ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի՝ Խմբի բաժնեմասի բոլոր այլ փոփոխությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում այլ եկամուտներ/այլ ծախսեր հոգվածներում (Ծանոթագրություն 9):

Այնուամենայնիվ, եթե ասոցիացված կազմակերպության վնասում Խմբի բաժնեմասը հավասար է կամ գերազանցում է ասոցիացված կազմակերպությունում, ներառյալ ցանկացած այլ չափահավված դեբիտորական պարտքերը, Խումբն այլևս չի ճանաչում հետագա վնասներ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ստանձնել է պարտավորություն կամ կատարել է վճարումներ ասոցիացված կազմակերպության անունից:

Երբ Խումբը դադարում է ունենալ նշանակալի ազդեցություն, կազմակերպությունում մնացած բաժնեմասը վերագնահատվում է իրական արժեքով, և հաշվեկշռային արժեքի փոփոխությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Ի յրդման, այդ կազմակերպության գծով նախկինում այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված ցանկացած գումար հաշվառվում է այնպես, կարծես Խումբն ուղղակիորեն օտարել է համապատասխան ակտիվները կամ պարտավորությունները: Դա կարող է նշանակել, որ նախկինում այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված գումարները վերադասակարգվում են շահույթի կամ վնասի: Եթե ասոցիացված կազմակերպությունում բաժնեմասը նվազում է, սակայն նշանակալի ազդեցությունը պահպանվում է, ապա, կիրառելի լինելու դեպքում, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում նախկինում ճանաչված գումարները համամասնությամբ վերադասակարգվում է շահույթի կամ վնասի:

(ը) Արտարժույթի փոխարկում և արտարժույթային հոգվածների ներկայացում

Արտարժույթով իրականացված գործարքները սկզբնապես ճանաչվում են ֆունկցիոնալ արժույթով՝ գործարքի օրվա դրությամբ Բանկի կողմից հրապարակված փոխարժեքով: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի՝ այդ օրվա դրությամբ Բանկի կողմից հրապարակված փոխարժեքով:

Արտարժույթի փոխարկումից ստացված օգուտները և վնասները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ որպես փոխարժեքային տարբերություններից զուտ օգուտ/(վնաս): Տարեվերջի փոխարժեքով վերագնահատում կատարելու սկզբունքը չի կիրառվում սկզբնական արժեքով չափվող ոչ դրամային հոգվածների նկատմամբ:

Արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոգվածները, որոնք չափվում են իրական արժեքով (ներառյալ՝ բաժնային ներդրումները), վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքով:

2. Հաշվապահական հաշվառման էական քաղաքականության ամփոփում (շարունակություն)

(ը) Արտարժույթի փոխարկում և արտարժույթային հոդվածների ներկայացում (շարունակություն)

Իրական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային հոդվածները (ներառյալ բաժնային ներդրումները), վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի իրական արժեքի որոշման ամսաթվի փոխարժեքով:

Արտարժույթով իրականացվող գործարքների պայմանագրային փոխարժեքի և այդ օրվա դրությամբ Բանկի կողմից հրապարակված փոխարժեքի տարբերությունը ներառվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվության մեջ:

Խմբի կողմից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվել են հետևյալ փոխարժեքները 2024թ. և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
ՀՀ դրամ / 1 ԱՄՆ դոլար	396.56	404.79
ՀՀ դրամ / 1 եվրո	413.89	447.90
ՀՀ դրամ / 1 բրիտանական ֆունտ	499.27	515.38
ՀՀ դրամ / 1 ՀՓԻ (Հատուկ փոխառության իրավունք)	517.17	543.09
ՀՀ դրամ / 1 ճապոնական իեն	2.514	2.86
ՀՀ դրամ / 1 ռուսական ռուբլի	3.71	4.50

(թ) Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվության համար դրամական միջոցները և դրանց համարժեքներն այն միավորներն են, որոնք ազատ փոխարկելի են դրամական միջոցների՝ նախապես հայտնի գումարներով, և ենթակա են արժեքի փոփոխության ոչ նշանակալի ռիսկի: Խումբը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ է համարում արտարժույթով կանխիկ դրամը, բանկերում տեղաբաշխված նոստրո հաշիվները և ԱՄՆ-ում տեղաբաշխված ՀՓԻ միջոցները: Միջոցները, որոնց օգտագործումը սահմանափակվում է սկզբնավորման պահից երեք ամսից ավելի ժամանակահատվածով, չեն հանդիսանում դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ: Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

(ժ) Ֆինանսական գործիքներ, չափման հիմնական պայմաններ

Խումբն իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքները, իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվները և ածանցյալ գործիքները չափում է իրական արժեքով՝ յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Իրական արժեքն այն գինն է, որը կստացվեր ակտիվը վաճառելիս կամ կվճարվեր պարտավորությունը փոխանցելիս՝ չափման ամսաթվի դրությամբ շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքում: Իրական արժեքի լավագույն վկայությունը գործող շուկայում գնանշվող գինն է: Գործող շուկան այն շուկան է, որտեղ ակտիվի կամ պարտավորության գծով գործարքները տեղի են ունենում բավարար հաճախականությամբ և բավարար ծավալով՝ շարունակական հիմունքով գնային տեղեկատվություն տրամադրելու համար:

Գործող շուկայում վաճառվող ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը չափվում է որպես որպես առանձին ակտիվի կամ պարտավորության գնանշվող գնի և խմբի կողմից պահվող քանակի արտադրյալ: Դա տեղի է ունենում նույնիսկ այն դեպքում, երբ շուկայում բնականոն օրական առքուվաճառքի ծավալը բավարար չէ այդ քանակը կլանելու համար, և մեկ գործարքում դիրքը վաճառելու հայտի ներկայացումը կարող է ազդել գնորոշված գնի վրա: Գնահատման մեթոդները, ինչպիսիք են զեղչված դրամական միջոցների հոսքերի մոդելները կամ անկախ կողմերի միջև վերջերս իրականացված գործարքների կամ ներդրման օբյեկտների ֆինանսական տվյալների դիտարկման վրա հիմնված մոդելները, օգտագործվում են՝ չափելու այն ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը, որոնց համար արտաքին շուկայական գնանշման տեղեկատվությունը հասանելի չէ:

Սկզբնական չափում

Խումբն իր բոլոր ֆինանսական ակտիվները դասակարգում է, ելնելով ակտիվների կառավարման բիզնես մոդելից և ակտիվի պայմանագրային պայմաններից՝ չափում իրականացնելով.

- ▶ ամորտիզացված արժեքով,
- ▶ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով,
- ▶ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

2. Հաշվապահական հաշվառման էական քաղաքականության ամփոփում (շարունակություն)

(Ժ) Ֆինանսական գործիքներ. չափման հիմնական պայմաններ (շարունակություն)

Եթե սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքը համարվում է գործարքի գնից տարբեր, ապա այն չափվում է՝ գեղջելով պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը գործարքի օրվա դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության համար կիրառվող վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքով կամ ոչ ռիսկային տոկոսադրույքով: Իրական արժեքի և անվանական արժեքի միջև տարբերությունը հաշվառվում է որպես վնաս շահույթում կամ վնասում՝ ֆինանսական գործիքների սկզբնական ճանաչման պահին, եթե Բանկը հանդես է գալիս ֆինանսական համակարգի կարգավորողի կարգավիճակում: Այն դեպքերում, երբ Բանկը հանդես է գալիս որպես բաժնետեր, տարբերությունը ճանաչվում է որպես լրացուցիչ ներդրում՝ ասոցիացված կազմակերպությունների սեփական կապիտալում:

Խումբն իր ածանցյալ գործիքները և առևտրային պորտֆելը դասակարգում և չափում է իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով: Խումբը կարող է ֆինանսական գործիքները նախորոշել որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե դա կվերացնի կամ էականորեն կնվազեցնի չափման կամ ճանաչման հետ կապված անհամապատասխանությունը:

Ճանաչման ամսաթիվ

Ֆինանսական ակտիվների բոլոր կանոնավոր կերպով գնումները և վաճառքները ճանաչվում են վերջնահաշվարկի ամսաթվին: Կանոնավոր կերպով գնումը կամ վաճառքն իրենից ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվների գնումը կամ վաճառքը, որը պահանջում է ակտիվի մատակարարում՝ տվյալ շուկայում սովորական կանոններով կամ ընդունված կարգով սահմանված ժամկետներում:

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Որպես առևտրային նպատակով պահվող դասակարգված ֆինանսական գործիքները ներառված են «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ» դասում: Ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես առևտրային նպատակով պահվող, եթե ձեռք են բերվել կարճ ժամանակամիջոցում վաճառելու նպատակով: Ածանցյալ գործիքները նույնպես դասակարգվում են որպես առևտրային նպատակով պահվող, եթե չեն հանդիսանում հեջավորման նախորոշված և արդյունավետ գործիք: Առևտրային նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվների գծով օգուտները կամ վնասները, այդ թվում՝ պարտքային արժեթղթերի առքուվաճառքից գոյացած տոկոսային եկամուտը, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում որպես զուտ օգուտ/(վնաս) իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների գծով:

Խումբն իր բնականոն գործունեության ընթացքում արժույթային և կապիտալի շուկաներում օգտագործում է տարատեսակ ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ, ներառյալ ֆորվարդները, ֆյուչերսները և սվոփերը: Այդ ֆինանսական գործիքները պահվում են առևտրային նպատակով և հաշվառվում են իրական արժեքով:

Իրական արժեքը որոշվում է շուկայական գնանշման կամ գնորոշման մոդելների հիման վրա, որոնք հաշվի են առնում դրանց հիմքում ընկած գործիքների ընթացիկ շուկայական և պայմանագրային արժեքները և այլ գործոններ:

Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող միջոցներ և ներդրումային արժեթղթեր

Խումբը բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցները, այլ ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական ներդրումները չափում է ամորտիզացված արժեքով միայն այն դեպքում, եթե միաժամանակ բավարարվում են հետևյալ երկու պայմանները՝

- ▶ Ֆինանսական ակտիվը պահվում է բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է ֆինանսական ակտիվները պահել պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրման նպատակով,
- ▶ Ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական միջոցների հոսքեր, որոնք իրենցից ներկայացնում են միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի դիմաց տոկոսների վճարումներ (SPPI):

Այս պայմանների մանրամասները ներկայացված են ստորև:

2. Հաշվապահական հաշվառման էական քաղաքականության ամփոփում (շարունակություն)

(Ժ) Ֆինանսական գործիքներ, չափման հիմնական պայմաններ (շարունակություն)

Բիզնես մոդելի գնահատում

Խմբի բիզնես մոդելը որոշվում է այն մակարդակով, որը լավագույնս արտացոլում է, թե ինչպես են ֆինանսական ակտիվների խմբերը կառավարվում՝ որոշակի բիզնես նպատակի հասնելու համար:

Խմբի բիզնես մոդելը չի գնահատվում գործիք առ գործիք հիմունքով և որոշվում է այլ ավելի բարձր՝ համախմբված պորտֆելների մակարդակով և հիմնվում է այնպիսի դիտելի գործոնների վրա, ինչպիսիք են՝

- ▶ ինչպես են գնահատվում բիզնես մոդելի և այդ բիզնես մոդելում պահվող ֆինանսական ակտիվների արդյունքները և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը հաղորդվում առանցքային կառավարչական անձնակազմին,
- ▶ ռիսկերը, որոնք ազդում են բիզնես մոդելի վրա (և այդ բիզնես մոդելում պահվող ֆինանսական ակտիվների վրա) և, մասնավորապես, թե ինչպես են այդ ռիսկերը կառավարվում,
- ▶ վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները:

Բիզնես մոդելը գնահատվում է ողջամտորեն ակնկալվող սցենարների հիման վրա՝ առանց հաշվի առնելու «վատագույն» կամ «սթրեսային» սցենարները: Եթե սկզբնական ճանաչումից հետո դրամական միջոցների հոսքերն իրացվում են Խմբի սկզբնական ակնկալիքներից տարբերվող եղանակով, Խումբը չի փոխում այդ բիզնես մոդելում պահվող մնացած ֆինանսական ակտիվների դասակարգումը, սակայն հաշվի է առնում այդ տեղեկատվությունը հետագայում նոր սկզբնավորված կամ նոր ձեռք բերված ֆինանսական ակտիվները գնահատելիս:

Գնահատում, արդյոք պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են

Որպես դասակարգման գործընթացի երկրորդ քայլ՝ Խումբը գնահատում է ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները՝ պարզելու համար, թե արդյոք պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են:

Այդ գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը սկզբնական ճանաչման պահին և կարող է փոփոխվել ֆինանսական ակտիվի կյանքի ընթացքում (օրինակ՝ եթե տեղի են ունենում մայր գումարի մարումներ կամ հավելավճարի/զեղչի ամորտիզացիա):

Վարկային պայմանագրում, սովորաբար, տոկոսի ամենանշանակալի տարրերն են փողի ժամանակային արժեքի համար հատուցումը և պարտքային ռիսկը: Գնահատելու համար, արդյոք պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են, Խումբը դատողություն է կիրառում և դիտարկում համապատասխան գործոնները, ինչպիսիք են արժույթը, որով արտահայտված է ֆինանսական ակտիվը, և ժամկետը, որի համար սահմանվում է տոկոսադրույքը:

Ի հակադրություն, պայմանագրային պայմանները, որոնց արդյունքում առաջանում է շատ աննշան ենթարկվածություն ռիսկերին կամ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի տատանողականություն, որոնք կապված չեն բազային վարկային պայմանագրի հետ, չեն առաջացնում պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով տոկոսի վճարումներ են: Այս դեպքերում ֆինանսական ակտիվը պետք է չափվի իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային գործիքներ

Պարտքային գործիքը չափվում է իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

- ▶ ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն իրագործվում է թե պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը հավաքելու և թե ֆինանսական ակտիվները վաճառելու միջոցով և
- ▶ ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական միջոցների հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային գործիքները հետագայում չափվում են իրական արժեքով՝ իրական արժեքի փոփոխություններից առաջացող օգուտները և վնասները ճանաչելով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում: Տոկոսային եկամուտը և փոխարժեքային տարբերություններից օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում նույն կերպ, ինչպես և ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների համեմատ: Ապաճանաչման պահին, նախկինում այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված կուտակային օգուտները կամ վնասներն այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքից վերադասակարգվում են շահույթ կամ վնաս:

2. Հաշվապահական հաշվառման էական քաղաքականության ամփոփում (շարունակություն)

(Ժ) Ֆինանսական գործիքներ. չափման հիմնական պայմաններ (շարունակություն)

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային գործիքների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները չեն նվազեցնում այդ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում, և շարունակվում են ներկայացվել իրական արժեքով: Փոխարենը, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում որպես կուտակված արժեքովում ճանաչվում է այն պահուստին հավասար գումարը, որը կառաջանար, եթե ակտիվները չափվեին ամորտիզացված արժեքով՝ շահույթում կամ վնասում համապատասխան ծախսագրմամբ: Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված կուտակված վնասն ակտիվի ապաճանաչումից հետո վերադասակարգվում է որպես շահույթ կամ վնաս:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող բաժնային գործիքներ

Սկզբնական ճանաչումից հետո հունվրը երբեմն ընտրում է իր որոշ բաժնային ներդրումներն անշրջելիորեն դասակարգել որպես իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող բաժնային գործիքներ, երբ դրանք համապատասխանում են ՀՀՄՍ 32 «Ֆինանսական գործիքներ. ներկայացում» ստանդարտի կապիտալի գործիքի սահմանմանը և չեն պահվում առևտրային նպատակով: Նման դասակարգումը որոշվում է առանձին՝ յուրաքանչյուր գործիքի համար:

Այդ բաժնային գործիքների գծով օգուտը և վնասը երբեք չեն վերադասակարգվում որպես շահույթ կամ վնաս: Շահաբաժինները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ որպես այլ եկամուտ, երբ հաստատվում է վճարման իրավունքը, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ հունվրը օգուտ է ստանում տվյալ մուտքերից՝ գործիքի արժեքի մի մասի վերականգնման միջոցով, որի դեպքում այդ օգուտները հաշվառվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում: Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող բաժնային գործիքները ենթակա չեն արժեքի մասնակցության տեսանկյունից գնահատման: Այդ գործիքների օտարումից հետո կուտակված վերազնահատման պահուստը փոխանցվում է չբաշխված շահույթ:

Ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգում

Խումբը սկզբնական ճանաչումից հետո չի վերադասակարգում իր ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ բացառիկ դեպքերը, երբ հունվրը փոխում է ֆինանսական ակտիվների կառավարման բիզնես մոդելը: Ֆինանսական պարտավորությունները երբեք չեն վերադասակարգվում:

Ներգրավված փոխառու միջոցներ

Թողարկված ֆինանսական գործիքները կամ դրանց բաղադրիչները դասակարգվում են որպես պարտավորություններ, եթե պայմանագրի արդյունքում հունվրն ունենում է պարտավորություն տրամադրել դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվներ տիրապետողին, կամ այլ կերպ կատարել պարտավորությունները՝ բացի դրամական միջոցների հաստատուն գումարը կամ այլ ֆինանսական ակտիվները սեփական բաժնային գործիքների հաստատուն քանակով փոխարինելուց: Այդ գործիքները ներառում են ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդները և հաշիվների մնացորդները, պարտավորությունները Կառավարության և ԱՄՆ-ի հանդեպ, այլ փոխառու միջոցները և թողարկված պարտքային արժեթղթերը:

Սկզբնական ճանաչումից հետո փոխառու միջոցների հետագա չափումն իրականացվում է ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Պարտավորության ապաճանաչման դեպքում, ինչպես նաև ամորտիզացիայի ընթացքում, օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(հ) Հետգնման և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր

Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերով («ռեպո») վաճառված արժեթղթերը հաշվառվում են որպես գրավով ապահովված ֆինանսավորման գործարքներ:

Արժեթղթերն արտացոլվում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում, և այն դեպքում, երբ գնորդն ունի նշված արժեթղթերի վաճառքի կամ գրավադրման պայմանագրային իրավունք կամ համաձայնություն, դրանք վերադասակարգվում են որպես «Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր», իսկ պայմանագրային կողմի պարտավորությունը՝ ֆինանսական և այլ հաստատությունների նկատմամբ պարտավորությունների կազմում: Վաճառքի և հետգնման գների տարբերությունը դիտվում է որպես տոկոսային ծախս և ճանաչվում է հետգնման պայմանագրի գործողության ընթացքում:

Հետգնման պայմանագրերի ներքո («հակադարձ ռեպո պայմանագրեր») արժեթղթերի ձեռքբերման համար վճարված միջոցները գրանցվում են որպես բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ և այլ ֆինանսական ակտիվներ: Վաճառքի և հետգնման գնի միջև տարբերությունը՝ ճշտված տոկոսադրույքով և գործընկերոջ կողմից ստացվող շահաբաժնի եկամտով, դիտարկվում է որպես տոկոսային եկամուտ և հաշվեգրվում է ռեպո պայմանագրերի ողջ գործողության ընթացքում՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

2. Հաշվապահական հաշվառման էական քաղաքականության ամփոփում (շարունակություն)

(i) Շրջանառության մեջ գտնվող թղթադրամներ և մետաղադրամներ

Բանկի կողմից թողարկված շրջանառության մեջ գտնվող թղթադրամները և մետաղադրամները ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլվում են անվանական արժեքով՝ որպես պարտավորություն դրանց տիրապետողների հանդեպ: Թղթադրամների տպագրման և մետաղադրամների հատման ծախսերը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում դրանց կատարման պահին: Տեղական արժույթով կանխիկը դրամարկղում նվազեցվում է շրջանառության մեջ գտնվող թղթադրամների և մետաղադրամների մնացորդից:

(ii) Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները, բացառությամբ հողի, հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և կուտակված արժեզրկումից կորուստները: Հողը հաշվառվում է սկզբնական արժեքով: Սկզբնական արժեքում ներառվում է սարքավորման փոխարինվող մասի ծախսումները, երբ այդ ծախսումները կատարվում են, և եթե բավարարվում են ճանաչման չափանիշները: Նմանապես, խոշոր կապիտալ ներդրումներ կատարելիս ծախսումները ճանաչվում են հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքում որպես փոխարինում, եթե բավարարվում են ճանաչման չափանիշները:

Երբ հիմնական միջոցի նշանակալի մասերը անհրաժեշտ է պարբերաբար փոխարինել, հսումբն այս մասերը ճանաչում է որպես առանձին ակտիվներ՝ իրենց առանձին օգտակար ծառայության ժամկետներով, և համապատասխանաբար հաշվարկում է մաշվածություն:

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված բոլոր ծախսումները շահույթում կամ վնասում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին:

Սկզբնապես ճանաչված հիմնական միջոցի միավորը և ցանկացած նշանակալի մասն ապաճանաչվում է օտարման ժամանակ կամ այն դեպքում, երբ ակտիվի օգտագործումից կամ օտարումից ոչ մի տնտեսական օգուտ չի ակնկալվում: Ակտիվի ապաճանաչումից առաջացող ցանկացած օգուտ կամ վնաս (հաշվարկված որպես օտարումից զուտ մուտքերի և ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն) ներառվում է շահույթում կամ վնասում, երբ ակտիվն ապաճանաչվում է:

Մաշվածություն

Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է հիմնական միջոցի օգտագործման համար մատչելի դառնալու պահից: Մաշվածությունը հաշվարկվում է կիրառելով գծային մեթոդը՝ 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության հետևյալ ժամկետների ընթացքում.

Հող և շենքեր	
▶ Շենքեր	30-80 տարի
▶ Շենքերի սպասարկման համակարգեր	3-20 տարի
Ցանցեր, համակարգչային և այլ սարքավորումներ	2-15 տարի
Փոխադրամիջոցներ	5 տարի
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	1-5 տարի

Ակտիվի մնացորդային արժեքն այն գնահատված գումարն է, որը հսումբը կստանա տվյալ պահին ակտիվի օտարումից՝ հանած օտարման գնահատված ծախսումները, եթե ակտիվն արդեն լինել այն տարիքի և վիճակի, որն ակնկալվում էր, որ կլինել դրա օգտակար ծառայության վերջում: Ակտիվների մնացորդային արժեքները և օգտակար ծառայության ժամկետները վերանայվում և, անհրաժեշտության դեպքում ճշգրտվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

(b) Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները ներառում են համակարգչային ծրագրերը և արտոնագրերը: Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվների սկզբնական ճանաչումն իրականացվում է սկզբնական արժեքով: Բիզնեսի միավորման արդյունքում ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվների սկզբնական արժեքը վերջինների իրական արժեքն է ձեռքբերման ամսաթվին: Սկզբնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և կուտակված արժեզրկումից կորուստները: Որոշակի օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներն ամորտիզացվում են օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, որը կազմում է մինչև 10 տարի, և գնահատվում են արժեզրկման տեսանկյունից՝ արժեզրկման հայտանիշի առկայության դեպքում:

Համակարգչային ծրագրերի սպասարկման ծախսերը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում կատարվելու ժամանակ:

2. Հաշվապահական հաշվառման էական քաղաքականության ամփոփում (շարունակություն)

(կ) Ոչ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ խումբը գնահատում է բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումների հաշվեկշռային արժեքը արժեզրկված լինելու տեսանկյունից: Ներդրման հաշվեկշռային արժեքի ոչ փոխհատուցվող լինելու հայտանիշների առկայության դեպքում իրականացվում է արժեզրկման ստուգում:

Արժեզրկման ստուգումն իրականացվում է համեմատելով ներդրման հաշվեկշռային արժեքը վերջինիս փոխհատուցվող գումարի հետ, որը որոշվում է որպես ներդրման իրական արժեքից՝ հանած վաճառքի ծախսումները, և օգտագործման արժեքից առավելագույնը: Օգտագործման արժեքը որոշվում է գնահատելով ապագա դրամական միջոցների հոսքերը, որոնք ակնկալվում է ստանալ բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումից, և գեղչելով դրանք մինչև իրենց ներկա արժեքը՝ օգտագործելով համապատասխան գեղչման դրույքը:

Եթե ներդրման հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա փոխհատուցվող գումարը, ներդրումը համարվում է արժեզրկված, և հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև փոխհատուցվող գումարը: Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումից արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն դեպքում, եթե տեղի են ունեցել փոփոխություններ փոխհատուցվող գումարը որոշելիս օգտագործված գնահատականներում: Արժեզրկման հակադարձումը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում այն չափով, որքանով ներդրման հաշվեկշռային արժեքը չի գերազանցում այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլինի, եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

(հ) Հարկում

Բանկն ազատված է բոլոր հարկերից և տուրքերից, բացառությամբ ապրանքների ներմուծման համար մաքսային սահմանին վճարման ենթակա հարկերից, մաքսատուրքերից և մաքսավճարներից: Միաժամանակ Բանկը հանդես է գալիս որպես հարկային գործակալ՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Խմբի դուստր կազմակերպությունները՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն, հաշվարկում են շահութահարկ և այլ հարկեր ու տուրքեր: Դուստր կազմակերպությունների համար հարկի կիրառելի դրույքաչափը կազմում է 18% (2023թ.-ին՝ 18%):

(ձ) Թողարկված կապիտալ

Թողարկված կապիտալը Բանկի կանոնադրական կապիտալն է, որը հանդիսանում է Հայաստանի Հանրապետության սեփականությունը և չի կարող գրավադրվել, բռնագանձվել կամ այլ կերպ օտարվել Հայաստանի Հանրապետության պարտավորությունների դիմաց:

Համաձայն Օրենքի 11.4 հոդվածի՝ Խմբի վնասը պահուստների հանրագումարը գերազանցելու դեպքում Կառավարության կողմից տրամադրվող անտոկոս հասարակ մուրհակը ճանաչվում է որպես Կառավարության կողմից թողարկված մուրհակ Խմբի կապիտալում: Օրենքի համաձայն՝ Կենտրոնական բանկի հաշվեկշռում ֆինանսական տարվա արդյունքում առաջացած վնասը պահուստների հանրագումարը գերազանցելու դեպքում հաշվեկշռի հրապարակման պահից երեսուն օրվա ընթացքում Կառավարությունը՝ գերազանցող գումարի չափով, օրենքով սահմանված կարգով, որպես ներդրում Կենտրոնական բանկի կապիտալում, Կենտրոնական բանկին պետք է տրամադրի անտոկոս ցպահանջ պետական հասարակ մուրհակներ:

Խումբը գտնում է, որ Բանկն իրավունք չունի տարեվերջին պահանջելու Կառավարությունից ստացվելիք գումարները, որոնք ձևավորվել են վնասների հետևանքով՝ վերը նշված Օրենքի համաձայն: Այդ ստացվելիք գումարները ճանաչվում են, երբ Կառավարությունը կայացնում է համապատասխան որոշում վնասի՝ պահուստները գերազանցող չափով գումարը Բանկին փոխհատուցելու մասին:

(դ) Շահույթի բաշխում

Խմբի շահույթը, որը որոշվում է վերջինիս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին հրապարակումից հետո, բաշխվում է հետևյալ կերպ.

- ▶ շահույթի 20%-ն ուղղվում է գլխավոր պահուստի համալրմանը՝ մինչև դրա ընդհանուր չափը կազմի առկա դրամական զանգվածի 25%-ը,
- ▶ մասհանումներ պետք է կատարվեն՝ Կառավարության կողմից նախկինում Բանկին տրամադրված մուրհակի մարման ծախսերը ծածկելու նպատակով:

Նշված մասհանումները կատարելուց հետո Խմբի շահույթի մնացորդը փոխանցվում է պետական բյուջե:

2. Հաշվապահական հաշվառման էական քաղաքականության ամփոփում (շարունակություն)

(դ) Շահույթի բաշխում (շարունակություն)

Պետական բյուջե վճարման ենթակա խմբի շահույթի հաշվարկում չեն ընդգրկվում ոսկու, հատուկ փոխառության իրավունքների, արտարժույթների և դրանցով արտահայտված արժեքների վերագնահատումից և ձեռքբերումից առաջացած եկամուտների և ծախսերի դրական տարբերությունը՝ ճշգրտված նախորդ ժամանակաշրջանների բացասական արդյունքների հատուցմանն ուղղված գումարների չափով (Ծանոթագրություն 25):

Խումբը գտնուում է, որ համաձայն Օրենքի Բանկը հայեցողություն չունի շահույթի բաշխման հետ կապված գումարները սահմանված են օրենքով, ըստ էության, հանգեցնելով գլխավոր պահուստի համալրումից հետո Կառավարությունից ստացվելիք մուրհակի գումարի ավտոմատ նվազեցման:

Համապատասխանաբար Բանկը ճանաչում է Կառավարության հանդեպ պարտավորություններ մուրհակի արժեքի նվազեցման միջոցով շահույթ ստանալու ժամանակաշրջանում:

(ճ) Սեզմենտների վերաբերյալ տեղեկատվություն

Խումբը առանձնացնում է հետևյալ երեք հաշվետու սեզմենտները, որոնք կառավարվում են առանձին՝ հիմք ընդունելով խմբի կառավարման և ներքին հաշվետվողականության կառուցվածքը:

- ▶ Կենտրոնական բանկի գործառնությունները,
- ▶ Դուստր կազմակերպությունների վերաֆինանսավորման գործառնությունները,
- ▶ Դուստր կազմակերպությունների այլ գործառնությունները:

(մ) Տոկոսային եկամուտներ և ծախսեր

Խումբը հաշվարկում է տոկոսային եկամուտ ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվների գծով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը՝ ֆինանսական ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ, բացառությամբ պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվների: Արդյունավետ տոկոսադրույքը (EIR) այն տոկոսադրույքն է, որով ակնկալվող ապագա դրամական վճարումները կամ ներհոսքերը ֆինանսական գործիքի ենթադրվող ողջ օգտագործման ժամանակահատվածում կամ կիրառելի դեպքերում, ավելի կարճ ժամանակահատվածում, ճշգրտորեն զեղչվում են մինչև ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության զուտ հաշվեկշռային արժեքը: Հաշվարկի ժամանակ հաշվի են առնվում ֆինանսական գործիքի գծով բոլոր պայմանագրային պայմանները (օրինակ՝ ժամկետից շուտ մարման իրավունքը) և միջնորդավճարների գծով կամ լրացուցիչ ծախսերը, որոնք անմիջականորեն կապված են գործիքի հետ և որոնք կազմում են արդյունավետ տոկոսադրույքի բաղկացուցիչ մաս, սակայն հաշվի չեն առնվում ապագա պարտքային կորուստները: Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը ճշգրտվում է, եթե Խումբը վերանայում է վճարումների կամ մուտքերի իր գնահատականները: Ճշգրտված հաշվեկշռային արժեքը հաշվարկվում է սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքի հիման վրա, իսկ հաշվեկշռային արժեքի փոփոխությունը գրանցվում է որպես օգուտ/կորուստ դրամական միջոցների հոսքերի վերանայումից և ներկայացվում է տոկոսային եկամուտ/ծախսի կազմում:

Եթե ֆինանսական ակտիվի կամ համանման ֆինանսական ակտիվների խմբի հաշվառված արժեքը նվազում է արժեզրկումից կորստի պատճառով, տոկոսային եկամուտը շարունակվում է ճանաչվել՝ կիրառելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը նոր հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ:

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից ստացված տոկոսային եկամուտը խմբի առևտրային գործառնությունների համար համարվում է երկրորդային և համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացվում է իրական արժեքի այլ փոփոխությունների հետ միասին:

(յ) Արժույթի միջազգային հիմնադրամի (այսուհետ՝ «ԱՄՀ») հետ գործարքների հաշվառում

«ԱՄՀ-ի գործարքները և ֆինանսական կազմակերպումը» ուղեցույցի համաձայն՝ ԱՄՀ-ի յուրաքանչյուր անդամ նշանակում է ֆիսկալ գործակալություն (ֆինանսների նախարարություն, կենտրոնական բանկ կամ համանման կազմակերպություն)՝ ԱՄՀ-ի հետ ֆինանսական գործարքներ կատարելու համար և պահառուի (կենտրոնական բանկ կամ համանման գործակալություն)՝ ԱՄՀ-ի հաշիվները պահելու համար (ԱՄՀ թիվ 1 և 2 հաշիվներ և արժեթղթերի հաշիվ):

Համաձայն «Արժույթի միջազգային հիմնադրամին, Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկին, Միջազգային ֆինանսական կորպորացիային, Չարգացման միջազգային ասոցիացիային, Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկին, Կապիտալ ներդրումների բազմակողմանի երաշխիքների գործակալությանը և Կապիտալ ներդրումների վերաբերյալ տարածայնությունների կարգավորման միջազգային կենտրոնին Հայաստանի Հանրապետության անդամակցության մասին» ՀՀ օրենքի՝ Բանկը, ըստ ԱՄՀ-ի հետ կնքված պայմանագրի 5-րդ հոդվածի 1-ին կետի, հանդես է գալիս որպես Հայաստանի Հանրապետության ֆիսկալ գործակալ: Բանկը համարվում է նաև Հայաստանի Հանրապետության պահառու ԱՄՀ հետ գործառնությունների համար:

2. Հաշվապահական հաշվառման Էական քաղաքականության ամփոփում (շարունակություն)

(յ) Արժույթի միջազգային հիմնադրամի (ԱՄՀ) հետ գործարքների հաշվառում (շարունակություն)

Այն դեպքում, երբ Կենտրոնական բանկն ԱՄՀ-ի հետ գործառնություններում իրականացնում է ֆիսկալ գործակալի գործառնություն, արդյունքում առաջացած ակտիվների և պարտավորությունների գումարները և գործառնությունների արդյունքները արտացոլվում են Կենտրոնական բանկի ֆինանսական վիճակի և շահույթի կամ վնասի մասին հաշվետվություններում: Երբ Կենտրոնական բանկը ԱՄՀ-ի հետ գործառնություններում իրականացնում է պահառուի գործառնություն, բոլոր գործառնություններն իրականացվում են Կենտրոնական բանկի թղթակցային հաշիվների միջոցով, սակայն այդ գործառնությունների արդյունքում առաջացող ակտիվների և պարտավորությունների գումարները և համապատասխան շահույթը կամ վնասը չեն արտացոլվում Կենտրոնական բանկի՝ ֆինանսական վիճակի և շահույթի կամ վնասի մասին հաշվետվություններում (Ծանոթագրություն 16):

3. Հաշվապահական հաշվառման նոր հրապարակումներ

Մի շարք նոր հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներ և հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների փոփոխություններ գործում են 2024թ. հունվարի 1-ից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, և թույլատրվում է այդ ստանդարտների և փոփոխությունների վաղաժամ կիրառումը: Այնուամենայնիվ, այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս խուսմբը վաղաժամ չի կիրառել նոր կամ փոփոխված հաշվապահական ստանդարտները:

Ստորև ներկայացված նոր և փոփոխված ստանդարտներն ըստ ակնկալիքների նշանակալի ազդեցություն չեն ունենա իմքի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- ▶ Փոխանակման հնարավորության բացակայություն (ՀՀՄՍ 21-ի փոփոխություններ)
- ▶ Ֆինանսական գործիքների դասակարգում և չափում (ՀՀՄՍ 9-ի և ՀՀՄՍ 7-ի փոփոխություններ)
- ▶ ՀՀՄՍ 18 «Տեղեկատվության ներկայացում և բացահայտում ֆինանսական հաշվետվություններում»

4. Տոկոսային եկամուտ

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.	2023թ.
Տոկոսային եկամուտ արտարժույթով արտահայտված ակտիվների գծով		
Նոստրո հաշիվներ	24,513,961	31,882,861
Ժամկետային ավանդներ	1,084,349	1,191,441
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	375,647	116,200
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	201,230	279,505
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումներ	–	212,475
Այլ	46,696	62,861
Ընդամենը տոկոսային եկամուտ արտարժույթով արտահայտված ակտիվների գծով	26,221,883	33,745,343
Տոկոսային եկամուտ տեղական արժույթով արտահայտված ակտիվների գծով		
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ և այլ ֆինանսական ակտիվներ	68,778,012	57,645,900
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումներ	1,794,531	–
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	1,056,608	1,048,492
Այլ	29,694	–
Ընդամենը տոկոսային եկամուտ տեղական արժույթով արտահայտված ակտիվների գծով	71,658,845	58,694,392
Ընդամենը տոկոսային եկամուտ՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքով	97,880,728	92,439,735

5. Տոկոսային ծախս

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.	2023թ.
Տոկոսային ծախս արտարժույթով արտահայտված պարտավորությունների գծով		
Այլ փոխառություններ	6,908,851	6,261,258
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության հանդեպ	5,601,297	6,148,866
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	46,774	–
Այլ	–	267
Ընդամենը տոկոսային ծախս արտարժույթով արտահայտված պարտավորությունների գծով	12,556,922	12,410,391
Տոկոսային ծախս տեղական արժույթով արտահայտված պարտավորությունների գծով		
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության հանդեպ (Ծնթգ. 28)	37,826,614	50,748,868
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	2,783,276	1,938,088
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	468,144	857,554
Այլ	67,672	16,058
Ընդամենը տոկոսային ծախս տեղական արժույթով արտահայտված պարտավորությունների գծով	41,145,706	53,560,568
Ընդամենը տոկոսային ծախս	53,702,628	65,970,959

6. Չուտ (վնաս)/օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.	2023թ.
Չուտ (վնաս)/օգուտ արտարժույթի վերագնահատումից	(13,458,226)	28,805,603
Չուտ օգուտ սփոթ գործարքներից	5,689,375	2,101,511
Ընդամենը զուտ (վնաս)/օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	(7,768,851)	30,907,114

Արտարժույթի վերահաշվարկից ստացված զուտ վնասի կազմում ներառված է 29,265,846 հազար ՀՀ դրամ գումարով արտարժույթի վերահաշվարկից զուտ վնասն իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների գծով և 6,918,997 հազար ՀՀ դրամ գումարով զուտ օգուտը ԱՄՆ-ի հետ մնացորդների գծով (2023թ-ին՝ համապատասխանաբար 27,493,538 հազար ՀՀ դրամի չափով օգուտը և 5,140,112 հազար ՀՀ դրամի չափով վնասը):

7. Չուտ օգուտ/(վնաս) ածանցյալ գործիքներից

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.	2023թ.
Չուտ օգուտ սվոփ պայմանագրերից	349,450	988,296
Ընդամենը զուտ օգուտ ածանցյալ գործիքներից	349,450	988,296

8. Չուտ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.	2023թ.
Չուտ օգուտ սեփական կառավարման ներքո գտնվող արտերկրյա արժեթղթերի գծով	28,266,610	31,764,287
Չուտ օգուտ հավատարմագրային կառավարման ներքո գտնվող արտերկրյա արժեթղթերի գծով (Ծնթգ. 13)	4,569,648	–
Չուտ օգուտ սեփական կառավարման ներքո գտնվող փողի շուկայի գործիքների գծով	–	270,692
Հավատարմագրային կառավարման վճար	(128,026)	–
Ընդամենը զուտ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից	32,708,232	32,034,979

9. Այլ եկամուտ

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.	2023թ.
Դրամագիտական արժեքներ	1,509,307	713,262
Բաժնեմասնակցության օտարում	–	276,178
Ֆինանսական գործակալության վճար	6,877	13,031
Այլ	8,000,383	6,185,904
Ընդամենը այլ եկամուտ	9,516,567	7,188,375

2024թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում «Այլ» տողում ներառված 6,681,629 հազար ՀՀ դրամ գումարը ներկայացնում է Բանկի մեկ դուստր կազմակերպության հասույթը, որը տրամադրում է պլաստիկ քարտերով վճարումների ծառայություններ (2023թ.՝ 5,281,477 հազար ՀՀ դրամ):

2024թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում «Այլ» տողում ներառված 830,194 հազար ՀՀ դրամ գումարը ներկայացնում է բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումների գծով շահույթը ձեռքբերումից հետո (2023թ.՝ 390,437 հազար ՀՀ դրամ) (Ծանոթագրություն 15.3):

10. Թղթադրամների, դրամագիտական արժեքների թողարկման և մետաղադրամների հատման ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.	2023թ.
Թղթադրամների թողարկման և մետաղադրամների հատման ծախսեր	4,435,594	501,817
Տարվա ընթացքում վաճառված դրամագիտական արժեքների թողարկման ծախսեր	1,083,450	509,533
Ընդամենը թղթադրամների, դրամագիտական արժեքների թողարկման և մետաղադրամների հատման ծախսեր	5,519,044	1,011,350

11. Այլ ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.	2023թ.
Անձնակազմի գծով ծախսեր, ներառյալ վերապատրաստման և սոցիալական ծախսերը և հարակից վճարները	11,045,230	10,494,419
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	3,601,783	3,124,710
Վերանորոգում և տեխնիկական սպասարկում	1,517,152	1,638,603
Վճարահաշվարկային համակարգի զարգացման և սպասարկման ծախսեր	560,657	489,918
Անվտանգության, փոխադրումների և ապահովագրության ծախսեր	260,183	260,051
Աուդիտ ծախսեր	109,194	103,600
Մասնագիտական ծառայություններ	95,493	871,590
Այլ	5,901,390	5,119,934
Ընդամենը այլ ծախսեր	23,091,082	22,102,825

2024թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների ընթացքում «Այլ» տողում ներառված հիմնական հոդվածները ներկայացնում են Բանկի և վերջինիս դուստր կազմակերպությունների՝ թվային հասարակության զարգացման ծախսերը, բաժանորդագրության վճարները, կապի, կոմունալ ծառայությունների վճարները, վարձակալության և գրասենյակային ծախսերը:

2024թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար աշխատակիցների հատուցումների, վերապատրաստման ծախսերի և հարակից վճարների, մաշվածության և ամորտիզացիայի ու վերանորոգման և սպասարկման ծախսերի գումարները ներառում են նաև խմբի դուստր կազմակերպությունների համապատասխան ծախսերի գումարները:

12. Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ և այլ ֆինանսական ակտիվներ

12.1 Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով		
Նոստրո հաշիվներ	704,245,241	685,528,018
Ժամկետային ավանդներ	4,651,501	6,508,469
Ածանցյալ գործիքների պարտադիր մարծա	127,547	801,145
Հավատարմագրային կառավարման ներքո գտնվող ակտիվներում ներառված դրամական միջոցներ	43,606	–
ԱՊԿ պահուստ	(113,440)	(2,818,946)
Ընդամենը բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով	708,954,455	690,018,686

Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում արտարժույթով տեղաբաշխված միջոցների կենտրոնացում

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հսկում են ունեն տեղաբաշխված միջոցներ երկու բանկում, որոնցից յուրաքանչյուրի մնացորդը գերազանցում էր բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված ընդհանուր միջոցների 10%-ը: 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ մնացորդների ընդհանուր գումարը կազմում է 541,415,363 հազար ՀՀ դրամ (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ մեկ բանկում, մնացորդի ընդհանուր գումարը՝ 514,587,544 հազար ՀՀ դրամ):

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հավատարմագրային կառավարման ներքո գտնվող ակտիվներում ներառված 43,606 հազար ՀՀ դրամի չափով դրամական միջոցների մնացորդը (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդպիսի մնացորդ չկար) իրենից ներկայացնում է Բանկի կողմից ներդրումների կառավարման պայմանագրի շրջանակում արտերկրյա արժեթղթերով գործառնությունների գծով հաշվարկների համար պահվող մնացորդը:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող՝ բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում արտարժույթով տեղաբաշխված միջոցների արժեզրկման գծով պահուստ

Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում արտարժույթով տեղաբաշխված միջոցների համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՊԿ փոփոխությունների վերլուծությունը 2024թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների ընթացքում հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.		2023թ.	
	Փուլ 1	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով				
Համախառն հաշվեկշռային արժեք				
հունվարի 1-ի դրությամբ	692,837,632	692,837,632	932,208,400	932,208,400
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված Նոր ակտիվներ	704,416,393	704,416,393	689,074,666	689,074,666
Մարված ակտիվներ	(688,186,130)	(688,186,130)	(928,445,434)	(928,445,434)
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	709,067,895	709,067,895	692,837,632	692,837,632

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.		2023թ.	
	Փուլ 1	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով				
ԱՊԿ հունվարի 1-ի դրությամբ	2,818,946	2,818,946	78,597	78,597
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված Նոր ակտիվներ	64,349	64,349	46,735	46,735
Մարված ակտիվներ	(6,640)	(6,640)	(33,358)	(33,358)
ԱՊԿ հաշվարկման մոդելների և օգտագործվող ելակետային տվյալների փոփոխություններ	(2,763,215)	(2,763,215)	2,726,972	2,726,972
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	113,440	113,440	2,818,946	2,818,946

12. Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ և այլ ֆինանսական ակտիվներ (շարունակություն)

12.2 Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ և այլ ֆինանսական ակտիվներ տեղական արժույթով

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ տեղական արժույթով և այլ ֆինանսական ակտիվներ		
Հետգնման պայմանագրեր	651,281,900	350,370,301
Վարկեր բանկերին և ֆինանսական հաստատություններին KfW, Համաշխարհային բանկի, Ասիական զարգացման բանկի և Եվրոպական ներդրումային բանկի հետ համաձայնագրերի շրջանակներում	230,171,104	227,238,842
Հիփոթեքային վերաֆինանսավորում	227,201,011	201,169,093
Վարկեր բանկերին և ֆինանսական հաստատություններին սեփական միջոցներից	51,209,483	48,642,940
Առևտրային բանկերում ավանդներ	19,794,540	29,822,501
Այլ վարկեր	2,175,719	2,394,809
Արժեզրկման պահուստ	(25,611,390)	(4,011,926)
Ընդամենը բանկերում, ֆինանսական հաստատություններում և այլ ֆինանսական ակտիվներում տեղաբաշխված միջոցներ տեղական արժույթով	1,156,222,367	855,626,560

Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղական արժույթով տեղաբաշխված միջոցների և այլ ֆինանսական ակտիվների կենտրոնացում

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ երեք բանկի մնացորդները գերազանցում են բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղական արժույթով տեղաբաշխված միջոցների ընդհանուր գումարի 10%-ը (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ չորս բանկ): Կենտրոնացման ընդհանուր մնացորդը կազմում է 600,620,355 հազար ՀՀ դրամ (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 553,012,748 հազար ՀՀ դրամ):

Հակադարձ հետգնման համաձայնագրերով ստացված գրավ

Հակադարձ հետգնման համաձայնագրերով գրավի առարկա են հանդիսանում արժեթղթերը, որոնք խումբը կարող է վաճառել կամ վերագրավադրել: 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հակադարձ հետգնման պայմանագրեր են կնքվել 10 տեղական բանկի հետ (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 12 տեղական բանկ): Այս պայմանագրերով գրավի առարկա հանդիսացող արժեթղթերի իրական արժեքները ներկայացված են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	Իրական արժեքը առ 31 դեկտեմբերի 2024թ.	Իրական արժեքը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.
Կառավարության գանձապետական պարտատոմսեր	696,737,999	358,660,589
Կառավարության կողմից թողարկված Եվրոպարտատոմսեր	–	2,056,553
Ընդամենը	696,737,999	360,717,142

Տեղական բանկերին և ֆինանսական հաստատություններին տրամադրված վարկեր

KfW-ի, Ասիական զարգացման բանկի (ԱԶԲ), Եվրոպական ներդրումային բանկի (ԵՆԲ) և Համաշխարհային բանկի հետ կնքված պայմանագրերի շրջանակներում վերջիններիս ֆինանսավորմամբ վարկեր են տրամադրվել ՀՀ առևտրային բանկերին և վարկային կազմակերպություններին հետևյալ ծրագրերի ներքո, որոնք ֆինանսավորվում են KfW-ի, ԵՆԲ-ի, ԱԶԲ-ի և Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկի (Համաշխարհային բանկի անդամ կազմակերպություն) կողմից.

- **ՓՄՁ աջակցություն.** KfW-ի և Համաշխարհային բանկի ՓՄՁ աջակցության ծրագրերի նպատակն է Հայաստանում զարգացնել ՓՄՁ-ները, մասնավորապես՝ առևտրային բանկերին և վարկային կազմակերպություններին անհրաժեշտ ֆինանսական ռեսուրսներով ապահովելու միջոցով միկրո, փոքր և միջին ձեռնարկությունների վարկավորումը դարձնել առավել արդյունավետ և շահույթաբեր: 2021թ. KfW-ից ստացված վարկային միջոցները ևս ուղղվել են ՓՄՁ-ների վարկավորման խթանմանը, ինչպես նաև COVID-19 համավարակի անբարենպաստ հետևանքների հաղթահարման աջակցությանը: Նշված ծրագրերն իրականացվում են գործընկեր բանկերում և վարկային կազմակերպություններում՝ նոր վարկային գործիքակազմի /տեխնոլոգիաների/ ներդրման և առաջատար վարկային մասնագետների ուսուցման և վերապատրաստումների կազմակերպման միջոցով:

12. Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ և այլ ֆինանսական ակտիվներ (շարունակություն)

12.2 Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ և այլ ֆինանսական ակտիվներ տեղական արժույթով (շարունակություն)

2012թ. մեկնարկեց նաև KfW-ի կողմից ֆինանսավորվող «Գյուղատնտեսության ոլորտի աջակցություն» ծրագիրը, որի հիմնական նպատակը ՀՀ առևտրային բանկերին և վարկային կազմակերպություններին երկարաժամկետ ֆինանսական ռեսուրսների տրամադրման միջոցով և տեխնիկական աջակցության ապահովմամբ գյուղատնտեսական գործունեությամբ զբաղվող միկրո, փոքր և միջին ձեռնարկությունների, անհատ գյուղացիների վարկավորումն է:

2014թ. ընթացքում նոր վարկ է ստացվել ԱԶԲ-ի «Կանանց ձեռներեցության ոլորտի աջակցման և զարգացման» ծրագրի շրջանակներում: Ծրագրի հիմնական նպատակն է ՀՀ ֆինանսական համակարգի միջոցով խթանել ձեռներեցության զարգացումը կանանց շրջանում՝ մեծացնելով ազգային արժույթով ֆինանսական միջոցների հասանելիությունը կանանց պատկանող ՓՄՁ-ների համար:

2015թ. ընթացքում նոր վարկ է ստացվել Եվրոպական ներդրումային բանկից, որն ամբողջությամբ ուղղվել է գյուղատնտեսության և զբոսաշրջության ոլորտներում ՓՄՁ-ների և միջին կապիտալիզացիա ունեցող կազմակերպությունների վարկային միջոցների պահանջարկի բավարարմանը՝ ՀՀ առևտրային բանկերի և ընդհանուր կազմակերպությունների միջոցով: Հետագայում ծրագրի հաջորդ փուլի շրջանակում (2017թ.) ներառվեց նաև արտահանման խթանումը, իսկ ծրագրի պահանջներին ավելացավ կլիմայական փոփոխությունների կառավարման տարրը, համաձայն որի ենթավարկառուներից պահանջվում էր ձեռնարկել որոշակի քայլեր շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունը մեղմելու ուղղությամբ: Ծրագրի երրորդ փուլը (2020թ., 2021թ.), ի հավելումն նախորդ երկու փուլերի՝ պայմանների, ներառում է նաև արտադրության ոլորտի վարկավորումը: 2023թ. մեկնարկել է «Հայաստանի տնտեսական դիմակայունություն» վարկային ծրագիրը (4-րդ փուլ), որի հիմնական նպատակը ևս գյուղատնտեսության, արտադրության և զբոսաշրջության ոլորտի ՓՄՁ-ներին ֆինանսական ռեսուրսների հասանելիության ապահովումն է՝ կանաչ ներդրումների, կանանց ձեռներեցության խթանման, մարզային զարգացման, ինչպես նաև թվայնացման ուղղված նախագծերի ֆինանսավորման նպատակով:

2016թ. ընթացքում KfW-ից նոր վարկ է ստացվել «Էներգաարդյունավետություն փոքր և միջին ձեռնարկությունների համար» վարկային ծրագրի շրջանակներում: Ծրագրի հիմնական նպատակն է ստեղծել և ընդլայնել Էներգաարդյունավետ վարկերի առաջարկը Հայաստանի ֆինանսական հաստատություններում և միաժամանակ բավարարել միկրո, փոքր և միջին ձեռնարկությունների Էներգաարդյունավետության ներդրումների ֆինանսավորման պահանջարկը: Ծրագրի նպատակն է նաև նպաստել հայկական ՓՄՁ-ների կողմից Էներգետիկ պահանջարկի և ածխաթթու գազերի արտանետման նվազմանը, ինչպես նաև խթանել ձեռնարկությունների մրցունակությունը:

- ▶ *Վերականգնվող Էներգիայի զարգացում.* KfW-ի կողմից ֆինանսավորվող այս ծրագրի ընդհանուր նպատակն է նպաստել վերականգնվող Էներգիայի օգտագործմանը՝ ընդլայնելով մասնավոր ձեռներեցների և ձեռնարկությունների համար վարկային միջոցների մատչելիությունը: Ծրագրի առաջին երկու փուլերի ֆինանսական միջոցներն ուղղվել են մասնավոր փոքր հիդրոէլեկտրակայանների (ՓՀԷԿ) կառուցմանն ու վերագինմանը, մինչդեռ վերջին չորս փուլերը ֆիզիկական անձանց և մասնավոր ձեռնարկությունների սեփական կարիքների բավարարման նպատակով կառուցվող փոքր (մինչև 500 ԿՎտ), ինչպես նաև արտադրական նպատակով կառուցվող (լիցենզավորված) մեծ (մինչև 5 ՄՎտ) արևային ֆոտովոլտային կայանների ֆինանսավորմանը և այլ ուղղությունների (բիոգնացված, քամի և այլ) զարգացմանը:
- ▶ *Բնակարանային ֆինանսավորման կայուն շուկայի զարգացում.* 2006թ. KfW-ի կողմից ֆինանսավորվող այս ծրագրի նպատակն է ընդլայնել առևտրային բանկերի և վարկային կազմակերպությունների կողմից տնային տնտեսություններին անշարժ գույքի ձեռքբերման և վերանորոգման նպատակով տրամադրվող վարկավորումը՝ խթանելով հատկապես մարզերում վարկավորումը, ինչպես նաև Էներգաարդյունավետ բնակարանների ձեռքբերումն ու վերանորոգումը: Այս ծրագրի շրջանակներում Բանկը վարկեր է տրամադրել իր դուստր կազմակերպությանը, որոնք բացառվել են որպես ներխմային մնացորդներ:

Ծրագրերի շրջանակում հումքը, կիրառելով տեխնիկական և ֆինանսական չափանիշներ, որպես գործընկեր ընտրում է համապատասխան հայաստանյան բանկեր և վարկային կազմակերպություններ և վերջիններիս հետ ստորագրված պայմանագրերի համաձայն տեղաբաշխում է ներգրավված միջոցները: Գործընկեր ֆինանսական հաստատությունները որոշում են վերջնական շահառուներին՝ ստանձնելով տրամադրված վարկերի հետ կապված ռիսկերը:

12. Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ և այլ ֆինանսական ակտիվներ (շարունակություն)

12.2 Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ և այլ ֆինանսական ակտիվներ տեղական արժույթով (շարունակություն)

Ստորև աղյուսակում ներկայացվում են 2024թ. և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ տեղաբաշխված վարկերի համախառն հաշվեկշռային արժեքները ըստ ներկայացված ծրագրերի:

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
KFW-ի հետ համաձայնագրերի շրջանակներում		
Մասնավոր փոքր և միջին ձեռնարկությունների աջակցում՝ ՄՓՄՁ	72,887,252	70,797,454
Վերականգնվող էներգիայի աջակցություն՝ ՎԷ	41,639,826	41,351,040
Էներգաարդյունավետություն ՓՄՁ-ների համար՝ ԷԱ	19,052,034	16,853,456
Գյուղատնտեսության ոլորտի աջակցում՝ ԳՖ	12,547,376	13,829,631
ՀԲ-ի հետ համաձայնագրերի շրջանակներում		
Մասնավոր փոքր և միջին ձեռներեցության համար ֆինանսական միջոցների հասանելիություն՝ ՓՄՁՖՄՅ	4,994,930	6,724,967
ԱԶԲ-ի հետ համաձայնագրերի շրջանակներում		
Կանանց ձեռներեցության ոլորտի աջակցում	5,035,302	5,825,853
ԵՆԲ-ի հետ համաձայնագրերի շրջանակներում		
Մասնավոր ոլորտի աջակցում	74,014,384	71,856,441
Ընդամենը վարկեր բանկերին և ֆինանսական հաստատություններին KfW, Համաշխարհային բանկի, Ասիական զարգացման բանկի և Եվրոպական ներդրումային բանկի հետ համաձայնագրերի շրջանակներում	230,171,104	227,238,842

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ KfW-ի, Համաշխարհային բանկի, ԵՆԲ-ի և ԱԶԲ-ի հետ պայմանագրերի շրջանակում վարկեր են տրամադրվել տեղական 15 բանկերի (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 15 տեղական բանկերի) և 11 ֆինանսական հաստատությունների (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 11 ֆինանսական հաստատությունների), որոնց գծով տոկոսադրույքը կազմում է 5.5%-ից 8.5% (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 5.5%-ից 8.75%), իսկ կշռված միջին տոկոսադրույքը 6.8% (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 6.6%): Ինչպես նշված է Ծանոթագրություն 21-ում, այդ վարկերը ներկայացնում են շուկայի առանձին սեգմենտ և, հետևաբար, սկզբնական ճանաչման ժամանակ հումքը դրանք չի գեղջում:

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիփոթեքային վերաֆինանսավորումը ֆինանսական հաստատություններին կատարվել է մինչև 10 տարի մարման ժամկետով (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 10 տարի): 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիփոթեքային վերաֆինանսավորման վարկերն ապահովված են գրավով՝ հաճախորդներին տրամադրված վարկային պայմանագրերի շրջանակներում պահանջի իրավունքով՝ 229,725,850 հազար ՀՀ դրամ գումարով (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 202,468,449 հազար ՀՀ դրամ):

Առևտրային բանկերում տեղաբաշխված կարճաժամկետ ավանդները ներառում են հմբի դուստր կազմակերպությունների կողմից առևտրային բանկերում կատարված ցպահանջ և կարճաժամկետ տեղաբաշխումները:

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1,450,157 հազար ՀՀ դրամ գումարով այլ վարկերն ապահովված են անշարժ գույքով (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,871,774 ՀՀ դրամ) և 76,612 ՀՀ դրամ գումարով այլ վարկերը՝ շարժական գույքով և այլ ակտիվներով (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 68,040 հազար ՀՀ դրամ):

Բանկերին և ֆինանսական հաստատություններին սեփական միջոցներից տրամադրված վարկերը հանդիսանում են բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող կազմակերպություններին տրված վարկեր՝ նվազեցված սկզբնական ճանաչումից կորուստների չափով, որոնք ապահովված են բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող կազմակերպությունների ակտիվներով:

12. Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ և այլ ֆինանսական ակտիվներ (շարունակություն)

12.2 Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ և այլ ֆինանսական ակտիվներ տեղական արժույթով (շարունակություն)

Ամորտիզացված արժեքով չափվող՝ բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղական արժույթով տեղաբաշխված միջոցների և այլ ֆինանսական ակտիվների արժեքը կման գծով պահուստ

Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցների և այլ ֆինանսական ակտիվների տեղական արժույթով համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՊԿ-ի փոփոխության վերլուծությունը 2024թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների ընթացքում հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.			2023թ.	
	Փուլ 1	Փուլ 2	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ և այլ ֆինանսական ակտիվներ տեղական արժույթով					
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը հունվարի 1-ի դրությամբ	859,638,486	–	859,638,486	728,731,460	728,731,460
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	787,775,782	–	787,775,782	496,935,758	496,935,758
Մարված ակտիվներ	(465,580,511)	–	(465,580,511)	(350,955,813)	(350,955,813)
Տեղափոխում փուլ 2	(22,297,682)	22,297,682	–	–	–
Դուրսգրումներ	–	–	–	(15,072,919)	(15,072,919)
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,159,536,075	22,297,682	1,181,833,757	859,638,486	859,638,486

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.			2023թ.	
	Փուլ 1	Փուլ 2	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ և այլ ֆինանսական ակտիվներ տեղական արժույթով					
ԱՊԿ հունվարի 1-ի դրությամբ	4,011,926	–	4,011,926	4,165,679	4,165,679
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	904,384	–	904,384	968,646	968,646
Մարված ակտիվներ	(245,844)	–	(245,844)	(353,439)	(353,439)
Տեղափոխում փուլ 2	(360,751)	360,751	–	–	–
ԱՊԿ հաշվարկման մոդելների և օգտագործվող ելակետային տվյալների փոփոխություններ	(996,007)	21,936,931	20,940,924	14,303,959	14,303,959
Դուրսգրումներ	–	–	–	(15,072,919)	(15,072,919)
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3,313,708	22,297,682	25,611,390	4,011,926	4,011,926

Ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող կորուստների ճանաչումը և վարկի տեղափոխումը փուլ 2 պայմանավորված է Ծանոթագրություն 15.3-ում նշված նույն հայտանիշներով:

2023թ. ընթացքում խումբը դուրս է գրել 15,072,919 հազար ՀՀ դրամի չափով բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ և այլ ֆինանսական ակտիվներ՝ ՀՀ կառավարության թիվ 2326 որոշման համաձայն:

13. Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Ակտիվներ		
Պարտքային և հաստատագրված եկամտով այլ գործիքներ		
արտարժույթով		
Սեփական կառավարման ներքո գտնվող արտերկրյա պարտատոմսեր	645,739,482	759,879,163
Հավատարմագրային կառավարման ներքո գտնվող արտերկրյա պարտատոմսեր	103,789,492	–
Ընդամենը իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ արտարժույթով	749,528,974	759,879,163

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող արտերկրյա պարտատոմսերը ներառում են.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Պետական պարտատոմսեր	519,387,164	638,513,719
Այլ արժեթղթեր	126,352,318	121,365,444
Ընդամենը	645,739,482	759,879,163

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթերն իրենցից ներկայացնում են ԱՄՆ գանձապետական մուրհակներ և եվրոպական երկրների կառավարությունների, արտերկրյա բանկերի և այլ ֆինանսական հաստատությունների կողմից թողարկված արժեթղթեր:

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հավատարմագրային կառավարման ներքո գտնվող արտերկրյա պարտատոմսերը ներառում են.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Պետական պարտատոմսեր	77,859,783	–
Այլ արժեթղթեր	25,929,709	–
Ընդամենը	103,789,492	–

Հավատարմագրային կառավարման ներքո գտնվող արժեթղթերն իրենցից ներկայացնում են միջազգային ֆինանսական հաստատությունների հայեցողական կառավարման ներքո գտնվող ակտիվներ՝ համաձայն ներդրումային կառավարման պայմանագրի:

14. Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ		
Արտարժույթային սվոփ պայմանագրեր արտաքին շուկայում	158,575	–
Ընդամենը ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	158,575	–

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ		
Արտարժույթային սվոփ պայմանագրեր արտաքին շուկայում	–	190,283
Ընդամենը ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	–	190,283

15. Ներդրումներ

15.1 Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ արտարժույթով

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Բաժնային ներդրումներ		
Արտերկրյա արժեթղթեր	2,552,857	2,581,114
SWIFT	3,223	3,736
Ընդամենը բաժնային ներդրումներ	2,556,080	2,584,850
Պարտքային գործիքներ		
Կորպորատիվ պարտատոմսեր արտարժույթով	842,971	454,011
ՀՀ կառավարության եվրոպարտատոմսեր	8,534,719	1,798,687
Ընդամենը պարտքային գործիքներ	9,377,690	2,252,698
Ընդամենը իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ արտարժույթով	11,933,770	4,837,548

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ արտերկրյա արժեթղթերի կազմում ներառված են բաժնային ներդրումներ՝ դասակարգված որպես իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ արտարժույթով, որոնք հանդիսանում են խմբի դուստր կազմակերպություններից մեկի ներդրումը զարգացման հիմնադրամում, որի նախաձեռնողն ու կառավարողը KfW-ն է: Չարգացման հիմնադրամը ստեղծվել է Հարավարևելյան Եվրոպայի տարածաշրջանի, ներառյալ Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական զարգացումն ու բարեկեցությունը խթանելու համար՝ լրացուցիչ զարգացման ֆինանսավորման կայուն ապահովման միջոցով:

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ արտարժույթով պարտքային արժեթղթերը, որոնք դասակարգված են որպես իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ներդրումներ արտարժույթով, թողարկված են մեկ տեղական բանկի կողմից:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող արտարժույթով պարտքային արժեթղթերի համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՊԿ փոփոխությունների վերլուծությունը 2024թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների ընթացքում հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.		2023թ.	
	Փուլ 1	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր արտարժույթով – ՀՀ կառավարության եվրոպարտատոմսեր				
Համախառն հաշվեկշռային արժեք				
հունվարի 1-ի դրությամբ	1,798,687	1,798,687	567,928	567,928
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	3,637,486	3,637,486	1,230,759	1,230,759
Վերադասակարգում	3,113,312	3,113,312	–	–
Մարված ակտիվներ	(14,766)	(14,766)	–	–
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	8,534,719	8,534,719	1,798,687	1,798,687

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.		2023թ.	
	Փուլ 1	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր արտարժույթով – ՀՀ կառավարության եվրոպարտատոմսեր				
ԱՊԿ հունվարի 1-ի դրությամբ	21,543	21,543	6,613	6,613
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	11,284	11,284	14,606	14,606
Վերադասակարգում	37,639	37,639	–	–
ԱՊԿ հաշվարկման մոդելների և օգտագործվող ելակետային տվյալների փոփոխություններ	(12,238)	(12,238)	324	324
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	58,228	58,228	21,543	21,543

15. Ներդրումներ (շարունակություն)

15.1 Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ արտարժույթով (շարունակություն)

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.		2023թ.	
	Փուլ 1	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր արտարժույթով – կորպորատիվ պարտատոմսեր				
Համախառն հաշվեկշռային արժեք հունվարի 1-ի դրությամբ	454,011	454,011	-	-
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	-	-	454,011	454,011
Վերադասակարգում	407,188	407,188	-	-
Մարված ակտիվներ	(18,228)	(18,228)	-	-
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	842,971	842,971	454,011	454,011

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.		2023թ.	
	Փուլ 1	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր արտարժույթով – կորպորատիվ պարտատոմսեր				
ԱՊԿ հունվարի 1-ի դրությամբ	5,133	5,133	-	-
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	-	-	5,133	5,133
Վերադասակարգում	4,726	4,726	-	-
ԱՊԿ հաշվարկման մոդելների և օգտագործվող ելակետային տվյալների փոփոխություններ	(2,242)	(2,242)	-	-
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	7,617	7,617	5,133	5,133

15.2 Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ տեղական արժույթով

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Պարտքային գործիքներ		
ՀՀ կառավարության գանձապետական արժեթղթեր	9,583,870	9,291,332
ՀՀ կառավարության կողմից թողարկված մուրհակ (Ծնթգ. 25)	162,437,256	204,071,927
ՀՀ կառավարության կողմից թողարկված մուրհակի մարմանը հաշվանցման ձևով բաշխման ենթակա շահույթի մասնաբաժին (Ծնթգ. 25)	(12,916,984)	(41,634,671)
Ընդամենը պարտքային գործիքներ	159,104,142	171,728,588

Դեկավարությունը գտնում է, որ մուրհակի հաշվեկշռային արժեքը մոտավորապես հավասար է դրա իրական արժեքին հիմնականում վերջինիս կարճաժամկետ լինելու պատճառով (Ծնթգ. 25):

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող տեղական արժույթով պարտքային գործիքների համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՊԿ փոփոխությունների վերլուծությունը 2024թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների ընթացքում հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.		2023թ.	
	Փուլ 1	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր տեղական արժույթով – ՀՀ կառավարության գանձապետական արժեթղթեր				
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը հունվարի 1-ի դրությամբ	9,291,332	9,291,332	8,875,170	8,875,170
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	581,158	581,158	705,243	705,243
Մարված ակտիվներ	(288,620)	(288,620)	(289,081)	(289,081)
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	9,583,870	9,583,870	9,291,332	9,291,332

15. Ներդրումային արժեթղթեր (շարունակություն)

15.2 Իրական արժեթղթի՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ տեղական արժույթով (շարունակություն)

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ. Փուլ 1 Ընդամենը		2023թ. Փուլ 1 Ընդամենը	
Իրական արժեթղթի՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր տեղական արժույթով – ՀՀ կառավարության գանձապետական արժեթղթեր				
ԱՊԿ հունվարի 1-ի դրությամբ	33,958	33,958	40,413	40,413
ԱՊԿ հաշվարկման մոդելների և օգտագործվող ելակետային տվյալների փոփոխություններ	605	605	(6,455)	(6,455)
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>34,563</u>	<u>34,563</u>	<u>33,958</u>	<u>33,958</u>

15.3 Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումներ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումներ	21,468,457	34,533,590
Ընդամենը բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումներ	<u>21,468,457</u>	<u>33,533,590</u>

Ստորև աղյուսակում ներկայացված է բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումների հաշվեկշռային արժեքի և շահույթում և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում մասնաբաժնի ընդհանուր վերլուծությունը:

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.	2023թ.
Հաշվեկշռային արժեքը հունվարի 1-ի դրությամբ	34,533,590	33,420,114
Մասնաբաժինը		
– Շահույթում	830,194	390,437
– Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում	63,720	723,039
– Արժեզրկում	(13,959,047)	–
Հաշվեկշռային արժեքը դեկտեմբերի 31 դրությամբ	<u>21,468,457</u>	<u>34,533,590</u>

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ արժեզրկման հայտանիշների առկայությամբ պայմանավորված հստակ իրականացրել է բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումներից մեկի արժեզրկման ստուգում:

Որոշելու համար, թե արդյոք ներդրման օբյեկտի հաշվեկշռային արժեքը փոխհատուցվող է, ընկերությունն իրականացրել է գնահատում՝ օգտագործելով շուկայի բազմապատկիչները՝ բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրման իրական արժեքը գնահատելու համար: Օգտագործված հիմնական բազմապատկիչը գնի և կապիտալի հարաբերակցության գործակիցն է, որը հիմնված է Հայաստանի բանկային համակարգի համադրելի բանկերի տվյալների վրա՝ ճշգրտված հսկողության բացակայության մասով: Այդ բազմապատկիչների կիրառումը ցույց է տալիս, որ առկա է հնարավոր արժեզրկում, քանի որ շուկայական արժեքի վրա հիմնված փոխհատուցվող գումարը ցածր է ներդրման հաշվեկշռային արժեքից:

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներդրման հաշվեկշռային արժեքը մինչև արժեզրկումը կազմել է 33,674,077 հազար ՀՀ դրամ:

2024թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում ճանաչվել է արժեզրկումից կորուստ 13,959,047 ՀՀ դրամի չափով համար և 2,512,628 հազար ՀՀ դրամ գումարով համապատասխան հետաձգված հարկային ակտիվ՝ որպես հարկային եկամուտ:

15.4 Ամորտիզացված արժեթղթի չափվող ներդրումներ արտարժույթով

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
ՀՀ կառավարության եվրոպարտատոմսեր	–	3,113,313
Կորպորատիվ պարտատոմսեր արտարժույթով	–	407,188
ԱՊԿ պահուստ	–	(42,364)
Ընդամենը ամորտիզացված արժեթղթի չափվող արժեթղթեր	<u>–</u>	<u>3,478,137</u>

15. Ներդրումային արժեթղթեր (շարունակություն)

15.4 Ամորտիզացված արժեթղթի չափվող ներդրումներ արտարժույթով (շարունակություն)

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված և որպես ամորտիզացված արժեթղթի չափվող դասակարգված պարտքային արժեթղթերն իրենցից ներկայացնում են ՀՀ կառավարության կողմից թողարկված եվրոպատառներ:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված և որպես ամորտիզացված արժեթղթի չափվող ներդրումներ դասակարգված կորպորատիվ պարտատոմսերն իրենցից ներկայացնում են երկու տեղական բանկի կողմից թողարկված արժեկտրոնային պարտատոմսեր:

Ամորտիզացված արժեթղթի չափվող արտարժույթով ներդրումային գործիքների համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՊԿ փոփոխությունների վերլուծությունը 2024թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների ընթացքում հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.		2023թ.	
	Փուլ 1	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
Ամորտիզացված արժեթղթի չափվող ներդրումներ արտարժույթով – ՀՀ կառավարության եվրոպատառներ				
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը հունվարի 1-ի դրությամբ	3,113,313	3,113,313	1,053,407	1,053,407
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	–	–	2,059,906	2,059,906
Վերադասակարգում	(3,113,313)	(3,113,313)	–	–
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	–	–	3,113,313	3,113,313

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.		2023թ.	
	Փուլ 1	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
Ամորտիզացված արժեթղթի չափվող ներդրումներ արտարժույթով – ՀՀ Կառավարության եվրոպատառներ				
ԱՊԿ հունվարի 1-ի դրությամբ	37,639	37,639	12,545	12,545
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	–	–	24,598	24,598
ԱՊԿ հաշվարկման մոդելների և օգտագործվող ելակետային տվյալների փոփոխություններ	–	–	496	496
Վերադասակարգում	(37,639)	(37,639)	–	–
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	–	–	37,639	37,639

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.		2023թ.	
	Փուլ 1	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
Ամորտիզացված արժեթղթի չափվող ներդրումներ արտարժույթով – կորպորատիվ պարտատոմսեր արտարժույթով				
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը հունվարի 1-ի դրությամբ	407,188	407,188	395,939	395,939
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	–	–	11,249	11,249
Վերադասակարգում	(407,188)	(407,188)	–	–
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	–	–	407,188	407,188

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.		2023թ.	
	Փուլ 1	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
Ամորտիզացված արժեթղթի չափվող ներդրումներ արտարժույթով – կորպորատիվ պարտատոմսեր արտարժույթով				
ԱՊԿ հունվարի 1-ի դրությամբ	4,726	4,726	4,231	4,231
Վերադասակարգում	(4,726)	(4,726)	–	–
ԱՊԿ հաշվարկման մոդելների և օգտագործվող ելակետային տվյալների փոփոխություններ	–	–	495	495
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	–	–	4,726	4,726

15. Ներդրումային արժեթղթեր (շարունակություն)

15.5 Ամորտիզացված արժեթղթի չափվող ներդրումներ տեղական արժեթղթի

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Պարտքային գործիքներ		
ՀՀ կառավարության գանձապետական արժեթղթեր	20,761,962	16,391,747
ԱՊԿ պահուստ	(76,979)	(63,571)
Ընդամենը պարտքային գործիքներ	20,684,983	16,328,176

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ տեղական արժույթով արտահայտված և որպես ամորտիզացված արժեթղթի չափվող դասակարգված արժեթղթերն իրենցից ներկայացնում են ՀՀ կառավարության կողմից թողարկված պետական պարտատոմսեր:

Ամորտիզացված արժեթղթի չափվող տեղական արժույթով ներդրումային գործիքների համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՊԿ փոփոխությունների վերլուծությունը 2024թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների ընթացքում հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.		2023թ.	
	Փուլ 1	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
Ամորտիզացված արժեթղթի չափվող ներդրումներ տեղական արժույթով – ՀՀ կառավարության գանձապետական արժեթղթեր				
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը հունվարի 1-ի դրությամբ	16,391,747	16,391,747	–	–
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	4,370,215	4,370,215	16,391,747	16,391,747
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	20,761,962	20,761,962	16,391,747	16,391,747

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.		2023թ.	
	Փուլ 1	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
Ամորտիզացված արժեթղթի չափվող ներդրումներ արտարժույթով – ՀՀ կառավարության գանձապետական արժեթղթեր				
ԱՊԿ հունվարի 1-ի դրությամբ	63,571	63,571	–	–
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	9,231	9,231	63,571	63,571
ԱՊԿ հաշվարկման մոդելների և օգտագործվող ելակետային տվյալների փոփոխություններ	4,177	4,177	–	–
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	76,979	76,979	63,571	63,571

16. Գործարքներ Արժույթի միջազգային հիմնադրամի հետ

ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ		
Բաժնեմասը ԱՄՀ-ում (անդամակցություն)	66,611,496	69,949,992
ԱՄՀ-ում ՀՓԻ միջոցներ	765,538	153,344
Հաշվեգրված տոկոսներ	18,521	47,677
Ընդամենը ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	67,395,555	70,151,013

Հայաստանի Հանրապետությունը ԱՄՀ-ի անդամ է: Բանկը հանդես է գալիս որպես Հայաստանի Հանրապետության՝ ԱՄՀ-ում անդամակցության բաժնեմասի պահառու:

Բաժնեմասի հաշվեկշիռն ակտիվի հատուկ տեսակ է: Բաժնեմասերը լինում են տարբեր՝ կախված յուրաքանչյուր երկրի տնտեսության չափից, և որոշվում են ԱՄՀ-ի կառավարիչների խորհրդի կողմից: Բաժնեմասով որոշվում են ԱՄՀ-ում անդամ երկրի ձայնի իրավունքը, ԱՄՀ-ի ֆինանսական միջոցների հասանելիության սահմանաչափերը և մասնակցի մասնաբաժինը ԱՄՀ-ի հաշվարկային միավորի՝ ՀՓԻ-ների տեղաբաշխում իրականացնելիս: 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության բաժնեմասը ԱՄՀ-ում կազմել է 128,800 հազար ՀՓԻ կամ 66,611,496 հազար ՀՀ դրամ՝ հիմք ընդունելով տարվա վերջի՝ ՀՓԻ-ի նկատմամբ ՀՀ դրամի պաշտոնական փոխարժեքը (2023թ.՝ 128,800 հազար ՀՓԻ կամ 69,949,992 հազար ՀՀ դրամ՝ հիմք ընդունելով տարվա վերջի՝ ՀՓԻ-ի նկատմամբ ՀՀ դրամի պաշտոնական փոխարժեքը): Անդամակցության բաժնեմասն անտոկոս է և ոչ ընթացիկ ակտիվ է: Հայաստանի Հանրապետության բաժնեմասի համար վճարումը կատարվել է ԱՄՀ-ին Կառավարության կողմից թողարկված անտոկոս հասարակ մուլտիսկի տեսքով:

16. Գործարքներ Արժույթի միջազգային հիմնադրամի հետ (շարունակություն)

ԱՄՆ-ում տեղաբաշխված միջոցներ (շարունակություն)

Բանկն ԱՄՆ-ում ՀՓԻ-ով արտահայտված ընթացիկ հաշիվն օգտագործում է ԱՄՆ-ի հետ գործարքներ կատարելիս: Այդ ընթացիկ հաշիվը տոկոսային է. տոկոսները հաշվարկվում են՝ հիմք ընդունելով շաբաթական կտրվածքով ԱՄՆ-ի կողմից հրապարակվող ՀՓԻ տոկոսադրույքը:

Պարտավորություններ ԱՄՆ-ի հանդեպ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Արժեթղթերի հաշիվ	65,000,000	95,000,000
ԱՄՆ-ի հանդեպ ՀՀ դրամով պարտավորությունների ճշգրտման հաշիվ	1,027,450	4,143,168
Թիվ 1 հաշիվ	22,879,965	1,108,207
Թիվ 2 հաշիվ	59,589	60,690
ՀՓԻ տեղաբաշխում	109,349,218	114,829,682
Հաշվեգրված տոկոսներ	768,051	1,103,457
Ընդամենը պարտավորություններ ԱՄՆ-ի հանդեպ	199,084,273	216,245,204

Արժեթղթերի հաշիվը, ճշգրտման հաշիվը և թիվ 1 հաշիվն իրենցից ներկայացնում են Բանկի պարտավորությունները երկարաձգվող ֆինանսավորման ծրագրի (EFF), Պահուստային ծրագրի (SBA) շրջանակում և անդամակցության բաժնեմասի հետ կապված, այս հաշիվները պահվում են ՀՀ դրամով, այնուամենայնիվ, կախված են ՀՓԻ/ՀՀ դրամ փոխարժեքից:

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ հաշիվներում ներառված են EFF ծրագրի շրջանակում ստացված վարկերի մնացորդը 9,097,230 հազար ՀՀ դրամի չափով (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 16,454,291 հազար ՀՀ դրամ) և SBA շրջանակում ստացված վարկերի մնացորդը՝ 13,275,556 հազար ՀՀ դրամի չափով (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 13,925,926 հազար ՀՀ դրամ): Ներկայումս ԱՄՆ-ի հետ բոլոր հիմնական հաշվարկներն իրականացվում են թիվ 1 հաշվի միջոցով: Թիվ 2 հաշիվն ԱՄՆ-ի կողմից օգտագործվում է վարչական նպատակների համար:

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ԱՄՆ-ի հանդեպ Բանկի պարտավորությունների մի մասը և անդամակցության գումարը ծածկվում են խմբի թողարկած հասարակ մուրհակով՝ 65,000,000 հազար ՀՀ դրամի (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 95,000,000 հազար ՀՀ դրամի) չափով:

Բացառությամբ անդամակցության բաժնեմասի և ՀՓԻ տեղաբաշխման մասով պարտավորության, 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի պարտավորություններն ԱՄՆ-ի հանդեպ իրենցից ներկայացնում են պարտավորությունները EFF ծրագրի և SBA ծրագրի շրջանակում:

SBA (Stand-by Arrangement) վարկը կարճաժամկետ աջակցություն է տրամադրում վճարային հաշվեկշռի խնդիրներ ունեցող երկրներին: SBA վարկի տոկոսադրույքը լողացող է և հրապարակվում է ԱՄՆ-ի կողմից շաբաթական կտրվածքով: 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ չմարված վարկերը ենթակա են մարման 2025թ. օգոստոսից 2027թ. մայիս ընկած ժամանակահատվածում (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 2025թ. օգոստոսից 2027թ. մայիս ընկած ժամանակահատվածում):

EFF ծրագրի շրջանակում ֆինանսական աջակցությունը տրամադրվում է երկրներին՝ միջնաժամկետ վճարային խնդիրները հաղթահարելու համար: EFF վարկի տոկոսադրույքը լողացող է և հրապարակվում է ԱՄՆ-ի կողմից շաբաթական կտրվածքով: 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ չմարված վարկերը ենթակա են մարման 2025թ. մարտից 2027թ. հունիս ընկած ժամանակահատվածում (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 2024թ. մարտից 2027թ. հունիս ընկած ժամանակահատվածում):

ԱՄՆ անդամ երկրների միջազգային պահուստներն ավելացնելու նպատակով՝ ԱՄՆ-ն ՀՓԻ տեղաբաշխում է իրականացնում անդամ երկրներին: ՀՓԻ տեղաբաշխման տոկոսադրույքը լողացող է և հրապարակվում է ԱՄՆ-ի կողմից շաբաթական կտրվածքով որպես ՀՓԻ տոկոսադրույք: ՀՓԻ տեղաբաշխումը չունի սահմանված մարման ժամկետ, սակայն կարող է չեղարկվել ԱՄՆ-ի կողմից:

17. Հիմնական միջոցներ

Հազար ՀՀ դրամ	Հող և շենքեր	Ցանցեր, համա- կարգչային և այլ սարքավոր- ումներ	Փոխադրա- միջոցներ	Մնավարտ շինարարու- թյուն	Օգտագործման իրավունքի ծնով ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	72,359,364	27,828,168	615,017	756,308	511,474	102,070,331
Ավելացումներ	156,634	1,033,835	83,244	103,335	-	1,377,048
Օտարումներ	(503,098)	(518,368)	(78,182)	-	-	(1,099,648)
Տեղափոխումներ	385,463	-	-	(385,463)	-	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	72,398,363	28,343,635	620,079	474,180	511,474	102,347,731
Ավելացումներ	51,145	3,695,505	46,710	100,753	492,758	4,386,871
Օտարումներ	(73,267)	(498,535)	(106,500)	-	(407,293)	(1,085,595)
Տեղափոխումներ	203,603	-	-	(203,603)	-	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2024թ.	72,579,844	31,540,605	560,289	371,330	596,939	105,649,007
Մաշվածություն						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	22,972,836	16,326,755	457,360	-	327,858	40,084,809
Տարվա մաշվածության ծախս	1,332,898	1,260,061	34,140	-	106,732	2,733,831
Օտարումներ	(60,476)	(508,300)	(72,466)	-	-	(641,242)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	24,245,258	17,078,516	419,034	-	434,590	42,177,398
Տարվա մաշվածության ծախս	1,275,976	1,474,288	46,111	-	142,327	2,938,702
Օտարումներ	(11,188)	(442,352)	(97,980)	-	(405,065)	(956,585)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2024թ.	25,510,046	18,110,452	367,165	-	171,852	44,159,515
Հաշվեկշռային արժեք						
2024թ. դեկտեմբերի 31-ին	47,069,798	13,430,153	193,124	371,330	425,087	61,489,492
2023թ. դեկտեմբերի 31-ին	48,153,105	11,265,119	201,045	474,180	76,884	60,170,333

18. Ոչ նյութական ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	Համակարգչային ծրագրեր և արտոնագրեր	Անավարտ պայմանագրեր	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք			
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	5,682,196	1,128,570	6,810,766
Ավելացումներ	535,092	12,357	547,449
Օտարումներ	(48,309)	–	(48,309)
Արժեզրկում	–	(375,786)	(375,786)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	6,168,979	765,141	6,934,120
Ավելացումներ	1,679,175	27,902	1,707,077
Օտարումներ	(34,020)	–	(34,020)
Արժեզրկում	–	(35,000)	(35,000)
Տեղափոխումներ	24,489	(24,489)	–
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2024թ.	7,838,623	733,554	8,572,177
Ամորտիզացիա			
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	3,848,613	–	3,848,613
Տարվա ամորտիզացիայի ծախս	390,879	–	390,879
Օտարումներ	(41,987)	–	(41,987)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	4,197,505	–	4,197,505
Տարվա ամորտիզացիայի ծախս	663,081	–	663,081
Օտարումներ	–	–	–
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2024թ.	4,860,586	–	4,860,586
Հաշվեկշռային արժեք			
2024թ. դեկտեմբերի 31-ին	2,978,037	733,554	3,711,591
2023թ. դեկտեմբերի 31-ին	1,971,474	765,141	2,736,615

19. Այլ ակտիվներ տեղական արժույթով

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Դրամագիտական արժեքներ	4,433,878	4,688,107
Կանխավճարներ և դեբիտորական պարտքեր	2,463,775	3,706,616
Այլ	4,095,158	1,223,433
ԱՊԿ պահուստ	(325)	(290)
Ընդամենը այլ ակտիվներ	10,992,486	9,617,866

Տեղական արժույթով ֆինանսական դեբիտորական պարտքերի համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՊԿ փոփոխությունների վերլուծությունը 2024թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների ընթացքում հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.		2023թ.	
	Փուլ 1	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
Դեբիտորական պարտքեր տեղական արժույթով				
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը				
հունվարի 1-ի դրությամբ	276,178	276,178	–	–
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	29,694	29,694	276,178	276,178
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	305,872	305,872	276,178	276,178
Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.		2023թ.	
	Փուլ 1	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
Դեբիտորական պարտքեր տեղական արժույթով				
ԱՊԿ պահուստը հունվարի 1-ի դրությամբ	290	290	–	–
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	–	–	290	290
ԱՊԿ հաշվարկման մոդելների և օգտագործվող ելակետային տվյալների փոփոխություններ	35	35	–	–
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	325	325	290	290

20. Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Պարտավորություններ արտարժույթով		
Տեղական բանկերի լորր հաշիվներ և ավանդներ	504,531,838	470,573,714
Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրման օբյեկտների լորր հաշիվներ	21,097,179	25,042,410
Այլ կապակցված կողմերի ընթացիկ հաշիվներ (Ծնթգ. 28)	3,112	2,806
Այլ իրավաբանական անձանց ընթացիկ հաշիվներ	2,959,626	1,981,623
Ընդամենը պարտավորություններ արտարժույթով	528,591,755	497,600,553
Պարտավորություններ տեղական արժույթով		
Տեղական բանկերի լորր հաշիվներ և ավանդներ	542,492,248	371,228,593
Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրման օբյեկտների լորր և այլ հաշիվներ	31,826,171	22,432,976
Կապակցված կողմերի ընթացիկ հաշիվներ և ժամկետային ավանդներ	8,414	706
Այլ իրավաբանական անձանց ընթացիկ հաշիվներ և ժամկետային ավանդներ	20,515,934	38,304,669
Ընդամենը պարտավորություններ տեղական արժույթով	594,842,767	431,966,944
Ընդամենը ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	1,123,434,522	929,567,497

Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդների կենտրոնացում

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ երկու բանկի մնացորդները գերազանցել են իսրի ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդների և հաշիվների մնացորդների ընդհանուր գումարի 10%-ը: 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ մնացորդների ընդհանուր գումարը կազմել է 496,873,544 հազար ՀՀ դրամ (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ երկու բանկ՝ 372,384,265 հազար ՀՀ դրամ ընդհանուր մնացորդով):

21. Այլ փոխառություններ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Վարկեր KfW-ից	104,052,352	116,925,013
Վարկեր ԵՆԲ-ից	57,383,964	58,176,976
Վարկեր Համաշխարհային բանկից	13,057,808	14,236,869
Վարկեր ԱԶԲ-ից	3,962,829	4,435,742
Այլ	9,723,401	11,029,377
Ընդամենը այլ փոխառություններ	188,180,354	204,803,977

Ստորև աղյուսակում ներկայացվում են 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ KfW-ից ստացված վարկերի մնացորդները ըստ ծրագրերի.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Մասնավոր փոքր և միջին ձեռնարկությունների աջակցում՝ ՄՓՄԶ	41,697,077	46,628,200
Վերականգնվող էներգիայի աջակցություն՝ ՎԷ	30,438,449	31,036,816
Գյուղատնտեսության ոլորտի աջակցում՝ ԳՖ	7,440,335	10,122,529
Էներգաարդյունավետություն ՓՄԶ-ների համար՝ ԷԱ	7,322,401	9,575,368
Բնակարանային ֆինանսավորման կայուն շուկայի զարգացում՝ ԲՖ	17,154,090	19,562,100
Ընդամենը վարկեր KfW-ից	104,052,352	116,925,013

KfW-ի կողմից իսրին տրամադրվել են վարկեր Հայաստանի Հանրապետության և Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության ֆինանսական համագործակցության միջկառավարական պայմանագրի շրջանակներում, որի նպատակը վարկային հատուկ ծրագրերի ֆինանսավորումն է տեղական առևտրային բանկերի միջոցով (Ծնթգ. 12): Վարկերը ստացվել են եվրոյով, ելթակա են մարման 2025թ-ից 2048թ. ընկած ժամանակաշրջանում (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 2024թ-ից 2048թ.), տոկոսադրույքը կազմում է 0.75%-ից 3.8425% (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 0.75%-ից 5.155%): Միջին կշռված տոկոսադրույքը կազմում է 3.05% (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 3.84%):

Բանկին տրամադրվել են վարկեր Համաշխարհային բանկի կողմից, որի նպատակը փոքր և միջին ձեռնարկությունների ֆինանսավորումն է տեղական առևտրային բանկերի և ֆինանսական հաստատությունների միջոցով (Ծնթգ. 12): Վարկը ստացվել է ԱՄՆ դոլարով, ենթակա է մարման 2025թ-ից 2035թ. ընկած ժամանակաշրջանում (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 2024թ-ից 2035թ.), տոկոսադրույքը կազմում է 5.38% (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 5.97%):

ԱԶԲ-ի կողմից տրամադրվել է վարկ՝ առևտրային բանկերի և ֆինանսական հաստատությունների միջոցով կանանց պատկանող փոքր և միջին ձեռնարկությունների ֆինանսավորման նպատակով (Ծնթգ. 12): Վարկը ստացվել է ՀՓԻ-ով, ենթակա է մարման 2025թ-ից 2044թ. ընկած ժամանակաշրջանում (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 2024թ-ից 2044թ.), տոկոսադրույքը կազմում է 2.36% (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 2.36%):

Բանկին տրամադրվել են վարկեր Եվրոպական Ներդրումային բանկի կողմից, որի նպատակը գյուղատնտեսության, զբոսաշրջության և արտադրության ոլորտների ֆինանսավորումն է տեղական առևտրային բանկերի և ֆինանսական հաստատությունների միջոցով (Ծնթգ. 12): Վարկերը ստացվել է ԱՄՆ դոլարով, ենթակա են մարման 2025թ-ից 2033թ. ընկած ժամանակաշրջանում (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 2024թ-ից 2033թ.), տոկոսադրույքը կազմում է 1.453%-ից 5.17% (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1.453%-ից 5.17%): Միջին կշռված տոկոսադրույքը կազմում է 3.27% (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 2.85%):

Խմբի դուստր կազմակերպություններից մեկը փոխառություն է ստացել Ֆրանսիական Չարգացման Գործակալությունից՝ ներառված «Այլ» դասում: Վարկը ենթակա է մարման 2024թ-ից 2034թ. ընկած ժամանակաշրջանում (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 2024թ-ից մինչև 2034թ.): 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ վարկի գծով մնացորդը կազմում է 9,723,401 հազար ՀՀ դրամ (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 11,029,377 հազար ՀՀ դրամ):

Միջազգային կառույցների կողմից տնտեսության տարբեր հատվածների և հիփոթեքային շուկայի զարգացման նպատակով փոքր և միջին բիզնեսներին տրամադրված ֆինանսավորման այս տեսակի համար շուկա գոյություն չունի: Այս վարկերը շուկայի առանձին մաս են և, հետևաբար, սկզբնական ճանաչման պահին Խումբը չի գեղչել:

22. Այլ պարտավորություններ տեղական արժույթով

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Այլ պարտավորություններ տեղական արժույթով		
Կրեդիտորական պարտքեր	3,823,752	2,974,801
Այլ պարտավորություններ	683,389	549,064
Ընդամենը այլ պարտավորություններ տեղական արժույթով	4,507,141	3,523,865

23. Պարտավորություններ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության հանդեպ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Պարտավորություններ արտարժույթով		
Կառավարության ընթացիկ հաշիվներ	1,394,968	955,226
Ընդամենը պարտավորություններ արտարժույթով	1,394,968	955,226
Պարտավորություններ տեղական արժույթով		
Ժամկետային ավանդներ	378,399,033	367,026,690
Կառավարության ընթացիկ հաշիվներ	49,190,624	24,101,606
Ընդամենը պարտավորություններ տեղական արժույթով	427,589,657	391,128,296
Ընդամենը պարտավորություններ ՀՀ կառավարության հանդեպ	428,984,625	392,083,522

Կառավարության ժամկետային ավանդների ժամկետայնությունը մինչև 3 ամիս է, տոկոսադրույքը կազմում է 7.7%-ից 7.8% (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 9.3%-ից 10%):

24. Թողարկված պարտքային արժեթղթեր

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խմբի դուստր կազմակերպությունն ուներ թողարկված 26,627,230 հազար ՀՀ դրամ անվանական արժեքով և 3 տարի ժամկետայնությամբ արժեկտրոնային պարտատոմսեր և 26,000,000 ԱՄՆ դոլար անվանական արժեքով և 7 տարի ժամկետայնությամբ կանաչ պարտատոմսեր: (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 22,388,510 հազար ՀՀ դրամ անվանական արժեքով 3 տարի ժամկետայնությամբ արժեկտրոնային պարտատոմսեր): Կանաչ պարտատոմսերը թողարկվել և տեղաբաշխվել են Ֆրանսիայի օրենսդրության համաձայն: Կանաչ պարտատոմսերը տեղաբաշխվել են Չարգացման ֆրանսիական գործակալությանը՝ Ֆրանսիայի Euroclear հարթակում փակ տեղաբաշխման միջոցով:

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամով պարտատոմսերի միջին տարեկան եկամտաբերությունը կազմել է 9.5%-ից 12%, իսկ ԱՄՆ դոլարով պարտատոմսերինը՝ 4.5% (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ ՀՀ դրամով պարտատոմսեր՝ 8.5%-ից 12%):

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամով թողարկված պարտատոմսերի հաշվեկշռային արժեքը կազմում է 27,032,225 հազար ՀՀ դրամ (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 22,639,296 հազար ՀՀ դրամ), իսկ ԱՄՆ դոլարով թողարկված պարտատոմսերի հաշվեկշռային արժեքը՝ 10,291,731 հազար ՀՀ դրամ:

25. Կապիտալի կառավարում

Խմբի կապիտալն իրենից ներկայացնում է խմբի ակտիվների մնացորդային արժեքը՝ պարտավորությունների չափով նվազեցնում կատարելուց հետո: Բանկը կապիտալը կառավարում է Օրենքի համաձայն: Բանկի կապիտալի նկատմամբ կիրառելի չեն արտաքին մարմինների կողմից սահմանված պահանջներ:

Համաձայն Օրենքի՝ Բանկի կանոնադրական կապիտալը կազմում է 100,000 հազար ՀՀ դրամ: Բանկի կանոնադրական կապիտալը Հայաստանի Հանրապետության սեփականությունն է և չի կարող գրավ դրվել, բռնագանձվել կամ այլ կերպ օտարվել Հայաստանի Հանրապետության պարտավորությունների դիմաց:

Կապիտալը կառավարելիս Բանկի նպատակն է պահպանել կապիտալի համապատասխան մակարդակ՝ Բանկի տնտեսական անկախությունը և իր գործառնություններն իրականացնելու կարողությունն ապահովելու համար: Բանկի ղեկավարությունը կառավարման ներքո գտնվող ողջ կապիտալը դիտարկում է որպես սեփական կապիտալ, ինչպես ներկայացված է ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում:

Բանկի կապիտալի բաղադրիչների կառավարման նպատակները և քաղաքականությունը սահմանված են Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհրդի (այսուհետ՝ «խորհուրդ») որոշումներով հաստատված համապատասխան ներքին կանոնակարգերով: Իր գործառնությունների իրականացման հետ կապված ֆինանսական ռիսկերը ծածկելու նպատակով միջոցների և պահուստների ձևավորումը կատարվում է խորհրդի կողմից հաստատված կանոնակարգերին և Օրենքին համապատասխան:

Գլխավոր պահուստը ձևավորվում է Օրենքի համաձայն և ենթակա չէ բաշխման: Գլխավոր պահուստը ձևավորվում է բանկային գործունեության արդյունքում առաջացող ընդհանուր ռիսկերը (հնարավոր վնասները) ծածկելու համար: Կառավարության կողմից թողարկված մուրհակն իրենից ներկայացնում է Կառավարության ներդրումը ցպահանջ անտոկոս հասարակ մուրհակի տեսքով, որը կատարվում է խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ֆինանսական տարվա արդյունքում առաջացած վնասի՝ պահուստների հանրագումարը գերազանցելու դեպքում:

Օրենքի 11-րդ կետի համաձայն՝ 2023թ. ընթացքում Կառավարությունը Բանկին տրամադրել է 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խմբի պահուստների նկատմամբ վնասի գերազանցող մասը 149,676,703 հազար դրամի չափով: Արդյունքում Կառավարությունը թողարկել է Նոր անտոկոս մուրհակ 204,071,927 հազար ՀՀ դրամ արժեքով: Նոր մուրհակի թողարկումը ոչ դրամական գործարք է:

Օրենքի 12-րդ կետի համաձայն՝ Բանկը 2023թ. շահույթի 20%-ի՝ 10,408,668 հազար ՀՀ դրամի չափով մասհանում էր կատարել գլխավոր պահուստին: 2023թ. շահույթի մնացած՝ 41,634,671 հազար ՀՀ դրամը ենթակա էր բաշխման ՀՀ կառավարության կողմից թողարկված մուրհակի հետ հաշվանցման միջոցով: 2024թ. ընթացքում Կառավարությունը թողարկել է Նոր անտոկոս հասարակ մուրհակ 162,437,256 հազար ՀՀ դրամ արժեքով, որը փոխարինել է 204,071,927 հազար ՀՀ դրամ արժեքով նախորդ մուրհակը միևնույն պայմաններով: Նոր մուրհակի թողարկումը ոչ դրամական գործարք է:

Օրենքի 12-րդ կետի համաձայն՝ Բանկը 2024թ. շահույթի 20%-ի՝ 3,299,246 հազար ՀՀ դրամի չափով մասհանում է կատարել գլխավոր պահուստին: 2024թ. շահույթի մնացած՝ 12,916,984 հազար ՀՀ դրամը ենթակա է բաշխման ՀՀ կառավարության կողմից թողարկված մուրհակի հետ հաշվանցման միջոցով:

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ «Այլ պահուստներ» հոդվածն իրենից ներկայացնում է իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվների վերազնահատման պահուստը՝ 1,253,912 ՀՀ դրամի չափով (դրական ազդեցություն) (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,305,822 հազար ՀՀ դրամ (դրական ազդեցություն)) և բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումների՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի զուտ մասնաբաժինը 1,322,345 հազար ՀՀ դրամի չափով (դրական ազդեցություն) (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,270,090 հազար ՀՀ դրամ):

26. Պայմանական պարտավորություններ

Կապիտալ բնույթի պայմանագրային հանձնառություններ

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կապիտալ բնույթի պայմանագրային հանձնառությունները, որոնք վերաբերում են խմբի ոչ ընթացիկ ակտիվներին, կազմում են 16,138 հազար ՀՀ դրամ (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 572,953 հազար ՀՀ դրամ):

Իրավական պարտավորություններ

Խմբի ղեկավարությանը հայտնի չէ խմբի դեմ հարուցված որևէ փաստացի, անավարտ կամ սպառնացող էական հայցերի մասին:

27. Սեզմենտների վերաբերյալ տեղեկատվություն

Խումբը կազմված է հետևյալ երեք գործառնական սեզմենտներից՝ ելնելով իրենց գործառնությանը գործունեությունից.

ԿԲ գործառնություններ	Այս սեզմենտը ներառում է Կենտրոնական բանկի բոլոր գործառնությունները
Դուստր կազմակերպությունների վերաֆինանսավորման գործառնություններ	Այս սեզմենտը ներառում է հիփոթեքային վերաֆինանսավորման գործառնություններ իրականացնող վարկային կազմակերպությունները
Դուստր կազմակերպությունների այլ գործառնություններ	Այս սեզմենտը ներառում է այլ դուստր կազմակերպությունների գործառնությունները՝ ներառյալ վճարահաշվարկային ծառայություններ, ինկասացիոն ծառայություն, վարկավորման աջակցություն, ապահովագրական ենթակառուցվածքների աջակցություն

Յուրաքանչյուր հաշվետու սեզմենտի ակտիվների և պարտավորությունների համադրումը խմբի ակտիվների և պարտավորությունների հետ 2024թ. դեկտեմբերի 31 դրությամբ.

	ԿԲ գործառնու- թյուններ	Դուստր կազմ. վերաֆի- նանսավորման գործառնու- թյուններ	Դուստր կազմ. այլ գործառնու- թյուններ	Ընդամենը հաշվետու սեզմենտներ	Համախմբման ազդեցություն	Ընդամենը
<i>Հազար ՀՀ դրամ</i>						
Ակտիվներ	2,868,380,540	314,957,418	18,451,713	3,201,789,671	(215,769,001)	2,986,020,670
Պարտավորություններ	2,925,999,110	78,884,068	964,023	3,005,847,201	(37,864,883)	2,967,982,318

Յուրաքանչյուր հաշվետու սեզմենտի ակտիվների և պարտավորությունների համադրումը խմբի ակտիվների և պարտավորությունների հետ 2023թ. դեկտեմբերի 31 դրությամբ.

	ԿԲ գործառնու- թյուններ	Դուստր կազմ. վերաֆի- նանսավորման գործառնու- թյուններ	Դուստր կազմ. այլ գործառնու- թյուններ	Ընդամենը հաշվետու սեզմենտներ	Համախմբման ազդեցություն	Ընդամենը
<i>Հազար ՀՀ դրամ</i>						
Ակտիվներ	2,597,978,815	303,417,496	16,345,228	2,917,741,539	(223,193,882)	2,694,547,657
Պարտավորություններ	2,659,280,765	66,639,681	635,632	2,726,556,078	(45,884,881)	2,680,671,197

Բանկի «Ակտիվներ» տողում ներառված Բանկի կապիտալ ներդրումները՝ «ՀՀ կենտրոնական բանկի մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածի համաձայն:

<i>Հազար ՀՀ դրամ</i>	2024թ.	2023թ.
Ներդրումներ իրավաբանական անձանց կապիտալում	754,908	–
Շենքերի և շինությունների կառուցում և կապիտալ վերանորոգում	120,389	122,785
Տրանսպորտային միջոցների ձեռքբերում	35,260	83,244
Այլ հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	1,239,842	825,741
Ընդամենը կապիտալ ներդրումներ	2,150,399	1,031,770

27. Սեզմենտների վերաբերյալ տեղեկատվություն (շարունակություն)

Յուրաքանչյուր հաշվետու սեզմենտի շահույթի/վնասի համադրումը խմբի շահույթի/վնասի հետ 2024թ. դեկտեմբերի 31 դրությամբ.

	ԿԲ գործառնու- թյուններ	Դուստր կազմ. վերաֆինանսա- վորման գործառնու- թյուններ	Դուստր կազմ. այլ գործառնու- թյուններ	Ընդամենը հաշվետու սեզմենտ	Համախմբման ազդեցություն	Ընդամենը
<i>Հազար ՀՀ դրամ</i>						
Տոկոսային եկամուտ	81,291,818	18,355,470	161,591	99,808,879	(1,928,151)	97,880,728
Տոկոսային ծախս	(50,453,585)	(5,115,595)	(61,885)	(55,631,065)	1,928,437	(53,702,628)
Պարտքային կորստի գծով ծախս	(18,983,552)	88,391	(8,382)	(18,903,412)	(1,267)	(18,904,679)
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	62,265	-	-	62,265	(1,940)	60,325
Միջնորդավճարների գծով ծախս	(400,167)	(38,359)	(575,160)	(1,013,686)	1,940	(1,011,746)
Չուտ վնաս փոխարժեքային տարբերություններից	(7,730,393)	(30,725)	(7,733)	(7,768,851)	-	(7,768,851)
Չուտ օգուտ ածանցյալ գործիքներից	349,450	-	-	349,450	-	349,450
Չուտ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից	32,708,232	-	-	32,708,232	-	32,708,232
Այլ եկամուտ	1,762,279	679,767	6,927,605	9,369,651	146,916	9,516,567
Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումների արժեքկումից կորուստ	-	(13,959,047)	-	(13,959,047)	-	(13,959,047)
Թղթադրամների, դրամագիտական արժեքների թողարկման և մետաղադրամների հատման ծախսեր	(5,519,044)	-	-	(5,519,044)	-	(5,519,044)
Այլ ծախսեր	(16,715,371)	(619,926)	(5,769,774)	(23,105,071)	13,858	(23,091,213)
Շահույթ/(վնաս) մինչև հարկումը	16,372,063	(640,024)	666,262	16,398,301	159,793	16,558,094
Շահութահարկի գծով ծախս	-	107,623	(227,593)	(119,970)	-	(119,970)
Հաշվետու տարվա շահույթ/(վնաս)	16,372,063	(532,401)	438,669	16,278,331	159,793	16,438,124

Յուրաքանչյուր հաշվետու սեզմենտի շահույթի/վնասի համադրումը խմբի շահույթի/վնասի հետ 2023թ. դեկտեմբերի 31 դրությամբ.

	ԿԲ գործառնու- թյուններ	Դուստր կազմ. վերաֆինանսա- վորման գործառնու- թյուններ	Դուստր կազմ. այլ գործառնու- թյուններ	Ընդամենը հաշվետու սեզմենտ	Համախմբման ազդեցություն	Ընդամենը
<i>Հազար ՀՀ դրամ</i>						
Տոկոսային եկամուտ	76,586,217	17,563,882	203,633	94,353,732	(1,913,997)	92,439,735
Տոկոսային ծախս	(63,596,340)	(4,280,872)	(8,094)	(67,885,306)	1,914,347	(65,970,959)
Պարտքային կորստի գծով ծախս	(10,371,208)	(7,372,832)	1,430	(17,742,610)	(20,253)	(17,762,863)
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	67,974	-	-	67,974	(4,386)	63,588
Միջնորդավճարների գծով ծախս	(397,974)	(39,488)	(410,280)	(847,742)	4,386	(843,356)
Չուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	30,855,593	41,262	10,259	30,907,114	-	30,907,114
Չուտ օգուտ ածանցյալ գործիքներից	988,296	-	-	988,296	-	988,296
Չուտ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից	32,034,979	-	-	32,034,979	-	32,034,979
Այլ եկամուտ	1,634,622	-	5,548,841	7,183,463	4,912	7,188,375
Ֆինանսական գործիքների սկզբնական ճանաչումից կորուստներ	-	(936,557)	-	(936,557)	-	(936,557)
Թղթադրամների, դրամագիտական արժեքների թողարկման և մետաղադրամների հատման ծախսեր	(1,011,350)	-	-	(1,011,350)	-	(1,011,350)
Այլ ծախսեր	(17,647,125)	(545,835)	(3,923,722)	(22,116,682)	13,857	(22,102,825)
Շահույթ/(վնաս) մինչև հարկումը	49,143,684	4,429,560	1,422,067	54,995,311	(1,134)	54,994,177
Շահութահարկի գծով ծախս	-	(2,042,887)	(342,272)	(2,385,159)	-	(2,385,159)
Հաշվետու տարվա շահույթ/(վնաս)	49,143,684	2,386,673	1,079,795	52,610,152	(1,134)	52,609,018

27. Սեզամենտների վերաբերյալ տեղեկատվություն (շարունակություն)

Ստորև աղյուսակում ներկայացվում են «Այլ ծախսեր» տողում ներառված Բանկի վարչական ծախսերը՝ «ՀՀ կենտրոնական բանկի մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածի համաձայն:

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.	2023թ.
Աշխատավարձ և դրան հավասարեցված վճարումներ	7,654,028	7,651,708
Աշխատակիցների սոցիալական ապահովություն	368,279	385,498
Անձնակազմի գործուղում, ուսուցում և վերապատրաստում	425,135	376,741
Ներկայացուցչական ծախսեր	30,173	32,611
Ծառայողական փոխադրամիջոցների շահագործում	29,635	32,367
Լրատվական տեղեկատվության և մասնագիտական գրականության ձեռքբերման ծախսեր	25,079	32,495
Տնտեսական նյութերի և արագամաշ առարկաների դուրսգրման հետ կապված ծախսեր	59,236	50,379
Ծառայողական նպատակներով օգտագործվող կապի միջոցների հետ կապված ծախսեր	17,728	21,707
Ընդամենը վարչական ծախսերը	8,609,293	8,583,506

28. Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Գործարքներ ղեկավար անձնակազմի անդամների հետ

Ստորև ներկայացված է «Անձնակազմի գծով ծախսեր, ներառյալ վերապատրաստման և սոցիալական ծախսերը և հարակից վճարները» հոդվածում ներառված ղեկավար անձնակազմի անդամների ընդհանուր վարձատրությունը (Ծանոթագրություն 11):

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.	2023թ.
Ղեկավար անձնակազմ, ներառյալ խորհրդի անդամները	396,353	395,477
Ընդամենը	396,353	395,477

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ղեկավար անձնակազմի անդամներին տրամադրված վարկերի մնացորդը կազմել է 190,630 հազար ՀՀ դրամ (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 205,924 հազար ՀՀ դրամ): 2024թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում խումբը ճանաչել է 6,720 հազար ՀՀ դրամի չափով (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 7,180 հազար ՀՀ դրամ) տոկոսային եկամուտ ղեկավար անձնակազմի անդամների հետ գործարքների գծով:

Գործարքներ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության հետ

Ստորև ներկայացված են Կառավարության հետ գործարքների մնացորդները և պայմանագրով սահմանված միջին տոկոսադրույքները:

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.		31 դեկտեմբերի 2023թ.	
	Մնացորդ	Պայմանագրով սահմանված միջին տոկոսադրույք	Մնացորդ	Պայմանագրով սահմանված միջին տոկոսադրույք
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն Ակտիվներ				
ՀՀ կառավարության արժեթղթեր տեղական արժույթով (Ծնթգ. 15.2; 15.5)	30,345,832	10.15%	25,683,079	10.22%
ՀՀ կառավարության եվրոպարտատոմսեր արտարժույթով (Ծնթգ. 15.1; 15.4)	8,534,719	4.25%	4,912,000	4.78%
	38,880,551		30,595,079	
ՀՀ կառավարության կողմից թողարկված մուրհակ (Ծնթգ. 15.2)				
Մնացորդը հունվարի 1-ին	162,437,256		54,395,224	
ՀՀ կառավարության կողմից թողարկված մուրհակ (Ծնթգ. 15.2, 25)	—		149,676,703	
Շահույթից բաշխման ենթակա մասնաբաժին՝ Կառավարության կողմից թողարկված մուրհակի հետ հաշվանցման եղանակով (Ծնթգ. 15.2, 25)	(12,916,984)		(41,634,671)	
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	149,520,272		162,437,256	
Ակտիվները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	188,400,823		193,032,335	
Պարտավորություններ				
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության հանդեպ (տեղական արժույթով, Ծնթգ. 23)	427,589,657	8.05%	391,128,296	9.76%
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության հանդեպ (արտարժույթով, Ծնթգ. 23)	1,394,968		955,226	
Պարտավորությունները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	428,984,625		392,083,522	

Տեղական արժույթով ՀՀ կառավարության հանդեպ պարտավորություններում ներառված ավանդների շարժը.

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.	2023թ.
Մնացորդը հունվարի 1-ին	367,026,690	359,295,031
Ավելացում	2,804,000,000	2,719,000,000
Տոկոսային ծախս	37,103,274	49,854,454
Մարում (ներառյալ՝ տոկոսի վճարումը)	(2,829,730,931)	(2,761,122,795)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ին	378,399,033	367,026,690

28. Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ (շարունակություն)

Գործարքներ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության հետ (շարունակություն)

Կառավարության հետ գործարքների գծով համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլված գումարները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.	2023թ.
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն		
Տոկոսային եկամուտ Կառավարության արժեթղթերից (Ծնթգ. 4)	3,183,684	1,350,754
Տոկոսային ծախս (Ծնթգ. 5)	(37,826,614)	(50,748,868)

Գործարքներ այլ կապակցված կողմերի հետ

Ստորև բերված աղյուսակներում ներառված տեղեկատվությունը վերաբերում է այլ կապակցված կողմերի հետ գործարքների արդյունքներին և մնացորդներին, որոնց կառավարման մարմիններում Բանկն ունի ներկայացուցիչներ.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.		31 դեկտեմբերի 2023թ.	
	Մնացորդ	Պայմանագրով սահմանված միջին տոկոսադրույք	Մնացորդ	Պայմանագրով սահմանված միջին տոկոսադրույք
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն				
Պարտավորություններ				
Ընթացիկ հաշիվներ և ժամկետային ավանդներ (տեղական արժույթով, Ծնթգ. 20)	8,414		706	0.0%
Ընթացիկ հաշիվներ (արտարժույթով, Ծնթգ. 20)	3,112	0.0%	2,806	0.0%
Ընդամենը	11,526		3,512	

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումների գործարքները բացահայտվել են համապատասխան ծանոթագրություններում:

29. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունում տարեվերջի դրությամբ արտացոլված դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են հետևյալ հոդվածներից.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.
Կանխիկ դրամ	14,247,091	14,617,804
Նոստրո հաշիվներ (Ծնթգ. 12)	704,245,241	685,528,018
ԱՄՆ-ում ՀՓԻ միջոցներ (Ծնթգ. 16)	765,538	153,344
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	719,257,870	700,299,166

30. Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Իրական արժեքի գնահատումների վերլուծությունը կատարվում է ըստ իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակի, հետևյալ կերպ. (ա) մակարդակ 1՝ գնահատումներ գործող շուկայում համանման ակտիվների կամ պարտավորությունների գնանշված (չճշգրտված) գներով, (բ) մակարդակ 2՝ գնահատման մեթոդներ, որոնցում ակտիվի կամ պարտավորության համար բոլոր էական ելակետային տվյալները ուղղակիորեն (գներ) կամ անուղղակիորեն (գների հիման վրա ստացված) դիտարկելի են, (գ) մակարդակ 3՝ գնահատումներ, որոնք հիմնված չեն շուկայի դիտարկելի տվյալների վրա (այն է՝ ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ): Ֆինանսական գործիքները դասակարգելիս Ղեկավարությունը կիրառում է դատողություն՝ օգտագործելով իրական արժեքի հիերարխիան: Եթե իրական արժեքի գնահատման համար օգտագործվում են նշանակալի ճշգրտում պահանջող դիտարկելի ելակետային տվյալներ, ապա տվյալ գնահատումը մակարդակ 3-ի գնահատում է: Գնահատման ելակետային տվյալների նշանակալիությունը գնահատվում է իրական արժեքի ամբողջական գնահատման համադրությամբ:

30. Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք (շարունակություն)

(ա) Իրական արժեքի պարբերական գնահատումներ

Իրական արժեքի պարբերական գնահատումներն այն գնահատումներն են, որոնք հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներով պահանջվում կամ թույլատրվում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում: Իրական արժեքի պարբերական գնահատումների դասակարգումն ըստ իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակի ներկայացված է ստորև:

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.				31 դեկտեմբերի 2023թ.			
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
Իրական արժեքով հաշվառվող ակտիվներ								
Ֆինանսական ակտիվներ								
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ								
Պետական պարտատուներ (Շնթգ.13)	597,246,948	-	-	597,246,948	638,513,719	-	-	638,513,719
Այլ արժեթղթեր (Շնթգ.13)	152,282,027	-	-	152,282,027	121,365,444	-	-	121,365,444
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր								
Արտերկրյա արժեթղթեր (Շնթգ.15.1)	320,116	2,232,741	-	2,552,857	264,668	2,316,446	-	2,581,114
ՀՀ կառավարության գանձապետական արժեթղթեր (Շնթգ.15.2)	-	9,583,870	-	9,583,870	-	9,291,332	-	9,291,332
ՀՀ Կառավարության կողմից թողարկված մուրհակ (Շնթգ.15.2)	-	149,520,272	-	149,520,272	-	162,437,256	-	162,437,256
Կորպորատիվ պարտատուներ արտարժույթով (Շնթգ.15.2)	-	842,971	-	842,971	-	454,011	-	454,011
ՀՀ կառավարության եվրոպարտատուներ (Շնթգ.15.1)	-	8,534,719	-	8,534,719	-	1,798,687	-	1,798,687
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ								
Արտարժույթային սվոփ պայմանագրեր արտաքին շուկայում (Շնթգ.14)	-	158,575	-	158,575	-	-	-	-
Ընդամենը ակտիվներ իրական արժեքի պարբերական գնահատմամբ	749,849,091	170,873,148	-	920,722,239	760,143,831	176,297,732	-	936,441,563
Իրական արժեքով հաշվառվող պարտավորություններ								
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ								
Արտարժույթային սվոփ պայմանագրեր արտաքին շուկայում (Շնթգ.14)	-	-	-	-	-	190,283	-	190,283
Ընդամենը պարտավորություններ իրական արժեքի պարբերական գնահատմամբ	-	-	-	-	-	190,283	-	190,283

30. Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք (շարունակություն)

(ա) Իրական արժեքի չափումներ կրկնվող հիմունքով (շարունակություն)

Մակարդակ 2-ի իրական արժեքի գնահատումներում օգտագործված ելակետային տվյալների և գնահատման մեթոդի նկարագիրը 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներկայացված է ստորև:

Հազար ՀՀ դրամ	Իրական արժեք	Գնահատման մեթոդ	Օգտագործված ելակետային տվյալներ
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր			
Արտերկրյա արժեթղթեր (Ծնթգ. 15.1)	2,232,742	Չեղչված դրամական միջոցների հոսքերի մեթոդ (ՉԴՄՀՄ)	Ոչ ռիսկային տոկոսադրույք՝ եվրո
Կորպորատիվ պարտատոմսեր արտարժույթով (Ծնթգ. 15.1)	842,971	ՉԴՄՀՄ	Գնանշված գներ
ՀՀ կառավարության եվրոպարտատոմսեր (Ծնթգ. 15.1)	8,534,719	ՉԴՄՀՄ	Գնանշված գներ
ՀՀ կառավարության գանձապետական արժեթղթեր (Ծնթգ. 15.2)	9,583,870	ՉԴՄՀՄ	Պետական պարտատոմսերի եկամտաբերության կոր
Կառավարության կողմից թողարկված մուրհակ (Ծնթգ. 15.2)	149,520,272	ՉԴՄՀՄ	Ցպահանջ
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ			
Արտարժույթային սվոփ պայմանագրեր արտաքին շուկայում (Ծնթգ. 14)	158,575	ՉԴՄՀՄ	ԱՄՆ դոլարի OIS կոր Արտարժույթի սփոթ փոխարժեքներ Արտարժույթի ֆորվարդ կետեր
Ընդամենը կրկնվող հիմունքով իրական արժեքով չափումներ 2-րդ մակարդակում	170,873,149		

Մակարդակ 2-ի իրական արժեքի գնահատումներում օգտագործված ելակետային տվյալների և գնահատման մեթոդի նկարագիրը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներկայացված է ստորև:

Հազար ՀՀ դրամ	Իրական արժեք	Գնահատման մեթոդ	Օգտագործված ելակետային տվյալներ
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր			
Արտերկրյա արժեթղթեր (Ծնթգ. 15.1)	2,316,446	ՉԴՄՀՄ	Ոչ ռիսկային տոկոսադրույք՝ եվրո
Կորպորատիվ պարտատոմսեր արտարժույթով (Ծնթգ. 15.1)	454,011	ՉԴՄՀՄ	Գնանշված գներ
ՀՀ կառավարության եվրոպարտատոմսեր (Ծնթգ. 15.1)	1,798,687	ՉԴՄՀՄ	Գնանշված գներ
ՀՀ կառավարության գանձապետական արժեթղթեր (Ծնթգ. 15.2)	9,291,332	ՉԴՄՀՄ	Պետական պարտատոմսերի եկամտաբերության կոր
Կառավարության կողմից թողարկված մուրհակ (Ծնթգ. 15.2)	162,437,256	ՉԴՄՀՄ	Ցպահանջ
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ			
Արտարժույթային սվոփ պայմանագրեր արտաքին շուկայում (Ծնթգ. 14)	(190,283)	ՉԴՄՀՄ	ԱՄՆ դոլարի OIS կոր Արտարժույթի սփոթ փոխարժեքներ Արտարժույթի ֆորվարդ կետեր
Ընդամենը կրկնվող հիմունքով իրական արժեքով չափումներ 2-րդ մակարդակում	176,107,449		

30. Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք (շարունակություն)

(բ) Ակտիվներ և պարտավորություններ, որոնք չեն չափվում իրական արժեքով, սակայն որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է

Խմբի ղեկավարությունը կարծում է, որ ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը վերջիններիս իրական արժեքի մոտարկումն է՝ պայմանավորված դրանց մարման ժամկետներով և գործիքների բնույթով: Իրական արժեքի հիերարխիայում այդ ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները ներառված են մակարդակ 2-ում:

Իրական արժեքի հիերարխիայի 2-րդ մակարդակի իրական արժեքները գնահատվել են օգտագործելով զեղչված դրամական միջոցների հոսքերի մեթոդը: Գործող շուկայում չգնանշված՝ լողացող տոկոսադրույքով գործիքների իրական արժեքը գնահատվել է որպես դրանց հաշվեկշռային արժեքին հավասար: Զգնանշված՝ ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքների իրական արժեքը գնահատվել է հիմք ընդունելով ակնկալվող ապագա դրամական միջոցների հոսքերը՝ զեղչված համանման պարտքային ռիսկ և մարման մնացած ժամկետ ունեցող նոր գործիքների համար շուկայում գործող ընթացիկ տոկոսադրույքներով:

31. Ռիսկերի կառավարում

Ներածություն

Խմբի գործունեությանը բնորոշ են ռիսկեր: Ռիսկերի կառավարումը Խումբն իրականացնում է բացահայտման, գնահատման, մոտեցումների, մշտադիտարկման և հաշվետվողականության մշտական գործընթացների, ինչպես նաև ռիսկերի սահմանաչափերի հաստատման և ներքին վերահսկողության այլ միջոցառումների միջոցով: Ռիսկերի կառավարման այդ գործընթացը չափազանց կարևոր է Խմբի հիմնական գործառնությունների իրականացման համար, և Խմբում յուրաքանչյուր անհատ պատասխանատու է իր պարտականություններին առնչվող ռիսկերի ազդեցության մասով: Խմբի գործունեությունը ենթարկվում է պարտքային, իրացվելիության և շուկայական ռիսկերի: Վերջինս ներառում է առևտրային և ոչ առևտրային ռիսկեր: Խմբի գործունեությունը ենթարկվում է նաև գործառնական ռիսկերի:

Ռիսկերի կառավարման գործընթացը չի ընդգրկում գործարար ռիսկերը, ինչպիսիք են միջավայրի, տեխնոլոգիաների և ոլորտի փոփոխությունը: Նման ռիսկերը վերահսկվում են Խմբի կողմից ռազմավարական պլանավորման գործընթացի միջոցով:

Խորհուրդը վերջնական պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման համար, սակայն գոյություն ունեն ռիսկերի կառավարման և մշտադիտարկման համար պատասխանատու առանձին անկախ մարմիններ:

Խորհուրդը

Խորհուրդը հաշվետու է ռիսկերի կառավարման ընդհանուր մոտեցումների, ռազմավարության և ռիսկերի կառավարման սկզբունքների հաստատման համար:

Ինստիտուցիոնալ հիմքերը

ՀՀ միջազգային պահուստները Բանկի պահանջներն են ոչ ռեզիդենտների նկատմամբ՝ արտահայտված ազատ փոխարկելի արտարժույթով: Պահուստներն արտացոլվում են Խմբի ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում: Բանկը պահուստների կառավարումն իրականացնում է Օրենքի 52-րդ հոդվածում նշված սկզբունքներին համապատասխան՝ ներդրումներ կատարելով Խորհրդի կողմից հաստատված ներդրումային ուղեցույցների շրջանակներում:

Պահուստները նախատեսված են արտաքին վճարային/առևտրային անհավասարակշռությունները ֆինանսավորելու, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պարտավորությունների անխոչընդոտ կատարումն ապահովելու համար: Բանկը պահուստներն օգտագործում է ՀՀ Կառավարության և պետական գործակալությունների արտարժույթային սպասարկման համար, օրինակ՝ արտարժույթի փոխարկման կամ արտաքին պարտքի գծով վճարումների համար:

Բանկն ունի որոշումների կայացման եռամակարդակ համակարգ, ըստ որի Խորհրդի կողմից սահմանվում է «Ակտիվների ռազմավարական տեղաբաշխումը», այսինքն՝ պահուստների կառավարման հիմնական սկզբունքները երկարաժամկետ ներդրումային հորիզոնի համար, իսկ ավելի կարճաժամկետ, մարտավարական ուղեհիշների ընտրության իրավասությունը պատվիրակվել է Բանկի ներդրումային հանձնաժողովին: Պորտֆելի կառավարիչներն, իրենց հերթին, պորտֆելի կառավարման որոշումներ են կայացնում սահմանված ռազմավարական և տակտիկական ուղեցույցների համաձայն:

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Կառավարում և վերահսկողություն

Ըստ Բանկի կառուցվածքի՝ ՀՀ միջազգային պահուստների կառավարման համար պատասխանատու է ֆինանսական շուկաների ղեկավարամենտը: Ֆինանսական գործառնությունների վարչությունը իրականացնում է պահուստների ամենօրյա կառավարման հետ կապված գործառնություններ: Ռիսկերի կառավարման վարչությունը պատասխանատու է ռիսկերի գնահատման և բացահայտման համար, աշակցում է ակտիվների ռազմավարական տեղաբաշխմանը և ուղենիշների մշակմանը, սահմանաչափերի պահպանման մշտադիտարկման, ինչպես նաև պահուստների կառավարման կատարողականի գնահատման և հաշվետվությունների ներկայացման համար:

Պահուստների կառավարման հետ կապված խնդիրներն առնվազն եռամսյակային պարբերականությամբ քննարկվում են Բանկի Ներդրումային հանձնաժողովի կողմից, որում ընդգրկված են Բանկի նախագահը և նախագահի տեղակալները: Պահուստների կառավարման կատարողականի վերաբերյալ Ռիսկերի կառավարման վարչությունը եռամսյակային պարբերականությամբ զեկուցում է Ներդրումային հանձնաժողովին և կիսամյակային պարբերականությամբ՝ Խորհրդին: Բանկը յուրաքանչյուր եռամսյակ Կառավարությանն է ներկայացնում միջազգային պահուստների վիճակի և կազմի մասին տեղեկատվություն և հրապարակում է այն:

Ակտիվների տեղաբաշխում և ռիսկերի կառավարում

Համաձայն Օրենքի 52-րդ հոդվածի՝ ՀՀ միջազգային պահուստները կառավարվում են իրացվելիության և անվտանգության պատշաճ մակարդակի ապահովման սկզբունքով: Այս նպատակով Բանկի Ռիսկերի կառավարման վարչությունը մշակում է ակտիվների ռազմավարական տեղաբաշխման և մարտավարական ուղենիշների նախագծերը, որոնք հաստատվում են համապատասխանաբար Բանկի Խորհրդի և Ներդրումային հանձնաժողովի կողմից: Ներդրումային ուղենիշները ներառում են Ներդրումային գործընթացը կարգավորող բոլոր սահմանաչափերը և պահանջները, ինչպես նաև ակտիվների այն կառուցվածքը, որը համապատասխանում է Խորհրդի կողմից պահուստների կառավարմանը ներկայացվող սկզբունքներին:

Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկն այն ռիսկն է, որ Խուժը կարող է կրել վնաս հաճախորդների կամ պայմանագրի կողմերի կողմից պարտականությունների չկատարման կամ պարտքային որակի վատթարացման պատճառով: Խուժը վերահսկում և կառավարում է պարտքային ռիսկը սահմանելով սահմանաչափեր պայմանագրի կողմերի կողմից պահանջներին համապատասխանության համար և ռիսկի չափի համար, որը պատրաստ է ընդունել առանձին պայմանագրի կողմերի, աշխարհագրական կամ ոլորտային կենտրոնացումների հետ կապված, ինչպես նաև սահմանված սահմանաչափերի պահպանման վերահսկողության միջոցով:

Խուժը մշակել է վարկային որակի ստուգման ընթացակարգ՝ ապահովելու գործընկերների վճարունակության հնարավոր փոփոխությունների վաղաժամկետ հայտնաբերումը: Միջազգային պահուստների վարկային որակը գնահատելու համար Բանկը գնահատում է գործընկերների վարկունակությունը՝ հիմք ընդունելով միջազգային հեղինակավոր վարկանիշային կազմակերպությունների կողմից շնորհված վարկանիշները:

Խուժը սահմանում է նվազագույն ընդունելի վարկանիշներ պետական, պետական գործակալությունների, այլ պետական մարմինների, ֆինանսական հաստատությունների և վերազգային կազմակերպությունների թողարկած արժեթղթերի համար: Այդ վարկանիշները չեն կարող ցածր լինել որոշակի սահմանված նվազագույն մակարդակից, որը պարբերաբար վերանայվում է:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներից առաջացող պարտքային ռիսկը ցանկացած պահի կառավարվում է գործընկերոջ վարկունակության սահմանափակման կիրառությամբ:

Պարտքային ռիսկի առավելագույն չափը՝ առանց գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվության տարրերի, ներառյալ ածանցյալ գործիքների, պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունը, նախքան ռիսկի նվազեցումը հաշվանցման գլխավոր պայմանագրի և գրավի պայմանագրի միջոցով, լավագույնս ներկայացվում է դրանց հաշվեկշռային արժեքով:

Երբ ֆինանսական գործիքները հաշվառվում են իրական արժեքով, հաշվեկշռային արժեքն արտացոլում է ընթացիկ, բայց ոչ առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին, որը կարող է առաջանալ ապագայում արժեքների փոփոխությունների արդյունքում:

Ֆինանսական գործիքների յուրաքանչյուր դասի պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է համապատասխան ծանոթագրություններում:

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Պարտքային ռիսկն ըստ ֆինանսական ակտիվների դասերի

Խմբի ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ բաժնային ներդրումների, դասակարգվում են ըստ Խմբի պայմանագրի կողմերին «Fitch IBCA», «Moody's» և «Standard & Poor's» վարկանիշային գործակալությունների կողմից շնորհված վարկանիշներից նվազագույնի: Ստորև ներկայացված են վարկանիշներն ըստ «Moody's» վարկանշային գործակալության կողմից՝ օգտագործելով վարկանիշների համապատասխանության աղյուսակները: AAA վարկանիշն օգտագործվում է չափազանց հուսալի միջազգային ֆինանսական հաստատությունների նույնականացման համար:

Հազար ՀՀ դրամ	Վարկանիշ	31 դեկտեմբերի 2024թ.		31 դեկտեմբերի 2023թ.	
		Գումար	%-ը ֆինանսական ակտիվներում	Գումար	%-ը ֆինանսական ակտիվներում
Ֆինանսական ակտիվներ՝ ոչ ժամկետանց և ոչ արժեզրկված բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով					
Նոստրո հաշիվներ	P-1	693,316,878	97.8	680,600,054	98.3
	P-2	460,734	0.1	1,567,430	0.3
	P-3	897,595	0.1	96,661	0.0
	NP	240,158	0.0	256,000	0.0
	Վարկանիշ առկա չէ	9,329,876	1.	3,007,873	0.4
	Վարկանիշ առկա չէ	2,395,412	0.3	2,967,421	0.4
	NP	2,256,089	0.3	3,541,048	0.5
Հավատարմագրային կառավարման ներքո գտնվող ակտիվներում ներառված դրամական միջոցներ և ածանցյալ ֆինանսական գործիքների պարտադիր մարժա	P-1	171,153	0.0	801,145	0.1
ԱՊԿ պահուստ		(113,440)	–	(2,818,946)	–
Ընդամենը բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով		708,954,455	100.0	690,018,686	100.0
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ					
Պետական պարտատոմսեր	Aaa	471,460,036	62.9	515,916,824	67.9
	Aa1-Aa3	110,298,997	14.7	102,055,943	13.4
	A1	15,487,914	2.1	20,540,952	2.7
	Aaa	115,831,625	15.5	97,111,383	12.8
	Aa1-Aa3	36,450,402	4.8	24,254,061	3.2
Ընդամենը իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ		749,528,974	100.0	759,879,163	100.0
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ, բացառությամբ բաժնային ներդրումների					
ՀՀ կառավարության արժեթղթեր	Ba3	9,583,870	5.7	9,291,332	5.3
Կառավարության կողմից թողարկված մուրհակ	Ba3	149,520,272	88.7	162,437,256	93.4
Կորպորատիվ պարտատոմսեր արտարժույթով	Վարկանիշ առկա չէ	842,971	0.5	454,011	0.3
ՀՀ կառավարության եվրոպարտատոմսեր	Ba3	8,534,719	5.1	1,798,687	1.0
Ընդամենը իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ, բացառությամբ բաժնային ներդրումների		168,481,832	100.0	173,981,286	100.0
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ					
ՀՀ կառավարության արժեթղթեր	Ba3	20,761,962	100	16,391,747	0.82
Կորպորատիվ պարտատոմսեր արտարժույթով	Վարկանիշ առկա չէ	–	–	407,188	0.02
ՀՀ կառավարության եվրոպարտատոմսեր	Ba3	–	–	3,113,313	0.16
ԱՊԿ պահուստ		(76,979)	–	(105,935)	–
Ընդամենը ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ		20,684,983	100	19,806,313	100

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Պարտքային ռիսկն ըստ ֆինանսական ակտիվների դասերի (շարունակություն)

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարկանիշ չունեցող դասում ներառված ընթացիկ հաշիվները և ժամկետային ավանդները կազմել են համապատասխանաբար 7,419,337 հազար ՀՀ դրամ և 2,395,412 հազար ՀՀ դրամ (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 271,612 հազար ՀՀ դրամ և 2,967,421 հազար ՀՀ դրամ) և իրենցից ներկայացնում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կողմից տեղական առևտրային բանկերում ընթացիկ հաշիվներ և ներդրված ավանդներ:

Հազար ՀՀ դրամ	Վարկանիշ	31 դեկտեմբերի 2024թ.		31 դեկտեմբերի 2023թ.		
		Գումար	%-ը Ֆինանսական ակտիվներում	Գումար	%-ը Ֆինանսական ակտիվներում	
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ տեղական արժույթով և այլ ֆինանսական ակտիվներ						
Վարկեր բանկերին և ֆինանսական հաստատություններին KfW-ի, Համաշխարհային բանկի, Ասիական զարգացման բանկի և Եվրոպական ներդրումային բանկի հետ համաձայնագրերի շրջանակներում*	Մարվել են հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո	13,994,607	6.1	10,167,641	4.5	
	Վճարման ենթակա չեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթվի դրությամբ	216,176,497	93.9	217,071,201	95.5	
		230,171,104	100.0	227,238,842	100.0	
Ընդամենը						
Հիփոթեքային վարկերի վերաֆինանսավորում*	Մարվել են հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո	6,504,240	2.9	5,368,478	2.7	
	Վճարման ենթակա չեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթվի դրությամբ	220,696,771	97.1	195,800,615	97.3	
		227,201,011	100.0	201,169,093	100.0	
Ընդամենը						
Վարկեր բանկերին և ֆինանսական հաստատություններին սեփական միջոցներից*	Մարվել են հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո	-	-	249,575	0.5	
	Վճարման ենթակա չեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթվի դրությամբ	51,209,483	100.0	48,393,365	99.5	
		51,209,483	100.0	48,642,940	100.0	
Ընդամենը						
Առևտրային բանկերում տեղաբաշխված ավանդներ և թղթակցային հաշիվներ*	Մարվել են հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո	5,543,446	28.0	12,590,312	42.2	
	Վճարման ենթակա չեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթվի դրությամբ	14,251,094	72.0	17,232,189	57.8	
		19,794,540	100.0	29,822,501	100.0	
Ընդամենը						
Հետգնման պայմանագրեր և այլ մեկօրյա միջոցներ*	Մարվել են հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո	651,281,900	100.0	350,370,301	100.0	
		651,281,900	100.0	350,370,301	100.0	
	Ընդամենը					
Այլ վարկեր		2,175,719	100.0	2,394,809	100.0	
		2,175,719	100.0	2,394,809	100.0	
	Ընդամենը					
ԱՊԿ պահուստ		(25,611,390)	-	(4,011,926)	-	
	Ընդամենը բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ տեղական արժույթով և այլ ֆինանսական ակտիվներ					
		1,156,222,367	-	855,626,560	-	

* Ղեկավարության գնահատմամբ այդ գործիքների վարկանիշը մոտավորապես համապատասխանում է «Standard & Poor's» գործակալության վարկանիշային համակարգի B+/-ից B- վարկանիշներին:

Բանկը որոշումներ է կայացնում տեղական բանկերում և ֆինանսական հաստատությունների միջոցների տեղաբաշխման վերաբերյալ՝ հաշվի առնելով իր՝ որպես բանկային ոլորտի կարգավորողի և վերջին ատյանի վարկատուի դերը և, այդ իսկ պատճառով, չի շնորհում վարկանիշներ տեղական բանկերին և ֆինանսական հաստատություններին: Այսպիսով, այդ ակտիվների պարտքային որակի վերլուծությունը սահմանափակվում է համապատասխան գործարքի փուլով:

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Արժեզրկման գնահատում

Խումբը ԱՊԿ-ն հաշվարկում է հավանականությամբ կշռված մի շարք սցենարներով՝ գնահատելու ակնկալվող դրամական միջոցների պակասորդները՝ զեղչված արդյունավետ տոկոսադրույքի մոտարկմամբ: Դրամական միջոցների պակասորդը կազմակերպությանը պայմանագրով վճարման ենթակա դրամական միջոցների հոսքերի և կազմակերպության ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի միջև տարբերությունն է: ԱՊԿ հաշվարկի մեխանիզմները ներկայացված են ստորև, և դրանց հիմնական տարրերը հետևյալն են՝

Դեֆոլտի հավանականություն (PD)	Դեֆոլտի հավանականությունը որոշակի ժամանակային հորիզոնի ընթացքում դեֆոլտի հավանական լինելու գնահատականն է: Դեֆոլտը միայն կարող է տեղի ունենալ գնահատված ժամանակահատվածում որոշակի պահի, եթե գործիքը նախկինում չի ապաճանաչվել և դեռևս պայուսակում է:
Դեֆոլտի ժամանակ գործիքի արժեք (EAD)	Դեֆոլտի ժամանակ գործիքի արժեքը ապագա դեֆոլտի ամսաթվի դրությամբ գործիքի գնահատված արժեքն է՝ հաշվի առնելով հաշվետու ամսաթվից հետո ակնկալվող փոփոխությունների ազդեցությունը, ներառյալ մայր գումարի և տոկոսների վճարումները՝ պայմանագրով նախատեսված կամ այլ կերպ, չկատարված վճարումների վրա հաշվեգրված տոկոսները և այլն:
Դեֆոլտի դեպքում կորստի չափը (LGD)	Դեֆոլտի դեպքում կորստի չափը դրամական միջոցների կորստի գնահատումն է, որն առաջանում է, երբ որոշակի պահի տեղի է ունենում դեֆոլտ: Դա պայմանագրով սահմանված դրամական միջոցների հոսքերի և այն դրամական միջոցների հոսքերի տարբերությունն է, որոնք վարկատուն ակնկալում է ստանալ՝ ներառյալ գրավների իրացումից միջոցները: Այն սովորաբար արտահայտվում է որպես դեֆոլտի դեպքում գործիքի արժեքից (EAD) տոկոս:

ԱՊԿ պահուստը հիմնվում է պարտքային կորուստների վրա, որոնք ակնկալվում է, որ կառաջանան ակտիվի կյանքի ընթացքում (ակտիվի կյանքի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստ կամ ԱԿԱՊԿ), եթե առկա չէ պարտքային ռիսկի զգալի աճ սկզբնական ճանաչումից հետո, որի դեպքում պահուստը հիմնվում է 12 ամսվա ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստի վրա (12ամԱՊԿ): 12ամԱՊԿ-ը ԱԿԱՊԿ-ի այն մասն է, որը ներկայացնում է ֆինանսական գործիքի գծով պարտավորությունների չկատարման դեպքերի արդյունքը հանդիսացող ԱՊԿ-ները, որոնք հնարավոր են հաշվետու ամսվան հաջորդող 12 ամիսների ընթացքում: Ինչպես ԱԿԱՊԿ-ն, այնպես էլ 12ամԱՊԿ-ն հաշվարկվում են անհատական կամ խմբային հիմունքով՝ ելնելով ֆինանսական գործիքների համապատասխան պայուսակի բնույթից:

Խումբը քաղաքականություն է սահմանել՝ յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտին իրականացնել գնահատում՝ արդյոք ֆինանսական գործիքի պարտքային ռիսկը զգալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից հետո՝ հաշվի առնելով ֆինանսական գործիքի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում դեֆոլտի տեղի ունենալու ռիսկի փոփոխությունը: Վերոնշյալ գործընթացի հիման վրա Խումբը խմբավորում է իր վարկերը ըստ փուլերի, ինչպես նկարագրված է ստորև.

Փուլ 1.	Սկզբնական ճանաչման ժամանակ Խումբը պահուստ է ճանաչում 12 ամսվա ԱՊԿ-ի հիման վրա: 1-ին փուլի վարկերը ընդգրկում են նաև գործիքներ, որոնց դեպքում պարտքային ռիսկը բարելավվել է, և վարկը վերադասակարգվել է 2-րդ փուլից:
Փուլ 2.	Երբ գործիքի պարտքային ռիսկը զգալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից հետո, Խումբը պահուստը ճանաչում է վարկի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների (ԱԿԱՊԿ) համար: 2-րդ փուլի վարկերը ընդգրկում են նաև գործիքներ, որոնց դեպքում պարտքային ռիսկը բարելավվել է, և վարկը վերադասակարգվել է 3-րդ փուլից:
Փուլ 3.	Ակտիվը համարվում է պարտքային առումով արժեզրկված: Խումբը ձևակերպում է ԱԿԱՊԿ պահուստ:
Գնված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվները (POCI).	Գնված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված (POCI) ակտիվները ֆինանսական ակտիվներ են, որոնք արժեզրկված են սկզբնական ճանաչման ժամանակ: Տվյալ ակտիվները սկզբնական ճանաչման ժամանակ հաշվառվում են իրական արժեքով, և տոկոսային եկամուտը հետագայում ճանաչվում է պարտքային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքի հիման վրա: ԱՊԿ-ն միայն ճանաչվում կամ ապաճանաչվում է այնքանով, որքանով որ հետագայում փոխվում է ակտիվի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատականը:

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Արժեզրկման գնահատում (շարունակություն)

Դեֆոլտի սահմանում և վերականգնում

Խումբը համարում է, որ ֆինանսական գործիքի գծով տեղի է ունեցել դեֆոլտի և, հետևաբար, այն դասում է 3-րդ փուլ (պարտքային առումով արժեզրկված) ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկի համար, բոլոր այն դեպքերում, երբ պայմանագրի կողմի վարկանիշը նվազում է խմբի կողմից նախապես սահմանված վարկանիշից: Անկախ վարկանիշի փոփոխությունից, բոլոր այն դեպքերում, երբ փոխառուի պարտավորությունները դառնում են 90 օր ժամկետանց պայմանագրով նախատեսված ժամկետից, համարվում է, որ տեղի է ունեցել դեֆոլտ ֆինանսական գործիքի գծով:

Հաճախորդի կողմից պարտականությունների չկատարման որակական գնահատման շրջանակում Խումբը նաև դիտարկում է տարբեր դեպքեր, որոնք կարող են վկայել փոխառուի վճարում կատարելու քիչ հավանականության մասին: Եթե այդպիսի դեպք է տեղի ունենում, Խումբը մանրամասն ուսումնասիրում է, արդյոք դրա արդյունքում հաճախորդը պետք է դիտարկվի որպես պարտականությունները չկատարած և, հետևաբար, դասվի 3-րդ փուլ ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկի համար, կամ արդյոք 2-րդ փուլ դասելը տեղին է: Այդպիսի դեպքերը ներառում են.

- ▶ Փոխառուի կողմից պարտականությունների չկատարման կամ դրա հավանականության մասին վկայող ներքին վարկանիշը,
- ▶ Խմբի կողմից շտապ ֆինանսավորում պահանջող փոխառու,
- ▶ Գրավի առարկայի արժեքի էական նվազումը, այն դեպքում, երբ վարկի վերադարձն ակնկալվում է գրավի առարկայի վաճառքի միջոցով,
- ▶ Կովենանտի խախտում, որը չի գիշվել Խմբի կողմից,
- ▶ Պարտապանի (կամ պարտապանի խմբում ներառված որևէ իրավաբանական անձի) դիմումը սնանկության ճանաչման վերաբերյալ,
- ▶ Պարտապանի ցուցակված պարտքի գծով վճարումների կամ բաժնետոմսերի առքուվաճառքի կասեցումը առաջնային ֆոնդային բորսայում՝ պարտապանի ֆինանսական դժվարությունների մասին կասկածների կամ փաստերի:

Խմբի քաղաքականության համաձայն՝ ֆինանսական գործիքը համարվում է վերականգնված և, հետևաբար, վերադասակարգվում է 3-րդ փուլից այն դեպքում, երբ դեֆոլտի չափանիշներից ոչ մեկը առկա չի եղել առնվազն վեց հաջորդական ամիսների ընթացքում: Ակտիվի վերականգնումից հետո այն 2-րդ կամ 1-ին փուլ դասելու մասին որոշում կայացնելը կախված է վերանայված վարկանիշից վերականգնման պահին և այն հանգամանքից, թե արդյոք այն վկայում է սկզբնական ճանաչման պահից ի վեր պարտքային ռիսկի նշանակալի աճի մասին:

Դեֆոլտի հավանականության գնահատման գործընթաց

Այն պայմանագրի կողմերի համար, որոնք ունեն միջազգային վարկանիշային գործակալությունների կողմից շնորհված վարկանիշ, կիրառվում է «Moody's» վարկանիշային գործակալության տեղափոխումների տարեկան անցումային աղյուսակը:

Այն պայմանագրի կողմերի համար, որոնք չունեն միջազգային վարկանիշային գործակալությունների կողմից շնորհված վարկանիշ, դեֆոլտի հավանականությունը գնահատվում է ֆինանսական կայունության ներքին ինդեքսի հիման վրա՝ վարկանիշ ունեցող պայմանագրի կողմերի դեֆոլտի հավանականության էքստրապոլյացիայի միջոցով:

Պարտքի գումարը դեֆոլտի պահին

Պարտքի գումարը դեֆոլտի պահին իրենից ներկայացնում է արժեզրկման տեսանկյունից գնահատման ենթակա ֆինանսական գործիքների համախառն հաշվեկշռային արժեքը:

Կորուստը դեֆոլտի դեպքում

Ֆինանսական ակտիվների յուրաքանչյուր խմբի համար դեֆոլտի դեպքում կորստի չափը հաշվարկելու համար օգտագործվում են տվյալ ֆինանսական գործիքի պարտքի առաջնայնության կարգավիճակին համապատասխանող վերադարձի դրույքները («Moody's») կամ գտնվելու վայրի երկրի վերադարձի դրույքները (ԱՄՆ):

Պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ

Խումբը շարունակաբար մշտադիտարկում է բոլոր ակտիվները, որոնց գծով կարող են ճանաչվել ակնկալվող պարտքային կորուստներ: Որոշելու համար, արդյոք գործիքի կամ գործիքների պորտֆելի գծով կառաջանան 12-ամսյա կամ ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներ, Խումբը գնահատում է, արդյոք տեղի է ունեցել պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր: Խումբը համարում է, որ պարտքային ռիսկը նշանակալիորեն աճում է այն դեպքում, երբ պայմանագրի կողմի վարկանիշը փոփոխվել է մեկ կետով սկզբնական ճանաչումից հետո՝ ռիսկերի կառավարման ներքին ընթացակարգերի համաձայն:

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Արժեզրկման գնահատում (շարունակություն)

Պարտքային ռիսկի նշանակալի աճի գնահատումը տեղական առևտրային բանկերի և ֆինանսական հաստատությունների համար, որոնք չունեն միջազգային վարկանիշ, հիմնվում է անհատական գործիքների վարքի և առևտրային բանկերի և ֆինանսական հաստատությունների ֆինանսական կայունության ընդհանուր ցուցանիշների վրա: Համակարգային ռիսկերի մակրոպրոդյուսցիալ վերլուծությունը ևս մեկ գործիք է որոշակի ակտիվների 1-ին փուլից 2-րդ փուլ տեղափոխելու հնարավորությունը գնահատելու համար:

Անկախ վարկանիշների փոփոխություններից՝ համարվում է, որ պարտքային ռիսկը նշանակալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից ի վեր, եթե պայմանագրով նախատեսված վճարումներն ավելի քան 30 օր ժամկետանց են:

Ապագայամետ տեղեկատվություն և բազմակի տնտեսական սցենարներ

Ակնկալվող պարտքային կորուստների մոդելներում հումբը որպես ելակետային տվյալներ օգտագործում է ապագայամետ տեղեկատվության լայն շրջանակ, ներառյալ.

- ▶ ՀՆԱ աճը,
- ▶ Գործազրկության ցուցանիշը,
- ▶ ՍԳԻ,
- ▶ Միջազգային պահուստները,
- ▶ Դրամավարկային քաղաքականության դրույքը,
- ▶ Բաժնետոմսերի ինդեքսի գինը,
- ▶ Արտարժույթի փոխարժեքները,
- ▶ Վարկ/ՀՆԱ հարաբերակցությունը,
- ▶ Այլ մակրոտնտեսական գործոններ՝ ելնելով յուրաքանչյուր երկրի առանձնահատկություններից:

ԱՊԿ հաշվարկի համար օգտագործվող ելակետային տվյալները և մոդելները հնարավոր է, որ չարտացոլեն շուկայի բոլոր բնութագրերը ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ: Այս առումով ժամանակ առ ժամանակ որպես ժամանակավոր ճշգրտումներ կատարվում են որակական ճշգրտումներ կամ վերագնահատումներ՝ տարբերությունների էական լինելու դեպքում:

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առևտրային բանկերի հետ խումբն ուներ հակադարձ հետգնման պայմանագրեր, որոնք ներառված են հաշվանցման գլխավոր համաձայնություններում և դեֆոլտի դեպքում ենթական են կատարման: Խումբը կատարել է նաև մարժային ավանդներ՝ որպես ապահովություն ածանցյալ գործիքների գծով դիրքերի համար:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են իրագործելի գլխավոր պայմանագրերի կամ նմանատիպ պայմանագրերի առարկա հանդիսացող հաշվանցման ենթակա ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Հազար ՀՀ դրամ

Ֆինանսական ակտիվների տեսակներ	Ճանաչված ֆինանսական ակտիվի/ պարտավորության համախառն գումարներ	Ֆին. վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում հաշվանցված՝ ճանաչված ֆին. պարտավորության/ակտիվի համախառն գումար	Ֆին. վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացված ֆին. ակտիվների/ պարտավորությունների զուտ գումար	Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում չհաշվանցված գումարներ		
				Ֆինանսական գործիքներ (դրամական միջոցներից տարբեր գրավ)	Որպես գրավ ստացված դրամական միջոցներ	Չուտ գումար
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ (Ծխթգ. 12)	651,281,900	–	651,281,900	651,281,900	–	–
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	651,281,900	–	651,281,900	651,281,900	–	–

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են իրագործելի գլխավոր պայմանագրերի կամ նմանատիպ պայմանագրերի առարկա հանդիսացող հաշվանցման ենթակա ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Հազար ՀՀ դրամ

Ֆինանսական ակտիվների տեսակներ	Ճանաչված ֆինանսական ակտիվի/ պարտավորության համախառն գումարներ	Ֆին. վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում հաշվանցված՝ ճանաչված ֆին. պարտավորության/ակտիվի համախառն գումար	Ֆին. վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացված ֆին. ակտիվների/ պարտավորությունների զուտ գումար	Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում չհաշվանցված գումարներ		
				Ֆինանսական գործիքներ (դրամական միջոցներից տարբեր գրավ)	Որպես գրավ ստացված դրամական միջոցներ	Չուտ գումար
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ (Ծխթգ. 12)	350,370,301	–	350,370,301	350,370,301	–	–
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	350,370,301	–	350,370,301	350,370,301	–	–

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Ստորև ներկայացված են իմքի ակտիվները և պարտավորություններն՝ ըստ աշխարհագրական կենտրոնացման:

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.				31 դեկտեմբերի 2023թ.			
	Հայաստան	ՏՀԶԿ	ԱՊՀ և այլ երկրներ	Ընդամենը	Հայաստան	ՏՀԶԿ	ԱՊՀ և այլ երկրներ	Ընդամենը
Ակտիվներ								
Կանխիկ դրամ	14,247,091	—	—	14,247,091	14,617,804	—	—	14,617,804
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով	12,234,947	694,281,202	2,438,306	708,954,455	6,908,043	682,069,676	1,040,967	690,018,686
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ և այլ ֆինանսական ակտիվներ տեղական արժույթով	1,156,222,367	—	—	1,156,222,367	855,626,560	—	—	855,626,560
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	—	749,528,974	—	749,528,974	—	759,879,163	—	759,879,163
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	—	158,575	—	158,575	—	—	—	—
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	168,481,832	2,556,080	—	171,037,912	173,981,286	2,584,850	—	176,566,136
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումներ	20,684,983	—	—	20,684,983	19,806,313	—	—	19,806,313
Բաժնետնականացության մեթոդով հաշվառվող ներդրումներ	21,468,457	—	—	21,468,457	34,533,590	—	—	34,533,590
ԱՄՆ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	—	67,395,555	—	67,395,555	—	70,151,013	—	70,151,013
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	65,201,083	—	—	65,201,083	62,906,948	—	—	62,906,948
Այլ ակտիվներ	10,992,486	7,936	120,796	11,121,218	9,617,866	711,733	111,845	10,441,444
Ընդամենը ակտիվներ	1,469,533,246	1,513,928,322	2,559,102	2,986,020,670	1,177,998,410	1,515,396,435	1,152,812	2,694,547,657
Պարտավորություններ								
Թղթադրումներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ	986,167,919	—	—	986,167,919	911,454,812	—	—	911,454,812
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	1,119,344,084	2,623,016	1,467,422	1,123,434,522	927,245,366	840,298	1,481,833	929,567,497
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	—	—	—	—	—	190,283	—	190,283
Պարտավորություններ Կառավարության հանդեպ	428,984,625	—	—	428,984,625	392,083,522	—	—	392,083,522
Պարտավորություններ ԱՄՆ-ի հանդեպ	—	199,084,273	—	199,084,273	—	216,245,204	—	216,245,204
Այլ փոխառություններ	—	184,217,525	3,962,829	188,180,354	—	200,368,235	4,435,742	204,803,977
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	37,323,956	—	—	37,323,956	22,639,296	—	—	22,639,296
Այլ պարտավորություններ	4,716,701	5,000	84,969	4,806,671	3,626,131	25,453	35,022	3,686,606
Ընդամենը պարտավորություններ	2,576,537,286	385,929,814	5,515,220	2,967,982,320	2,257,049,127	417,669,473	5,952,597	2,680,671,197
Չուստ ակտիվներ	(1,107,004,040)	1,127,998,508	(2,956,118)	18,038,350	(1,079,050,717)	1,097,726,962	(4,799,785)	13,876,460

Իրացվելիության ռիսկ և ֆինանսական միջոցների կառավարում

Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, որ խումբը սովորական կամ չկանխատեսված իրավիճակում չի կարողանա կատարել իր պարտավորությունները վերջիններիս մարման ժամկետում: Բանկը, որպես Կառավարության բանկային գործակալ և երկրի գլխավոր դրամավարկային մարմին, պատասխանատու է պետական պարտքի սպասարկման և Կառավարության արտաքին վճարումների սպասարկման համար: Այդ նպատակով պահուստների կառավարման ռազմավարական ուղեցույցները սահմանվում են՝ հաշվի առնելով կանխիկի և իրացվելիության ծավալների ճիշտ կառավարումը:

Հաշվի առնելով պահուստների կառավարման նպատակները՝ ՀՀ միջազգային պահուստները բաժանվում են ենթապայուսակների, որոնք նախատեսված են կարճաժամկետ/պահային և միջնաժամկետ իրացվելիության ապահովման համար:

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Իրացվելիության ռիսկ և ֆինանսական միջոցների կառավարում (շարունակություն)

Ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունը՝ ըստ պայմանագրով նախատեսված միջև մարումը մնացած ժամկետների

Ստորև աղյուսակներում ներկայացվում են 2024թ. և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պարտավորությունները՝ ըստ պայմանագրով նախատեսված միջև մարումը մնացած ժամկետների: Ժամկետայնության աղյուսակում բացահայտված պարտավորությունների գումարները պայմանագրային չգեղջված դրամական միջոցների հոսքեր են: Այդ չգեղջված դրամական միջոցների հոսքերը տարբերվում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացված գումարից, քանի որ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլված գումարը հիմնված է գեղջված դրամական միջոցների հոսքերի վրա: Ածանցյալ ֆինանսական գործիքները ներառված են պայմանագրերի համաձայն վճարվելիք կամ ստացվելիք գումարներում: Առանց սահմանված մարման ժամկետի ԱՄՅ-ի հանդեպ պարտավորություններում ներառված են կրեդիտորական պարտքերը, որոնց համար մարման ժամկետ սահմանված չէ, որոնք սակայն ենթակա են վճարման անդամանկության դադարեցման կամ ԱՄՅ-ի ՀՓԻ բաժնի լուծարման դեպքում: Նմանապես, ԱՄՅ-ում անդամանկության բաժնեմասը չունի սահմանված մարման ժամկետ և համարվում է ոչ ընթացիկ ակտիվ (Ծանոթագրություն 32):

31 դեկտեմբերի 2024թ.							
Հազար ՀՀ դրամ	Ցպահանջ և միջև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3 ամսից 1 տարի	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	Առանց սահմանված մարման ժամկետի	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ							
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ	986,167,919	-	-	-	-	-	986,167,919
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	1,123,435,082	-	-	-	-	-	1,123,435,082
Պարտավորություններ Կառավարության հանդեպ	139,297,704	293,176,892	-	-	-	-	432,474,596
Պարտավորություններ ԱՄՅ-ի հանդեպ	-	840,626	12,037,000	26,352,162	47,371,860	175,902,411	262,504,059
Այլ փոխառություններ	2,044,870	476,087	25,428,527	97,940,867	94,582,565	-	220,472,916
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	-	550,000	12,888,975	24,405,901	11,238,510	-	49,083,386
Ընդամենը չգեղջված ֆինանսական պարտավորություններ	2,250,945,575	295,043,605	50,354,502	148,698,930	153,192,935	175,902,411	3,074,137,958

31 դեկտեմբերի 2023թ.							
Հազար ՀՀ դրամ	Ցպահանջ և միջև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3 ամսից 1 տարի	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	Առանց սահմանված մարման ժամկետի	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ							
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ	911,454,812	-	-	-	-	-	911,454,812
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	929,569,832	-	-	-	-	-	929,569,832
Ածանցյալ գործիքներ	190,283	-	-	-	-	-	190,283
Պարտավորություններ Կառավարության հանդեպ	92,446,933	277,234,152	27,226,628	-	-	-	396,907,713
Պարտավորություններ ԱՄՅ-ի հանդեպ	-	1,729,687	8,049,532	26,013,949	-	184,694,664	220,487,832
Այլ փոխառություններ	2,122,569	450,005	24,844,358	108,189,760	112,925,840	-	248,532,532
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	-	3,427,500	1,888,851	22,207,936	-	-	27,524,287
Ընդամենը չգեղջված ֆինանսական պարտավորություններ	1,935,784,429	282,841,344	62,009,369	156,411,645	112,925,840	184,694,664	2,734,667,291

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը խմբի ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական միջոցների հոսքերի կամ դրանց իրական արժեքի փոփոխության ռիսկն է՝ շուկայական գների, այդ թվում՝ տոկոսադրույքների, փոխարժեքի և բաժնետոմսերի գների փոփոխության արդյունքում: Խումբը դասակարգում է շուկայական ռիսկն ըստ առևտրային և ոչ առևտրային պայուսակների:

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական միջոցների հոսքերի կամ դրանց իրական արժեքի հնարավոր փոփոխության ռիսկն է՝ տոկոսադրույքների փոփոխության արդյունքում:

Եռամակարդակ կառավարման ներքո Բանկի Խորհուրդը սահմանում է այսպես կոչված՝ «ռիսկի նկատմամբ իր հանդուրժողականության աստիճանը», որը նախանշում է երկարաժամկետում տոկոսադրույքի ռիսկի ընդունելի սահմանները: Այն նաև սահմանում է պայուսակի օպտիմալացման սկզբունքները: Նշված տրամաբանությունից ելնելով՝ ակտիվների օպտիմալ տեղաբաշխման մարտավարական ուղենիշների ընդունման իրավասությունը պատվիրակվել է Ներդրումային հանձնաժողովին:

Օպտիմալ պայուսակի ընտրության նպատակով եկամտաբերության և ռիսկայնության գնահատումն իրականացվում է ապագա հնարավոր սցենարների մշակման միջոցով՝ մասնավորապես օգտագործելով VAR-MGARCH մոդելի սիմուլյացիաների միջոցով ստացված եկամտաբերության կորի արդյունքները, ինչպես նաև սեփական և շուկայի այլ մասնակիցների փորձագիտական կանխատեսումները տոկոսադրույքների և վարկային սպրեդների վերաբերյալ:

Ռիսկի մշտադիտարկման և կառավարման նպատակով ֆինանսական շուկաների դեպարտամենտի Ռիսկերի կառավարման վարչության կողմից կիրառվում են միջազգային պրակտիկայում ընդունված մի շարք ցուցանիշներ. Ռիսկային արժեքի մեթոդ (VaR), Առանցքային կետի դյուրացիա, Ինֆորմացիոն գործակից, Սպրեդ դյուրացիա, PCA դյուրացիա և հետևման սխալ:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է խմբի սեփական կապիտալի զգայնությունը, որը հաշվարկվում է վերագնահատելով 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաստատուն տոկոսադրույքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները տոկոսադրույքների ենթադրվող փոփոխությունների հետևանքների տեսանկյունից: Սեփական կապիտալի զգայնությունը վերլուծվում է ըստ ակտիվի մարման ժամկետների: Սեփական կապիտալի զգայնությունը հիմնված է եկամտաբերության կորի զուգահեռ փոփոխությունների ենթադրության վրա:

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.		2023թ.	
	Եկամտաբերության կորի փոփոխությունը, բ.կ.	Ազդեցությունը սեփական կապիտալի վրա	Եկամտաբերության կորի փոփոխությունը, բ.կ.	Ազդեցությունը սեփական կապիտալի վրա
Արժույթ				
ՀՀ դրամ	+150	(430,083)	+150	(482,361)
ՀՀ դրամ	-150	473,376	-150	531,529
ԱՄՆ դոլար	+125	2,027,406	+125	297,499
ԱՄՆ դոլար	-25	1,306,329	-25	150,196

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս խմբի շահույթի զգայնությունը, որը հաշվարկվում է վերագնահատելով 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվները՝ ելնելով տոկոսադրույքների փոփոխության ենթադրությունից: Աղյուսակում բացահայտված գումարներն արտահայտված են համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթով:

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.		2023թ.	
	Բազիսային կետերի փոփոխություն	Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների և սեփական կապիտալի զուտ արդյունքի աճ/(նվազում)	Բազիսային կետերի փոփոխություն	Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների և սեփական կապիտալի զուտ արդյունքի աճ/(նվազում)
Արժույթ				
ԱՄՆ դոլար	+125/-50	(6,378,860)/ 2,551,544	+125/-50	(6,117,442)/2,446,977
Եվրո	+50/-50	(991,719)/ 991,719	+50/-50	(1,010,599)/1,010,599
Բրիտանական ֆունտ	+125/-125	(32,340)/ 32,340	+125/-125	(60,443)/60,443
Չինական յուան	+150/-150	(87,172)/87,172	-	-

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Տոկոսադրույքի ռիսկ (շարունակություն)

2024թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խումբն ունի նաև լողացող տոկոսադրույքով պարտավորություններ:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է խմբի շահույթի կամ վնասի և սեփական կապիտալի զգայնությունը 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, որը հաշվարկվում է ելնելով խմբի կողմից ստացված փոխառությունների տոկոսադրույքների փոփոխության ենթադրությունից:

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.		2023թ.	
	Բազիսային կետերի փոփոխություն	Շուկա տոկոսային ծախսի աճ/(նվազում) և սեփական կապիտալի նվազում/(աճ)	Բազիսային կետերի փոփոխություն	Շուկա տոկոսային ծախսի աճ/(նվազում) և սեփական կապիտալի նվազում/(աճ)
Արժույթ				
ԱՄՆ դոլար	+/-71	96,378/(96,378)	+/-146	226,222/(226,222)
ՀՓԻ	+/-138	367,841/(367,841)	+/-128	460,579/(460,579)
Եվրո	+/-20	145,244/(145,244)	+/-20	182,372/(182,372)

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկը արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքով ֆինանսական գործիքների արժեքի տատանման ռիսկն է: Բանկի խորհուրդը սահմանել է արտարժույթի տեղաբաշխման հստակ սկզբունքներ, իսկ Ներդրումային հանձնաժողովը սահմանում և վերանայում է համապատասխան արժույթների կշիռները:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս շահույթի կամ վնասի և սեփական կապիտալի զգայնությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ՀՀ դրամի նկատմամբ կիրառված փոխարժեքների ողջամտորեն հնարավոր փոփոխությունների հանդեպ՝ բոլոր այլ փոփոխականները հաստատուն պահելով:

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.		2023թ.	
	Փոխարժեքի աճ %	Շահույթի և սեփական կապիտալի աճ/(նվազում)	Փոխարժեքի աճ %	Շահույթի և սեփական կապիտալի աճ/(նվազում)
Արժույթ				
ԱՄՆ դոլար	10.00%	51,629,821	10.00%	59,816,826
Եվրո	13.50%	24,987,715	13.50%	14,446,703
Բրիտանական ֆունտ	16.00%	3,062,805	16.00%	3,126,968
Ճապոնական իեն	13.50%	2,460,961	13.50%	3,810,734
Ռուսական ռուբլի	20.00%	323,432	20.00%	886,609
ՀՓԻ	12.00%	(16,278,186)	12.00%	(18,063,592)

Հազար ՀՀ դրամ	2024թ.		2023թ.	
	Փոխարժեքի նվազում %	Շահույթի և սեփական կապիտալի աճ/(նվազում)	Փոխարժեքի նվազում %	Շահույթի և սեփական կապիտալի աճ/(նվազում)
Արժույթ				
ԱՄՆ դոլար	(10.00)%	(51,629,821)	(10.00)%	(59,816,826)
Եվրո	(13.50)%	(24,987,715)	(13.50)%	(14,446,703)
Բրիտանական ֆունտ	(16.00)%	(3,062,805)	(16.00)%	(3,126,968)
Ճապոնական իեն	(13.50)%	(2,460,961)	(13.50)%	(3,810,734)
Ռուսական ռուբլի	(20.00)%	(323,432)	(20.00)%	(886,609)
ՀՓԻ	(12.00)%	16,278,186	(12.00)%	18,063,592

Փոխարժեքների ակնկալվող փոփոխությունը խմբի կողմից որոշվել է վերլուծելով տարեկան ստանդարտ շեղումները՝ հիմք ընդունելով համապատասխան փոխարժեքների պատմական շուկայական տվյալները:

Պահուստների արժույթային կազմը հիմնականում արտացոլում է պարտքի արժույթային կառուցվածքը: Կարճաժամկետ իրացվելիության տրանշի արժույթային կառուցվածքը ենթակա է վերանայման տարեկան առնվազն երկու անգամ:

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Գործառնական ռիսկ. հսկողություն դուստր կազմակերպությունների նկատմամբ

Ինչպես բացահայտված է Ծանոթագրություն 1-ում, Բանկն ունի բաժնային ներդրումներ մի քանի դուստր կազմակերպություններում, որոնք զբաղվում են ֆինանսական հատվածի զարգացմամբ և ենթակառուցվածքային գործունեությամբ: Այդ ներդրումների նպատակն է աջակցել Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսական հատվածի զարգացմանը՝ ՀՀ ֆինանսական համակարգի կայունությունը և բնականոն գործունեությունն ապահովելու նպատակով, որը, ինչպես նշված է Օրենքում, Բանկի խնդիրներից մեկն է:

Բանկը դուստր կազմակերպությունների գործունեության նկատմամբ հսկողություն իրականացնում է հետևյալ կերպ.

- ▶ Բաժնետերերի ժողովներին մասնակցություն,
- ▶ Դուստր կազմակերպությունների ղեկավարների նշանակում (յուրաքանչյուր դուստր կազմակերպության Տնօրենների խորհուրդը նշանակվում է բաժնետերերի կողմից, և յուրաքանչյուր դուստր կազմակերպության Տնօրենների խորհուրդը նշանակում է Գործադիր տնօրենի):
- ▶ Առնվազն յուրաքանչյուր տարի դուստր կազմակերպությունների գործունեության արդյունքների վերլուծություն՝ ֆինանսական տեղեկատվության դիտարկման միջոցով, ներառյալ դուստր կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվությունների արտաքին աուդիտի արդյունքների դիտարկումը:
- ▶ Դուստր կազմակերպությունների հետագա ռազմավարական զարգացման վերլուծություն, անհրաժեշտության դեպքում նաև ներդրումների դադարեցման ռազմավարության մշակում:

2015թ-ին Բանկը որդեգրել է հնարավոր ինստիտուցիոնալ ներդրողների հետ իր դուստր ընկերություններում ներդրումների օտարման վերաբերյալ բանակցություններն ակտիվացնելու քաղաքականություն:

32. Ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծություն

Աղյուսակներում ներկայացված է տեղեկատվություն հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տասներկու ամսվա ընթացքում կամ ավելի ուշ փոխհատուցվող կամ մարվող պայմանագրային գումարների վերաբերյալ:

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2024թ.		
	Ընթացիկ	Ոչ ընթացիկ	Ընդամենը
Ակտիվներ			
Կանխիկ դրամ	14,247,091	–	14,247,091
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով	704,352,045	4,602,410	708,954,455
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	749,528,974	–	749,528,974
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	158,575	–	158,575
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ և այլ ֆինանսական ակտիվներ տեղական արժույթով	748,128,597	408,093,770	1,156,222,367
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	153,944,177	17,093,735	171,037,912
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումներ	4,195,758	16,489,225	20,684,983
Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումներ	–	21,468,457	21,468,457
ԱՄՆ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	784,059	66,611,496	67,395,555
Հիմնական միջոցներ	–	61,489,492	61,489,492
Ոչ նյութական ակտիվներ	–	3,711,591	3,711,591
Այլ ակտիվներ	8,092,510	3,028,708	11,121,218
Ընդամենը ակտիվներ	2,383,431,786	602,588,884	2,986,020,670
Պարտավորություններ			
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ	986,167,919	–	986,167,919
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	1,123,434,522	–	1,123,434,522
Պարտավորություններ Կառավարության հանդեպ	428,984,625	–	428,984,625
Պարտավորություններ ԱՄՆ-ի հանդեպ	9,082,259	190,002,014	199,084,273
Այլ փոխառություններ	22,922,091	165,258,263	188,180,354
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	9,826,229	27,497,727	37,323,956
Այլ պարտավորություններ	4,371,979	434,692	4,806,671
Ընդամենը պարտավորություններ	2,584,789,624	383,192,696	2,967,982,320
Զուտ դիրքը 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	(201,357,838)	219,396,188	18,038,350

32. Ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծություն (շարունակություն)

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2023թ.		
	Ընթացիկ	Ոչ ընթացիկ	Ընդամենը
Ակտիվներ			
Կանխիկ դրամ	14,617,804	–	14,617,804
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով	685,324,164	4,694,522	690,018,686
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	759,879,163	–	759,879,163
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ և այլ ֆինանսական ակտիվներ տեղական արժույթով	448,444,682	407,181,878	855,626,560
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	162,759,778	13,806,358	176,566,136
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումներ	754,013	19,052,300	19,806,313
Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումներ	–	34,533,590	34,533,590
ԱՄՆ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	201,021	69,949,992	70,151,013
Հիմնական միջոցներ	–	60,170,333	60,170,333
Ոչ նյութական ակտիվներ	–	2,736,615	2,736,615
Այլ ակտիվներ	9,539,686	901,758	10,441,444
Ընդամենը ակտիվներ	2,081,520,311	613,027,346	2,694,547,657
Պարտավորություններ			
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ	911,454,812	–	911,454,812
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	929,567,497	–	929,567,497
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	190,283	–	190,283
Պարտավորություններ Կառավարության հանդեպ	392,083,522	–	392,083,522
Պարտավորություններ ԱՄՆ-ի հանդեպ	8,013,374	208,231,830	216,245,204
Այլ փոխառություններ	18,582,808	186,221,169	204,803,977
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	3,250,786	19,388,510	22,639,296
Այլ պարտավորություններ	3,557,491	129,115	3,686,606
Ընդամենը պարտավորություններ	2,266,700,573	413,970,624	2,680,671,197
Չուտ դիրքը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	(185,180,262)	199,056,722	13,876,460

Օրենքի համաձայն՝ Կենտրոնական բանկի հաշվեկշռում ֆինանսական տարվա արդյունքում առաջացած վնասը պահուստների հանրագումարը գերազանցելու դեպքում հաշվեկշռի հրապարակման պահից երեսուն օրվա ընթացքում Կառավարությունը՝ գերազանցող գումարի չափով, օրենքով սահմանված կարգով, որպես ներդրում Կենտրոնական բանկի կապիտալում, Կենտրոնական բանկին է տրամադրում անտուկոս ցպահանջ պետական հասարակ մուրհակներ:

33. Ֆինանսավորման գործունեության արդյունքում առաջացող պարտավորությունների փոփոխություն

	Պարտավորու- թյուններ ԱՄՅ-ի հանդեպ	Այլ փոխառու- թյուններ	Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	Վարձակալու- թյան գծով պարտա- վորություններ	Ընդամենը պարտավորու- թյուններ ֆինանսավորման գործունեությունից
<i>Հազար ՀՀ դրամ</i>					
Հաշվեկշռային արժեքը 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	218,099,731	189,984,444	15,477,213	211,576	423,772,964
Ստացված վարկեր	–	20,921,532	–	–	20,921,532
Մարված վարկեր	(9,789,811)	(16,100,433)	–	–	(25,890,244)
Թողարկված պարտքային արժեթղթերից մուտքեր	–	–	9,963,247	–	9,963,247
Թողարկված պարտքային արժեթղթերի մարում	–	–	(3,000,000)	–	(3,000,000)
Վճարումներ վարձակալության գծով	–	–	–	(121,282)	(121,282)
Արտարժույթի վերագնահատում	7,644,565	9,592,191	–	–	17,236,756
Այլ	290,719	406,243	198,836	–	895,798
Հաշվեկշռային արժեքը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	216,245,204	204,803,977	22,639,296	90,294	443,778,771
Հաշվեկշռային արժեքը 2024թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	216,245,204	204,803,977	22,639,296	90,294	443,778,771
Ստացված վարկեր	–	13,432,118	–	–	13,432,118
Մարված վարկեր	(6,579,274)	(18,882,583)	–	–	(25,461,857)
Թողարկված պարտքային արժեթղթերից մուտքեր	–	–	17,455,110	–	17,455,110
Թողարկված պարտքային արժեթղթերի մարում	–	–	(3,000,000)	–	(3,000,000)
Վճարումներ վարձակալության գծով	–	–	–	(115,683)	(115,683)
Արտարժույթի վերագնահատում	(10,246,251)	(10,899,512)	–	–	(21,145,763)
Այլ	(335,406)	(273,646)	229,550	490,373	110,871
Հաշվեկշռային արժեքը 2024թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	199,084,273	188,180,354	37,323,956	464,984	425,053,568

«Այլ» տողը ներառում է հաշվեգրված, սակայն դեռևս չվճարված տոկոսները: Խուլմը վճարված տոկոսները դասակարգում է որպես դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից: